Pennusta metsästyskoiraksi

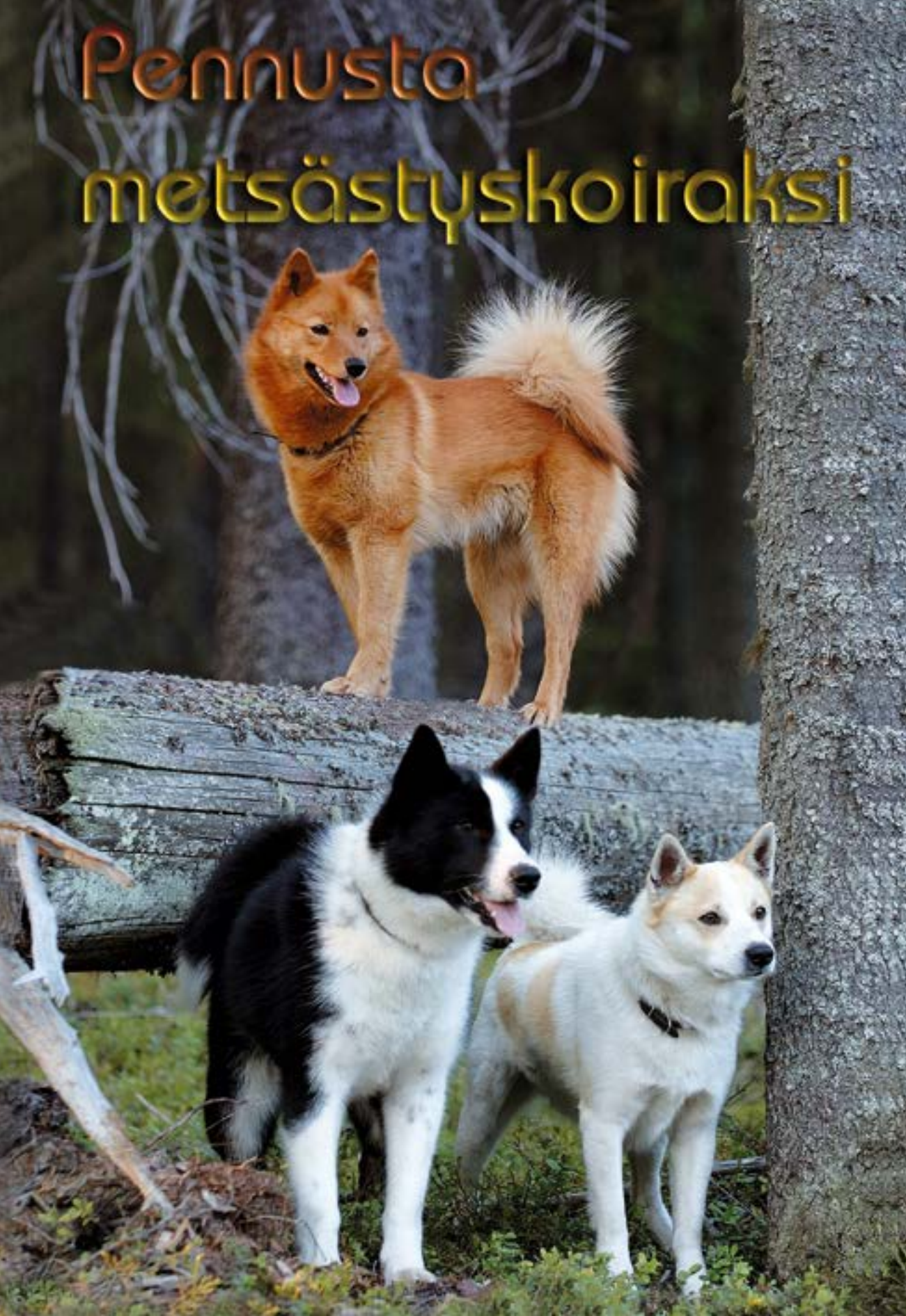

LENKKIKAVERI, PERHEENJÄSEN, METSÄSTYSKUMPPANI

Selvää on, että koira on paljon enemmän kuin lemmikki.
Koira vie omistajansa uusille poluille ja usein seikkailu alkaa siitä, mihin polku loppuu. Tutkapannan avulla tiedät aina missä koirasi kulkee.

Ultracom -tutkapannan ja matkapuhelimeen ladattavalla **Ultracom NEXT** -sovelluksella pysyt aina ajan tasalla missä ja mitä pentusi touhuaa. Monia mielenkiintoisia toiminto- ja sisältävällä sovelluksella seuraat oman ja koirasi sijainnin lisäksi jahtikavereita ja heidän koiriaan. Ultracom NEXT -sovellus kertoo jälkireitin lisäksi mm. kuljetun matkan, koirasi nopeuden, haukkutiedon sekä koirasi aktiivisuustiedot kalorinkulutuksineen.

Sovelluksesta löytyy paljon turvallisuutta lisääviä tekijöitä ja laadukkaat kartat soveltuvat hyvin kaikkeen luonnossa liikkumiseen.

Ultracom -tutkapannat ovat Suomessa valmistettuja, kaiken sään ja kovankin menon kestäviä. Niissä on myös erittäin pitkä akunkesto.

Sovelluksen voit ladata ilmaiseksi Google Play tai Apple Store -sovelluskaupasta. Tutustu Ultracom -tutkapantoihin osoitteessa **ultracom.fi**

TOIVOMME TEILLE HIENOJA YHTEISIÄ SEIKKAILUJA!

ULTRACOM
SHARE THE ADVENTURE

Pennunottajan opas 2022

Pennusta metsästyskoiraksi

Suomen Pystykorvajärjestö - Finska Spetsklubben ry:n julkaisu

Päätoimittaja, puheenjohtaja:
Olli Silvennoinen
Toimittaja ja taitto:
Heidi Lahtinen, 050 543 0198, heidi.lahtinen@telemail.fi
Paino: Grano Oy (Jynkänkatu 8, 70620 Kuopio)
PL 25, 70701 Kuopio, puh. 044 7667 600

Sisältö:

Tervehdys puheenjohtajalta 4
Suomenpystykorva 6
Karjalankarhukoira 8
Pohjanpystykorva 10
Suomen Pystykorvajärjestö esittäytyy 12
PEVISA 13
Pohjanpystykorvan rotuunottomenettely 18
Rokotusmääräykset 20
Ympäristön vaikutus lonkkaterveyteen 21
Arvostatko kasvattajan rehellisyyttä? 24
Pennun valinta 26
Tarhaan vai juoksulankaan? Entä koppi? 28
Peruskoppi 30
Pennun alkeiskoulutus 31
Pystykorvan kanssa pyöräilemään 33
Pennun kehityskaudet 36
Näyttelykoulutus 39
Hanki näyttelytulos ennen koekautta 41
Koiranäyttelyyn! 42
Haukkuvan lintukoiran metsästysopetus 45
Jäikö pudotus saamatta? 48
Pennusta hirvenhaukkujaksi 50
Koiran lääkekaappi 56
Anna verta ja tietoa tutkimukselle 58
Anaalirauhasongelmat 59
Valeraskaus 60
Ilmoita epilepsiasta 61
Kasvuikäisen eväät 62
Koiran ruokinta metsästyskaudella 64
LINT ja HIRV ABC 66
LINT-koe pähkinänkuoressa 68
HIRV-koe, mitä se on? 72
Karhuveret esiin 76
Hirvitaippari ja pienpedot 78
Kun kaikki ei suju niin kuin pitäisi 80
Liity jäseneksi 82

KANSI: EERO REPO

Pennunottajan opas on Suomen Pystykorvajärjestön julkaisu, joka on tarkoitettu tueksi ja avuksi uudelle suomenpystykorvan, karjalankarhukoiran tai pohjanpystykorvan omistajalle hänen antoisassa harrastuksessaan.
Oppaan yhdeksäs painos tammikuussa 2022 on 2000 kpl.

Puheenjohtaja:
Olli Silvennoinen, puheenjohtaja@spj.fi

Sihteeri, rahastonhoitaja, jäsensihteeri:
Matti Kaarto, Saapaskuja 16, 14200 Turenki
050 331 5299, sihteeri@spj.fi

Osoitteenmuutokset: Matti Kaarto (kts yllä)

Pystykorva-lehti, toimittaja Erja Pekkala, Uurontie 368, 61980 Päntäne, p.040 325 7593, toimitus@spj.fi

Suomen Pystykorvajärjestön rotujaostot (tammikuu 2022):

Suomenpystykorvajaosto
pj Sami Havia, Imatra, 040 587 9093
sami.a.havia@gmail.com

Karhukoirajaosto
pj. Anssi Hakman, Rautjärvi, 0440 200 775,
anssi.hakman@gmail.com

Pohjanpystykorvajaosto
pj Jukka Mörsky, Kouvola, 0400 567 745,
jukka.morsky@gmail.com

www.spj.fi

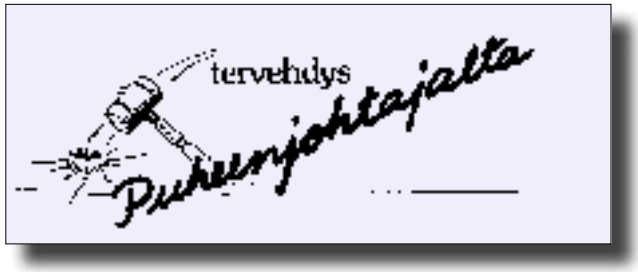

Tervehdys puheenjohtajalta ja suuri kiitos kaikille tämän opasvihkosen tekemiseen osallistuneille

Puheenjohtajana koen olevani ensisijaisesti vastuussa Suomen Pystykorvajärjestön edustamista kolmesta rodusta; suomenpystykorvasta, karjalankarhukoirasta ja pohjanpystykorvasta. Vastuu tarkoittaa tekoja, toimintaa ja keinojen etsimistä, joilla on mahdollista varmistaa rotujen olemassaolo ja edelleen kehittyminen. Yksi keinoista, ehkä jopa tärkein, on kerätä ajantasaista ja oikeaa tietoa rotujen tämän hetkisestä tilasta, terveydestä, käyttöominaisuuksista, jne. ja jakaa sitä edelleen rotujen harrastajille ja harrastuksesta kiinnostuneille. Tämä käsissäsi oleva opasvihkonen on mielestäni erinomainen esimerkki edellä mainitusta toiminnasta.

Oppaan kannessa on teksti: ”Pennusta metsästyskoiraksi”. Se on hyvä ja tarkoitettu tarkoittamaan suomenpystykorvan, karjalankarhukoiran ja pohjanpystykorvan pentuja, joiden kaikkien kuuluisi ehdottomasti päästä metsään, ainakin vapaana juoksentelemaan, vaikkei ihmiskaverilla pyssyä olisikaan.

Teksti voisi olla myös: ”Metsästyskoiran pennusta koirakansalaiseksi”. Tarkoitan tällä sitä, että nyt kyseessä olevien rotujen pennut ovat metsästyskoirien vieteillä ja tavoilla varustettuja jo syntyessään ja tulevat olemaan koko ikänsä. Tämä meidän ihmisten tulisi muistaa ja ottaa huomioon pentuamme kohti suurta maailmaa ohjatessa. Se ei vaadi eikä tarkoita mitään erityistä. Aivan normaali joka koiralle kuuluva perustottelevaisuus ja käytöstavat riittävät. On olemassa paikkansa pitävä sanonta: ”Ensivaikutelma ratkaisee”. Ihmisten negatiivinen käsitys koiristamme elää syvällä, eikä sitä käsitystä tulisi mielestäni enää vahvistaa.

Minä aloitin koiraharrastukseni vuonna 1988, eli yli 30 vuotta sitten. Tällä hetkellä meillä on kolme koiraa, järjestyksessään yhdeksäs, yhdestoista ja kahdestoista. Kaksi nuorinta ovat suomenpystykorvia, kolmas on sileäkarvainen mäyräkoira. Muut koirat ovat olleet ensimmäiset kaksi rottweileria ja aiemmat seitsemän suomenpystykorvia. Koirista viisi on syntynyt meillä, viisi on ostettu pikkupentuna, yksi viisikuukautisena ja yksi reilun vuoden ikäisenä. Koiria on ollut koko ajan saman aikaisesti kahdesta kolmeen kappaletta. Kaikki koirat ovat ja ovat olleet erilaisia, jopa huomattavan erilaisia. Kaikki ovat olleet hyviä, parasta ei ole vielä ollut, eikä todennäköisesti huonointakaan. Ensimmäisen kuoleminen otti lujille, kaikkien kohdalla tuntuu pahalle, mutta siitä on tullut asia, jonka kanssa on pakko pärjätä. Olenko rakastunut koiriini, en ole. Huolehtinut olen ja pitänyt hyvänä. Ovatko koirani minulle hän, eivät ole, eikä meidän koirille eikä kasvateille anneta ihmisen nimiä. Lapsilleni ja lastenlapsilleni ne ovat olleet mitä parhaita kavereita.

Edellä kertomani on ollut minun tapani elää ja harrastaa koirien kanssa. Toiset toimivat toisella tavalla ja uskallan väittää, että kahta samanlaista tapaa ei ole. Siksi en itse halua enkä kykene antamaan mitään tarkkoja ohjeita mitenkä kenenkäkin pitäisi missäkin asiassa toimia. Sitä paitsi kuten kerroin, kaikki koirani ovat olleet erilaisia ja niiden kanssa on pitänyt toimia omalla laillaan. Jotain, minkä olen varmuudella omalla

kohdallani hyväksi havainnut voin kertoa:

1. Muista, että olet hankkinut koiran, joka on vain toistaiseksi ja varsin lyhyen ajan pentu. Kohtele pentua alusta lähtien koirana.
2. Ole kyllästymiseen saakka ja vielä sen jälkeenkin johdonmukainen. Mikä on kielletty, on aina kielletty ja päinvastoin.
3. Huolehdi perustottelevaisuudesta, etenkin kiinni antamisesta ja muiden seurassa käyttäytymisestä.
4. Ole paljon koirasi kanssa ja ota se mukaasi kaikenlaisiin paikkoihin ja totuta se kaikenlaisiin asioihin.
5. Anna pentusi olla mahdollisimman paljon irti, unohtamatta taluttimessa käyttäytymistä.
6. Jos aiot metsästää koirasi kanssa, vie se metsään ja uudelleen ja taas ja kaikenlaisella kelillä ja ympäri vuoden.
7. Maailma on täynnä toinen toistaan parempia ohjeita ja neuvoja. Niihin kannattaa tutustua, mutta läheskään kaikkeen ei kannata uskoa. Vanha hyväksi havaittu konsti on edelleen parempi kuin säkillinen uusia.

Sanoin alussa, että olen puheenjohtajana ensisijaisesti vastuussa roduista. Tähän liittyen on velvollisuuteni tuoda esille muutamia asioita. Jos, ja toivottavasti kun pennustasi kehittyy kelpo koira olisi syytä harkita ja ottaa selvää, olisiko siitä isäksi tai äidiksi tuleville kelpo koirille. Ole ehdottoman rehellinen niin itsellesi kuin kanssaharrastajillesikin. Suomen Pystykorvajärjestö kerää ja on jo vuosikymmenien ajan kerännyt tietoa koirista ja laatinut yhdessä sovittuja periaatteita noudattaen ohjeita ja raja-arvoja terveystietoihin, käyttöominaisuuksiin ja ulkomuotoon liittyen. Näiden ohjeiden ja raja-arvojen tarkoituksena on vähentää riskiä ei toivottujen ominaisuuksien leviämisestä rotuun. Ota selvää millainen koira sinulla on. Tietoa asiasta löytyy tästäkin oppaasta ja lisää ja tarkemmin Suomen Pystykorvajärjestön nettisivuilta. On hyvin todennäköistä, että juuri sinun pentusi voisi olla tulevaisuudessa viemässä rotuasi eteenpäin.

Nautinnollisia ja ikimuistoisia retkiä teille toivottaa

Olli Silvennoinen, puheenjohtaja
Suomen Pystykorvajärjestö ry

Joko olet SPJ:n jäsen? Edullista jäsenmaksua vastaan saat

- 6 kertaa vuodessa ilmestyvän Pystykorva-lehden kotiisi
- Ilmaista jalostus- ja pentuneuvontaa
- Rotujärjestön jäsenyys on yksi halvimman maksuluokan edellytys pentuja rekisteröidessäsi
- 30% jäsenalennuksen Pystykorvan ilmoitusmaksuista (yksityishenkilönä ilmoittaessasi)
- Kennelnimeä anottaessa rotujärjestön jäsenyys on välttämätön

Jäseneksi pääset kätevästi täyttämällä jäsenlomakkeen netissä (www.spj.fi → järjestö → liity jäseneksi) tai täyttämällä ja palauttamalla sivulla 82 olevan lomakkeen.

Jäsenmaksut 2022

Vuosijäsen	30 euroa
Perhejäsen	20 euroa
(ei lehteä, muut jäsenedut kyllä)	
Jäsenyhdistys	40 euroa

Kasvattajatarjous:

Kasvattaja voi veloituksetta ilmoittaa uusiksi jäseniksi pentueen kaikki sellaiset pennunottajat, jotka eivät ennestään ole SPJ:n jäseniä. **Liittymisvuosi eli vajaa kalenterivuosi on ilmainen. Seuraavana vuonna pennunottaja saa normaalin laskun jäsenmaksusta.**

Suomen-pystykorva

Suomalainen rotu

KÄYTTÖTARKOITUS: Erityisesti metsäkanalintujen mutta myös pienpetojen, vesilintujen ja hirven metsästykseen käytettävä koira. Metsästysintoinen, itsenäisesti riistalla työskentelevä sekä yhteistyöhaluinen koira, joka ilmaisee riistan haukkumalla.

Kuva: Heidi Lahtinen

LYHYT HISTORIAOSUUS

Jo satoja vuosia sitten on suomenpystykorvan tyyppistä koiraa käytetty kaiken riistan metsästykseen pohjoisella havumetsävyöhykkeellä. Alun perin asetettiin päätavoitteeksi saada aikaan hyvä puuhun haukkuva lintukoira, joka on myös kaunis. Kun rotuunotto aloitettiin 1890-luvulla, löydettiin tyypiltään ja käyttötarkoitukseltaan samankaltaisia yksilöitä lähinnä maan itäisistä ja pohjoisista osista.

Ensimmäiset rotumerkit hyväksyttiin 1892. Rodun ensimmäinen erikoisnäyttely järjestettiin jo samana vuonna ja ensimmäinen linnunmetsästyskoe 1897.

Nykyisin rotu on Suomessa ja Ruotsissa hyvin yleinen. Se on kehitetty puhtaasta luonnonkannasta ja liittyy vankasti suomalaiseen kulttuuriin. Suomenpystykorva nimettiin Suomen kansalliskoiraksi vuonna 1979.

Vuonna 2006 Suomen Kennelliiton ja Venäjän Kennelliiton kesken tehdyllä sopimuksella, karjalais-suomalainen laika ja suomenpystykorva yhdistettiin samaksi roduksi suomenpystykorvan rotumääritelmän alaisuuteen.

YLEISVAIKUTELMA

Keskikokoa pienempi, lähes neliömäinen, rakenteeltaan kuiva, kiinteä ja hyväryhtinen koira.
TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA: Rungon pituus on sama kuin säkäkorkeus. Rinnan syvyys on hieman vähemmän kuin puolet säkäkorkeudesta. Kuono-osan pituuden suhde kallo-osan pituuteen on noin 3 : 4. Kallo-osa on hieman leveyttään pitempi, leveys on sama kuin syvyys.

KÄYTTÄYTYMINEN/LUONNE

Vilkas, tarmokas, rohkea ja peräänantamaton. Voi olla vieraita kohtaan hieman pidättyväinen, mutta vihaisuutta ei sallita.

PÄÄ

KALLO-OSA: Kallo: Ylhäältä katsottuna munanmuotoinen, tasaisesti korvia kohti levenevä, levein kohta on korvien välissä. Päälaki on sekä sivusta että edestä katsottuna hieman kaartuva. Kallon ja kuonon ylälinjat ovat lähes yhdensuuntaiset. Otsauurre on hyvin matala. Kulmakaaret ja niskakyhmy ovat hieman havaittavissa.
OTSAPENGER: Kohtuullinen.

KUONO-OSA:

KIRSU: Pienehkö, pikimusta.
KUONO: Kuono kapea, kuiva, päältä ja sivulta katsoen tasaisesti kapeneva. Kuononselkä on suora. Alaleuka on selvästi näkyvä.
HUULET: Tiiviit, ohuehkot ja hyvin sulkeutuvat. Hyvä pigmentti.
LEUAT/HAMPAAT/PURENTA: Leuat voimakkaat. Hampaat ovat hyvin kehittyneet, symmetrisesti kiinnittyneet; normaali hammaskaavio, täysi hampaisto. Tiivis, leikkaava purenta.
POSKET: Poskikaaret ovat hieman korostuneet.
SILMÄT: Keskikokoiset, mantelinmuotoiset, hieman vinot, mieluimmin tummat. Ilme on eloisa ja tarkkaavainen.
KORVAT: Melko ylös kiinnittyneet, aina pystyt. Suhteellisen pienet, teräväkärkiset, hienokarvaiset, erittäin liikkuvaiset.
KAULA: Jäntevä ja keskipitkä. Kaula näyttää uroksella tuuhean karvapeitteen johdosta lyhyehköltä. Ei löysää kaulanahkaa.

RUNKO

SÄKÄ: Selvästi erottuva, etenkin uroksilla.
SELKÄ: Lyhyehkö, vaakasuora ja jäntevä.
LANNE: Lyhyt ja lihaksikas.
LANTIO: Keskipitkä ja hyvin kehittynyt. Hieman viisto.
RINTAKEHÄ: Pitkä, lähes kyynärpäiden tasolle ulot-

tuva, ei kovin leveä. Kylkiluut ovat hieman kaarevat; eturinta on selvä, ei kovin voimakas.
ALALINJA JA VATSA: Vatsaviiva on hieman kohoava.

HÄNTÄ

Kiertyy tarmokkaasti tyvestä alkaen kaaressa eteenpäin tiiviisti selän myötäisesti, alas- ja loivasti taaksepäin puristuen reittä vasten hännän kärjen ulottuessa reiden keskikohdalle. Ojennettuna häntä ulottuu suunnilleen kintereeseen.

RAAJAT

ETURAAJAT
YLEISVAIKUTELMA: Edestä katsottuna suorat ja yhdensuuntaiset. Luusto on keskivahva. Olkavarsi on hieman lapaa ja kyynärvartta lyhyempi.
LAVAT: Tiiviit, hyvin liikkuvat, aavistuksen pystyt.
OLKAVARRET: Hieman lapaluuta lyhyemmät, hieman viistot ja voimakkaat.
KYYNÄRPÄÄT: Lavan yläkärjen kautta vedetyn pystysuoran linjan etupuolelle sijoittuneet, suoraan taakse suuntautuneet.
KYYNÄRVARRET: Melko vankat, pystysuorat.
VÄLIKÄMMENET: Keskipitkät, hieman viistot ja joustavat.
ETUKÄPÄLÄT: Pyöreähköt ns. kissankäpälät. Varpaat ovat tiiviit ja hyvin kaareutuvat. Päkiät ovat kimmoisat, aina mustat ja sivuilta tiheän karvan suojaamat.
TAKARAAJAT
YLEISVAIKUTELMA: Voimakkaat, takaa katsottuna suorat ja yhdensuuntaiset, kohtuulliset kulmaukset. Luusto on keskivahva. Reisi on hieman säärtä pitempi.
REIDET: Keskipitkät, leveähköt ja vahvalihaksiset.
POLVET: Eteenpäin suuntautuneet; polvikulmat ovat kohtuulliset.
SÄÄRET: Jäntevät.
KINTEREET: Kohtuullisen matalalla; kinnerkulma on kohtuullinen.
VÄLIJALAT: Lyhyehköt ja voimakkaat, pystyasentoiset.
TAKAKÄPÄLÄT: Hieman etukäpäliä pitemmät, muuten samanlaiset kuin etukäpälät.
LIIKKEET: Keveät, maatavoittavat ja vaivattomat. Vaihtaa herkästi ravin laukaksi, joka on mieluisin liikuntamuoto. Raajojen liike on yhdensuuntaista. Syöksyessään riistan perään räjähtävän nopea.

IHO

Kauttaaltaan tiivis ja poimuton.

KARVAPEITE

KARVA: Rungossa pitkähköä, puolipystyä tai pystyä, niskassa ja selässä jäykempää. Päässä ja raajoissa, lukuun ottamatta raajojen takaosaa, lyhyttä ja ihonmyötäistä. Lapojen jäykkä karva on varsinkin uroksilla huomattavasti pitempää ja karkeampaa. Reisien takaosassa ja hännässä karva on pitkää ja tuuheaa. Pohjavilla on lyhyttä, pehmeää, tiheää ja vaaleaa.

VÄRI: Selkäpuolelta kellan- tai ruskeanpunainen, väri mieluiten kirkas. Korvien sisustan, poskien, leuanaluksen, rinnan, vatsan, raajojen sisäpuolien samoin kuin reisien takaosan karvat ja häntäkarvat ovat vaaleampia. Valkea piirto rinnassa ja hieman valkeaa väriä käpälissä sallitaan.

KOKO

Säkäkorkeus urokset 44-50 cm, nartut 39-45 cm. Ihannekorkeus uroksilla 47 cm, nartuilla 42 cm.

VIRHEET

Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin sekä kykyyn toimia perinteisessä käyttötarkoituksessa.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET

- vihaisuus tai liiallinen arkuus
- selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen
- muut kuin pystyt korvat
- muu kuin musta kirsu
- kirkkaankeltaiset tai herasilmät
- ala- tai yläpurenta
- nikamavika hännässä
- runsas valkoisuus rinnassa ja/tai valkea sukka jalassa
- perusväristä voimakkaasti poikkeavat värit
- laineikas tai kihara karvapeite.
- rajamitat ylittävä tai alittava säkäkorkeus
- vakavat hammaspuutokset

HUOM: Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivestä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Ryhmä: 5
FCI:n numero: 49
Hyväksytty: SPJ:n vuosikokouksessa 16.03.2013
FCI 27.05.2015
SKL-FKK:n valtuusto 23.11.2013

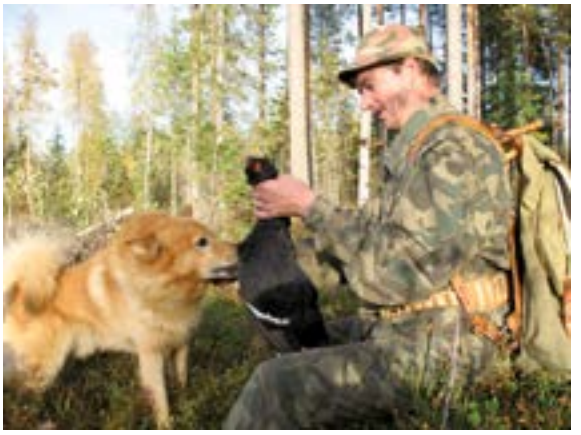

Kuva: Päivi Tolppanen

Karjalan-karhukoira

Suomalainen rotu

KÄYTTÖTARKOITUS:
Pääasiassa hirven ja karhun metsästykseen käytettävä pysäyttävä koira. Metsästysintoinen, varsin itsenäisesti, mutta kuitenkin yhteistyöhaluisesti riistalla työskentelevä koira, joka ilmaisee riistan haukkumalla. Aistit, erityisesti hajuaisti, ovat tarkat, joten rotu soveltuu suurriistan metsästykseen. Erittäin hyvä suuntavaisto.

Kuva: Jan Kokko

LYHYT HISTORIAOSUUS

Rodun alkuperänä pidetään Komin koiraa, jota kutsuttiin myös syrjäänien koiraksi. Kantakoirat ovat lähtöisin Laatokan Karjalasta, Aunuksesta ja Vienasta, joissa niitä käytettiin kaiken riistan metsästykseen. Jalostus aloitettiin 1936, jolloin tavoitteeksi asetettiin vankka, suurriistaa haukkuva koira. Tällöin rodun nimeksi sovittiin karjalankarhukoira. Ensimmäiset rotumerkit hyväksyttiin 1945. Ensimmäiset yksilöt rekisteröitiin 1946. Nykyisin rotu on yleinen Suomessa.

YLEISVAIKUTELMA

Keskikokoinen, vankkarakenteinen, voimakas, korkeuttaan vain hieman pitempi, tuuheaturkkinen, pystykorvatyyppinen koira.
TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA: Rungon pituus on vain hieman säkäkorkeutta suurempi. Rintakehän syvyys on noin puolet säkäkorkeudesta. Kuono-osan pituuden suhde kallo-osan pituuteen on noin 2 : 3. Kallo-osan pituus on suunnilleen sama kuin sen leveys ja syvyys.

KÄYTTÄYTYMINEN/LUONNE

Tasapainoinen, rohkea ja sisukas. Voimakas taistelutahto. Erittäin itsevarma, saattaa käyttäytyä aggressiivisesti toisia koiria, ei koskaan ihmistä kohtaan. Jotkut yksilöt hieman itseensäsulkeutuneita.

PÄÄ

Edestä katsoen kolmiomainen, ei kovin pitkä.
KALLO-OSA:
Kallo: Leveä, hieman kaartuva sekä edestä että sivulta katsottuna. Levein kohta on korvien välissä. Otsauurre on hyvin matala.
Otsapenger: Loiva, melko pitkä kaartuen tasaisesti kohti kalloa. Kulmakaaret ovat vain hieman kehittyneet.
Kirsu: Suuri ja musta.
KUONO-OSA:
Kuono: Syvä, kärkeä kohti vain hieman kapeneva. Kuononselkä on suora.
Huulet: Ohuehkot ja tiiviisti sulkeutuvat.
Leuat / hampaat: Leuat erittäin voimakkaat. Hampaat ovat hyvin kehittyneet; normaali hammaskaavio, täysi hampaisto. Tiivis, leikkaava purenta.
Posket: Voimakkaat poskikaaret.
SILMÄT: Verrattain pienet, hieman soikeat, eriasteisen ruskeat. Ilme on valpas ja terävä.
KORVAT: Pystyt, melko ylös kiinnittyneet, keskikokoiset ja kärjistään hieman pyöristyvät.
KAULA: Jäntevä, keskipitkä, kaartuva ja paksun karvan peittämä.

RUNKO

SÄKÄ: Etenkin uroksilla selvästi erottuva.
SELKÄ: Vaakasuora ja jäntevä.
LANNE: Lyhyt ja lihaksikas.
LANTIO: Leveä, voimakas ja hieman viisto.
RINTAKEHÄ: Tilava, ei kovin leveä, melko pitkä, suunnilleen kyynärpään tasalle ulottuva. Kylkiluut ovat hieman kaartuneet. Eturinta on selvä, ei kuitenkaan kovin voimakas.
ALALINJA JA VATSA: Vatsaviiva on loivasti kohoava.
HÄNTÄ: Korkealle kiinnittynyt, keskipitkä, selän päälle kaartuva, koskettaen kärkiosaltaan runkoa sivulla tai selän päällä. Häntä voi olla myös synnynnäinen töpö.

RAAJAT

ETURAAJAT

Yleisvaikutelma: Vahvat ja voimakasluustoiset. Edestä katsottuna suorat ja yhdensuuntaiset. Olkavarsi ja lapa ovat lähes samanpituiset, kyynärvarsi on hieman pitempi.

Lavat: Suhteellisen viistot ja lihaksikkaat.

Olkavarret: Hieman viistot ja voimakkaat.

Kyynärpäät: Suoraan taakse suuntautuvat, lavan yläkärjen kautta vedetyn pystysuoran linjan kohdalle sijoittuneet.

Kyynärvarret: Vankat ja pystysuorat.

Välikämmenet: Keskipitkät, hieman viistot, joustavat.

Etukäpälät: Tiiviit, korkeat, pyöreähköt ja eteenpäin suuntautuneet. Päkiät ovat kimmoisat ja sivuilta tiheän karvan suojaamat.

TAKARAAJAT

Yleisvaikutelma: Vahvat ja lihaksikkaat, takaa katsoen suorat ja yhdensuuntaiset.

Reidet: Leveät, pitkät ja vahvalihaksiset.

Polvet: Eteenpäin suuntautuneet; polvikulma kohtalainen. Raajan etulinja on tasaisesti kaartuva.

Sääret: Pitkät ja jäntevät.

Kintereet: Matalalla; kinnerkulmat selvät.

Välijalat: Lyhyet ja voimakkaat, pystyasentoiset.

Takakäpälät: Tiiviit, etukäpäliä hieman pitemmät ja matalammat. Päkiät ovat kimmoisat ja sivuilta tiheän karvan suojaamat.

LIIKKEET: Keveät, maatavoittavat ja vaivattomat. Vaihtaa herkästi ravin laukaksi, joka on mieluisin liikuntamuoto. Raajojen liike on yhdensuuntaista.

NAHKA

Kauttaaltaan tiivis ja poimuton.

KARVAPEITE

KARVA: Peitinkarva on karkeaa ja suoraa, kaulassa, selässä ja reisien takaosassa pitempää kuin muualla. Pohjavilla on pehmeää ja tiivistä.

VÄRI: Musta, joka voi olla himmeä tai vivahtaa hieman ruskeaan. Useimmiten valkoiset, jyrkkäreunaiset merkit päässä, kaulassa, rinnassa, vatsassa ja raajoissa.

KOKO JA PAINO

Säkäkorkeus: Urokset 54-60 cm, nartut 49-55 cm. Ihanne säkäkorkeus uroksilla 57 cm, nartuilla 52 cm.

Paino: Ihannepaino uroksilla 25 - 28 kg, nartuilla 17 - 20 kg.

VIRHEET

Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin sekä kykyyn toimia perinteisessä käyttötarkoituksessa.

- hento luusto
- kapea kallo
- suippo kuono
- pehmeät tai lepakkomaiset korvat
- voimakkaasti kupera otsa
- keltaiset silmät
- löysä kaulanahka
- liian syvä tai tynnyrimäinen rintakehä
- pystyt lavat
- suorat kintereet ja litteät käpälät
- valkea väri mustin läiskin sekä vähäiset sudenkarvaiset merkit
- runsas pilkutus
- laineikas karvapeite
- suora tai puutteellisesti kaartunut häntä
- arkuus

HYLKÄÄVÄT VIRHEET

- vihaisuus tai liiallinen arkuus
- selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen
- ylä- tai alapurenta
- siniset silmät
- taitto- tai luppakorvat
- muut kuin rotumääritelmässä mainitut värit
- vihaisuus ihmisiä kohtaan.
-

HUOM: Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivestä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Ryhmä: 5
FCI:n numero: 48
Hyväksytty: SPJ:n vuosikokouksessa 16.03.2013
FCI 27.05.2015
SKL-FKK:n valtuusto 23.11.2013

Kuva: Jani Volanen

Pohjan-pystykorva

(Norrbottenspets)

Alkuperämaa: Ruotsi

KÄYTTÖTARKOITUS: Metsästyskoira

FCI:N LUOKITUS: Ryhmä 5 pystykorvat ja alkukantaiset tyypit, alaryhmä 2 pohjoiset metsästyskoirat; Käyttökoetulos vaaditaan.

Kuva: Heidi Lahtinen

LYHYT HISTORIAOSUUS

Pohjanpystykorva polveutuu luultavasti pienistä laikatyyppisistä pystykorvista, joita Pohjoiskalotin metsästäjäväestöllä oli jo esihistoriallisena aikana. Tämä pieni metsästyspystykorvarotu on ollut olemassa vuosituhansien ajan. Luonnonvalinta on pitänyt sen hengissä, joten vain vahvimmilla on ollut mahdollisuus säilyä hengissä. Karuilla pohjoiskalotin alueilla metsästys oli välttämätöntä, sillä se takasi sekä ravinnon että turkisten saannin. Soopeleiden, näätien ja kärppien kallisarvoiset turkikset olivat ainoa maksuväline vuosisatojen ajan. Kun turkisten hinnat romahtivat toisen maailmansodan jälkeen, katosi myös kiinnostus pohjanpystykorvaan. Rotu katosi ja sitä ei rekisteröity moniin vuosiin ja siksi Ruotsin kennelliitto poisti sen rekisteristä. Mutta vain vuosikymmen myöhemmin kävi ilmi, että joitakin hyvin rotutyypillisiä yksilöitä oli edelleen olemassa seura- ja vahtikoirina pohjoiskalotin sisäosien pienillä maatiloilla. Muutaman henkilön antaumuksellisen työn tuloksena tämä vanhantyyppinen metsästyspystykorva säilyi. Vuonna 1967 Ruotsin kennelliitto otti rodun uudelleen rekisteriinsä ja laadittiin uusi rotumääritelmä.

YLEISVAIKUTELMA

Pohjanpystykorva on pieni ja hieman korkeuttaan pitempi, tasapainoinen ja jäntevä koira, jolla on hyvin kehittyneet lihakset. Valpas ja pää on ryhdikkäästi pystyssä. Olemukseltaan peloton ja hyvin ketterä. Sukupuolileima on selvä.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE

Metsästyskoirana rodun tulee olla tarkkaavainen ja peloton. Se on innokas, eloisa, ystävällinen ja itsevarma. Vaikka rotua käytetään etupäässä metsäkanalintujen (metso ja teeri) metsästykseen. Siitä on myös turkisriistan metsästykseen ja se pystyy pysäyttämään hirven.

PÄÄ

Voimakas, kuiva ja hienopiirteinen, edestä ja sivulta katsottuna kapenee tasaisesti kuonoa kohti.
KALLO-OSA:
Kallo: Suhteellisen leveä. Otsa on hieman kaareutunut ja päälaki melko tasainen.
Otsapenger: Vain hieman erottuva.
KUONO-OSA:
Kirsu: Musta.
Kuono: Kuonon pituus on puolet pään kokonaispituudesta, tai hieman lyhyempi. Kuono kapenee selvästi kärkeä kohti, mutta ei saa olla suippo ja terävä.
Huulet: Ohuet ja tiiviisti sulkeutuvat.
Posket: Poskikaaret ovat selvästi havaittavat.
Leuat / Hampaat / Purenta: Leuat ja hampaat ovat hyvin kehittyneet. Leikkaava purenta.
Silmät: Keskikokoiset, mantelinmuotoiset ja hieman vinoasentoiset. Silmät ovat kirkkaat ja väriltään tummanruskeat. Ilme on rauhallinen ja tarkkaavainen.
Korvat: Korkealle kiinnittyneet ja pystyt, hieman keskikokoa suuremmat, jäykät. Korvien kärki on hieman pyöristynyt.
KAULA: Keskipitkä, suhteessa runkoon, kuiva, lihaksikas ja hyväryhtinen. Niskalinja on hieman kaareva.

RUNKO

Säkä: Erottuva.
Selkä: Lyhyt, tasainen, voimakas, lihaksikas ja joustava.
Lanne: Lyhyt ja leveä.
Lantio: Keskipitkä, leveä ja hieman viisto. Lihaksisto

on hyvin kehittynyt ja kiinteä.
Rintakehä: Rinta on suhteellisen syvä, noin puolet säkäkorkeudesta, suhteellisen pitkä ja edestä katsottuna soikea ja leveydeltään normaali. Takimmaiset kylkiluut ovat hyvin kehittyneet. Eturinta on hyvin kehittynyt ja selvästi erottuva.
Alalinja ja vatsa: Rintakehän syvin kohta ulottuu sivulta katsottuna kyynärpäiden tasalle tai heti niiden alapuolelle. Rintakehän alaosa liittyy sulavasti vatsalinjaan, joka on vain kohtuullisesti kohoava.
HÄNTÄ: Melko ylös kiinnittynyt ja asennoltaan korkeakaarinen. Häntä on löysästi kiertynyt ja hännänpää koskettaa reittä. Suoristettu häntä ei saa ulottua kintereen alapuolelle.

RAAJAT

ETURAAJAT
Eturaajat ovat edestä katsottuna suorat ja yhdensuuntaiset, eivät liian lähellä eivätkä liian kaukana toisistaan.
Lavat: Lapaluut ovat pitkät, leveät ja lihaksikkaat. Säkä on selvästi erottuva. Lavat ovat tiiviisti rintakehän myötäiset ja viistot.
Olkavarret: Olkavarsi ja lapaluu ovat yhtä pitkät ja muodostavat keskenään selvän kulman. Olkavarret ovat hyvin kehittyneet ja tiiviisti rintakehän myötäiset, silti vapaasti liikkuvat.
Kyynärpäät: Eivät ulos- eivätkä sisäänpäin kiertyneet.
Kyynärvarret: Suorat ja vahvaluiset. Lihaksisto on kuiva ja jäntevä.
Välikämmenet: Voimakkaat, sivusta katsottuna hieman viistot.
Etukäpälät: Pienet, vahvat, suoraan eteenpäin suuntautuneet ja tiiviit. Varpaat hyvin kaareutuneet. Päkiät ovat hyvin kehittyneet ja kimmoisat.
TAKARAAJAT
Takaraajat ovat takaa katsottuna yhdensuuntaiset.
Reidet: Suhteellisen pitkät, muodostavat lähes suoran kulman lonkkaluun kanssa. Voimakaslihaksiset.
Polvet: Voimakkaat ja selvästi kulmautuneet.
Sääret: Sääri- ja reisiluu muodostavat selvästi erottuvan kulman.
Kintereet: Voimakkaat.
Välijalat: Kuivat, joustavat ja melko pitkät.
Takakäpälät: Kuten etukäpälät.
LIIKKEET: Tasapainoiset, sujuvat ja maatavoittavat. Selkälinja pysyy kiinteänä. Liikkeet ovat yhdensuuntaiset edestä ja takaa katsottuna.

KARVAPEITE:

Karva: Kaksinkertainen karvapeite. Aluskarva on hienolaatuista ja tiivistä, peitinkarva kovaa, lyhyttä ja suoraa. Peitinkarva on melko rungonmyötäistä ja eripituista rungon eri osissa. Lyhyintä se on kuononselässä, päälaella, korvissa ja raajojen etupuolella, pisintä kaulassa, reisien takaosassa ja hännän alapuolella.
VÄRI: Puhtaanvalkoinen, jossa aina selvästi erottuneet ja hyvin jakautuneet laikut. Laikkujen ihanneväri ovat kaikki punaisen ja keltaisen sävyt. Rungon laikkujen tulee olla melko suuria. Väriä tulee olla pään molemmilla puolilla sekä korvissa. Mustan, beigen (fawn) tai sudenvärin erisävyiset laikut sallitaan, mutta ihanneväreihin on aina pyrittävä.

KOKO JA PAINO

Säkäkorkeus: Ihannesäkäkorkeus on uroksilla 45 cm ja nartuilla 42 cm. Sallittu poikkeama ± 2 cm.

VIRHEET

Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin sekä kykyyn toimia perinteisessä käyttötarkoituksessa.
VAKAVAT VIRHEET:

- Lihanvärinen tai maksanruskea kirsu
- Muiden kuin P1-hampaiden puuttuminen
- Punaruskeat merkit (tan-merkit)
- Pilkullisuus

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

- Vihaisuus tai liiallinen arkuus
- Töpöhäntä

Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen ovat hylkääviä virheitä.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivestä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Ryhmä: 5
FCI:n numero: 276
Hyväksytty: FCI 21.10.2009
SKL-FKK:n valtuusto: 03.12.2009

Kuva: Salme Sirén

Suomen Pystykorvajärjestö - Finska Spetsklubben ry

Suomen Pystykorvajärjestö - Finska Spetsklubben ry on yksi Suomen vanhimmista rotujärjestöistä. SPK-FSK ry on perustettu vuonna 1938 ja järjestö on Suomen Kennelliiton alainen rotujärjestö, jonka päätehtävä on kotimaisten alkuperäisten luonnonrotujen suomenpystykorvan ja karjalankarhukoiran, sekä yhdessä ruotsalaisten kanssa kehitetyn pohjanpystykorvan vaaliminen.

Suomen Pystykorvajärjestön tärkeimpiä tehtäviä on huolehtia Suomen elävän kulttuuriperinnön, nelijalkaisten kansallisaarteiden säilymisestä, vaalimisesta ja kehittämisestä. Maailmassa on harvinaista, että koirotu on syntynyt ilman risteytyksiä suoraan luonnonkannasta. Suomen Pystykorvajärjestö edustaa kolmea tällaista rotua: 1979 kansalliskoiraksemme julistettua suomenpystykorvaa, komeaa mustaa karjalankarhukoiraa ja pohjoiskalotin alueella syntynyttä pohjanpystykorvaa.

Suomen Pystykorvajärjestön jäsenmäärä on vuoden 2021 lopussa noin 5500 jäsentä.

Hallinto ja rotujaostot

SPJ:n hallituksen muodostavat kahdeksi vuodeksi kerrallaan valittavan puheenjohtajan lisäksi kolmeksi vuodeksi kerrallaan valittavat kymmenen varsinaista jäsentä ja heille valitut henkilökohtaiset varajäsenet. Hallituksen jäsenet edustavat neljää lohkoa: itää, etelää, länttä ja pohjoista, sekä mahdollisimman tasapuolisesti kolmea eri rotua.

Jokaiselle kolmelle rodulle on nimetty rotujaosto, jonka muodostavat puheenjohtaja ja korkeintaan seitsemän jäsentä. Rotujaostot valmistelevat rotuunsa liittyviä asioita ja esityksiä hallituksen päätettäväksi. Jokaisella rodulla on lisäksi jalostustoimikunta, joka seuraa rotunsa käyttöominaisuuksien ja ulkomuodon kehittymistä, sekä vaalii rotunsa terveyttä jalostuksen tavoiteohjelman (JTO) ja perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelman (PEVISA) avulla.

Rotujaostot ylläpitävät edustamiensa rotujen internet-sivuja, jotka löytyvät järjestön pääsivulta osoitteesta: www.spj.fi.

Talvipäivät

Suomen Pystykorvajärjestön vuosittainen päätapahtuma on maaliskuussa järjestettävät Talvipäivät. Kaksipäiväinen tapahtuma kokoaa jäsenistön ensimmäisenä päivänä vuosikokoukseen ja toisena päivänä esittelemään koiriaan päänäyttelyyn. Rotujaostot järjestävät lisäksi ennen vuosikokouksen alkua tiedotustilaisuuden rotunsa ajankohtaisista asioista.

Jalostusneuvontaa

Järjestömme antaa jäsenilleen ilmaista jalostusneuvontaa. Nartun omistaja voi pyytää neuvoja uroksen valintaan. Neuvonnassa on huomioitu suvuissa mahdollisesti esiintyvät perinnölliset sairaudet ja sopivan kumppanin valinnalla pyritäänkin paitsi rodun ulkomuodon ja käyttöominaisuuksien parantamiseen, niin myös sairastumisriskin pienentämiseen. Tärkeää on myös pitää yllä geneettistä monimuotoisuutta ja siksi paritettavien koirien sukusiitosasteen tulisi olla alhainen.

Jalostusneuvonta kannustaa kasvattajia etsimään myös itse koiralleen kumppania, jonka sopivuus varmistetaan yhdessä jalostusneuvojan kanssa.

Jokaiselle kolmelle rodulle on nimetty omat jalostus- ja pentuneuvojansa, joiden puoleen harrastajat voivat kääntyä. Yhteystiedot (tammikuu 2022 tilanne) löydät tämän pentuoppaan takasivuilta, **sekä kulloinkin ajantasaiset tiedot järjestön internet-sivuilta osoitteesta: www.spj.fi**.

Julkaisut

Suomen Pystykorvajärjestö julkaisee kuusi kertaa vuodessa ilmestyvää Pystykorva-lehteä, joka on paitsi viihdyttävä, myös asiantunteva tietopaketti jokaiselle metsästyspystykorvan kanssa harrastavalle. Jäsenlehti antaa vinkkejä koiran ruokintaan, terveydenhuoltoon ja koulutukseen, se välittää aidot kisatunnelmat syksyn arvokisoista ja julkaisee jäsenten omia kirjoituksia koiran kanssa koetuista eräelämyksistä.

Säännöllisesti ilmestyvän Pystykorvan lisäksi SPJ on julkaissut rotujansa ja toimintaansa esitteleviä kiehtovia historiikkejä, sekä muita rotuihinsa liittyviä oppaita.

www.spj.fi
www.pystykorva.info

Koonnut Heidi Lahtinen, kuvat HL

Perinnöllisten vikojen ja sairauksien torjunta

Suomen Pystykorvajärjestön kaikille kolmelle rodulle on vahvistettu noudatettavaksi perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma, eli niin kutsuttu PEVISA-ohjelma. PEVISA-määräykset täydentävät Suomen Kennelliiton koirarekisteriohjetta.

Rodun terveystilanteesta kertovat tarkastukset kannattaa teettää, vaikkei koiraa olisi aikomus käyttää jalostukseen.

Virallisia tutkimuksia suorittavat eri puolilla maata olevat koulutetut ja Suomen Kennelliiton (SKL) valtuuttamat eläinlääkärit.

Mikäli jalostukseen käytettävä suomenpystykorva, karjalankarhukoira tai pohjanpystykorva ei täytä rodulleen asetettuja pakollisia PEVISA-määräyksiä, Suomen Kennelliitto ei pääsääntöisesti rekisteröi sen jälkeläisiä.

Jos rodulle pakollisen tutkimuksen tulos vaikuttaa rekisteröintiin (raja-arvo tai jalostuksesta poissulkeva sairaus/vika), on tutkimuslausunnon oltava voimassa astutushetkellä. Muussa tapauksessa pentue voidaan rekisteröidä FI/ER-rekisteriin ainoastaan rotujärjestön puollon perusteella myönnetyllä poikkeusluvalla. Poikkeusluvalla rekisteröidyistä pennuista voidaan periä korotettu rekisteröintimaksu.

Pakollisten tutkimusten lisäksi rotujärjestö voi antaa jalostuskoiria koskevia suosituksia. Suositukset eivät sinällään estä jälkeläisten rekisteröintiä, mutta rotujärjestön jalostusneuvonta ei edistä niiden koirien jalostuskäyttöä, jotka eivät täytä suosituksia.

Koiran on oltava tutkimushetkellä Suomen Kennelliiton määräysten mukaisesti tunnistusmerkitty joko sirulla tai tatuoinnilla. Tunnistusmerkinnän on oltava kokonaan luettavissa.

PEVISA-ohjelman mukaisen tutkimuslausunnon saa antaa vain Kennelliiton valtuuttama eläinlääkäri.

Suomen- ja pohjanpystykorvalle pakollisia terveystutkimuksia ovat polvien ja silmien terveystutkimus.

Karjalankarhukoiralta on ennen sen jalostuskäyttöä kuvattava lonkat ja tarkastettava silmät.

Suomenpystykorva 01.01.2016 - 30.06.2022

- Pentujen molemmilla vanhemmilla tulee olla ennen toista astutusta voimassa oleva polvitarkastuslausunto ja silmätarkastuslausunto, jotta niiden jälkeläiset rekisteröidään. Tutkittaessa koiran on oltava iältään vähintään 12 kk.
- Polvitarkastuslausunto annetaan SKL:n polvilumpioluksaatio-ohjeen mukaisesti. Alle kolmen vuoden ikäiselle koiralle annettu lausunto on voimassa kaksi vuotta. Mikäli koira on tutkimushetkellä täyttänyt kolme vuotta, ei tutkimusta tarvitse uusia. Rekisteröinnin raja-arvo on polvilumpioluksaation aste 1. Astetta 1 sairastavalle koiralle on käytettävä parituskumppania, jonka polvilumpioluksaatiotulos on 0.
- Perinnöllistä kaihia, PRA:ta tai PHTVL/PHPV-sairauden asteita 2 - 6 sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Astetta 1 sairastavalle koiralle on käytettävä parituskumppania, jonka silmätarkastuslausunto on ”ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia”. Silmätutkimus suositellaan tehtäväksi uudelleen 36 kk:n kuluttua ensimmäisestä tutkimuksesta.
- Yhdelle koiralle rekisteröidään 50 jälkeläistä. Se pentue, jossa raja ylittyy, rekisteröidään kuitenkin kokonaisuudessaan.
- Pentueen sukusiitosaste saa olla enintään 6,25 % seitsemästä sukupolvesta laskettuna. Laskennassa huomioidaan SKL:n tiedossa olevat esivanhemmat.

01.07.2022-31.12.2026

- Pentujen molemmilla vanhemmilla tulee olla ennen toista astutusta voimassa oleva polvitarkastuslausunto ja silmätarkastuslausunto, jotta niiden jälkeläiset rekisteröidään. Tutkittaessa koiran on oltava iältään vähintään 12 kk.
- Polvitarkastuslausunto annetaan SKL:n polvilumpioluksaatio-ohjeen mukaisesti. Alle kolmen vuoden ikäiselle koiralle annettu polvitarkastuslausunto on voimassa kaksi vuotta. Mikäli koira

on tutkimushetkellä täyttänyt kolme vuotta, ei tutkimusta tarvitse uusia. Rekisteröinnin rajaarvo on polvilumpioluksaation aste 1. Astetta 1 sairastavalle koiralle on käytettävä parituskumppania, jonka polvilumpioluksaatiotulos on 0.

- Silmätarkastuslausunto. Alle kolmen vuoden ikäiselle koiralle annettu silmätarkastuslausunto on voimassa kaksi vuotta. Mikäli koira on tutkimushetkellä täyttänyt kolme vuotta, ei tutkimusta tarvitse uusia.
- Perinnöllistä kaihia, PRA:ta tai PHTVL/PHPV-sairauden asteita 2 - 6 sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Astetta 1 sairastavalle koiralle on käytettävä parituskumppania, jonka silmätarkastuslausunto on ”ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia”.
- Yhdelle koiralle rekisteröidään 40 jälkeläistä. Se pentue, jossa raja ylittyy, rekisteröidään kuitenkin kokonaisuudessaan.
- Pentueen sukusiitosaste saa olla enintään 6,25 % seitsemästä sukupolvesta laskettuna. Laskennassa huomioidaan SKL:n tiedossa olevat esivanhemmat.

Rotujärjestön asettamat jalostussuositukset 2022 alkaen

Rotujärjestön suositukset:

- Tarkastusten suorittamista suositellaan sekä urokselle että nartulle jo ennen ensimmäistä astutusta.
- Alle 2-vuotiaita koiria ei suositella käytettäväksi jalostukseen.
- Alle 4-vuotiaalle urokselle suositellaan korkeintaan kaksi pentuetta. Yli 4-vuotiaalle suositellaan korkeintaan kaksi pentuetta/ vuosi.
- Yhdistelmän sukusiitosaste alle 3%, seitsemän sukupolven mukaan laskettuna.
- Eri yksilöiden määrä seitsemässä sukupolvessa vähintään 180 yksilöä 254:stä tai sukukato kerroin vähintään 0,70.
- Yhden koiran osuus sukusiitosprosentista ei saa ylittää yli 1,0% (seitsemän sukupolven mukaan).
- Rodunomaisesta käyttökokeesta mielellään palkintosija ja ulkomuoto rodunomainen
- Ei uusintayhdistelmiä.
- Jos koiran epi-luku on yli 1,8 sitä ei suositella jalostukseen, epi-luvun ollessa 1,5 -1,8 rajoitetaan partnerilla epi-luku alle 1,0.

- 1 asteen Patellaluksaatiota (polvilumpion sijoiltaan meno) sairastava yksilö, jonka aikaisemmissa neljässä sukupolvessa esiintyy erityisen paljon patellaluksaatiota sairastavia koiria, ei suositella jalostukseen
- Sellaista koiraa, joka on periyttänyt kahdessa tai useammassa pentueessa polvivikaa, ei suositella enää jalostukseen.
- Jalostukseen käytettävää koiraa suositellaan käytettävän virallisessa PEVISA-tarkastuksessa jo ennen ensimmäistä paritusta.

Jalostusohjeet hammaspuutosten varalle

- Jos koiralla on välihammaspuutoksia (Premolaarien P1 -P4), on sille valittavan parituskumppanin oltava täyshampainen
- Koiraa, jolta puuttuu enemmän kuin yksi etuhammas, poskihampaita tai kulmahampaita ei tule käyttää jalostukseen

Jalostukseen ei suositella käytettävän

- sairasta tai vihaista koira
- Jos koiralla on SPJ:n tietokannassa I, J, S tai V -merkintä tai koiran epi- luku on yli 1,8. (I=koira on itse epileptinen, J=koiran jälkeläinen on epileptinen, S=koiran täyssisar on epileptinen, V=koiran vanhempi on epileptinen)
- **Jos koira ei täytä rodun PEVISA määräyksiä sen jälkeläisiä ei rekisteröidä.**

Suomenpystykorvan jalostustoimintaa ohjaa Suomenpystykorvan jalostuksen tavoiteohjelma, joka on voimassa vuoden 2026 loppuun. Koko JTO:n löydät järjestön nettisivuilta (www.spj.fi→rodut→suomen pystykorva→jalostus→jalostuskriteerit)

Karjalankarhukoira 1.1.2020-31.12.2024

- Pentujen vanhemmista tulee olla **ennen astutusta annettu** lonkkakuvaus- ja silmätarkastuslausunto. Tarkastushetkellä koiran tulee olla täyttänyt 12 kuukautta.
- Lonkkakuvaustuloksen D saanut koira voidaan parittaa vain tuloksen A saaneen koiran kanssa. Silmätarkastuslausunto on voimassa 36 kuukautta.
- Perinnöllistä kataraktaa, PRA:aa tai PHTVL/PHPV-sairauden asteita 2–6 sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Diagnoosin PHTVL/PHPV aste 1 tai muu vähämerkityksellinen kaihi saanut koira on paritettava ko. sairauden suhteen terveen koiran kanssa.
- Koiralle rekisteröidään korkeintaan 60 jälkeläistä.
- Jälkeläisistä korkeintaan 25 saa olla syntynyt alle 5 vuoden iässä tapahtuneesta astutuksesta.
- Pentue, jossa raja ylittyy, rekisteröidään kokonaisuudessaan.

Harrastajia kehoitetaan huomioimaan erityisesti alle 5-vuotiaiden koirien jälkeläismäärärajoitus!

Karjalankarhukoiran jalostustoimintaa ohjaa Karjalankarhukoiran jalostuksen tavoiteohjelma, joka on voimassa vuoden 2024 loppuun. Koko JTO:n löydät järjestön nettisivuilta (www.spj.fi→rodut→karjalankarhukoira→jalostus ja kasvatus →jalostuksentavoiteohjelma)

Jalostustavoitteet

Molempien vanhempien tulee täyttää PEVISA-ehdot. Kasvattajan pyynnöstä yhdistelmälle tehdään parituserittely, josta näkyy miltä osin yhdistelmä täyttää tai ei täytä rodulle asetettuja jalostustavoitteita. Parituserittelyssä otetaan kantaa myös pentueen jatkojalostusmahdollisuuksiin.

Suosituskriteerit

- Kummallakin vanhemmalla on vähintään HIRV1- tai KARH1-tulos sekä näyttelystä vähintään tulos Hyvä (H).
- Yhdistelmän yhteenlaskettu lonkkaindeksi on vähintään 200. Jos indeksiä ei ole vielä laskettu molemmille tai toiselle yhdistelmän vanhemmista, lonkkakuvaustuloksen C saaneen koiran parituskumppaniksi suositellaan käytettävän lonkkakuvaustuloksen A tai B saanutta koiraa.
- Koiranetin laskema yhdistelmän sukusiitosaste on alle 5,0% kahdeksan sukupolven mukaan laskettuna, eikä samaa koiraa esiinny molemmin puolin neljässä sukupolvessa. Koiranetin laskema sukukatokerroin on vähintään 0,50.
- Jos koiran edellisissä pentueissa on todettu PEVISA:ssa mainittuja silmäsairauksia, tai koiran jompikumpi vanhemmista on todettu sairastavan kyseisiä sairauksia, tälle suositellaan ainoastaan yli 5-vuotiaana tarkastettua ja terveeksi todettua parituskumppania.
- Perinnöllisten silmäsairauksien mahdollisia kantajia ei esiinny yhdistelmän sukutaulussa liian lähellä (kataraktan suhteen kahdessa sukupol-

Perinnöllisten sairauksien lyhenteet ja selitykset:
KAT = perinnöllinen harmaakaihi
PRA = verkkokalvon etenevän surkastuman periytyvä muoto
PHTVL/PHPV = sikiöaikaisen verisuonijäänteen aiheuttama silmän kehityshäiriö
RD = verkkokalvon vajaakehitys
Patellaluksaatio, eli polvilumpioluksaatio = takajalan polvilumpion sijoiltaan meno. Lumpion luksoituminen liittyy yleensä koko takajalan virheasentoon.
HD (= hip dysplasia) eli lonkkanivelen kehityshäiriö on useimmiten suurikokoisille koirille periytyvä vaiva, joka korkea-asteisena saattaa invalidisoida koiran ja aiheuttaa sille kipua.
Lähde: www.kennelliitto.fi

Lisätietoja:
www.spj.fi → spk/terveys, kkk/terveys, ppk/terveys
www.kennelliitto.fi

vessa ja PRA:n suhteen kolmessa sukupolvessa).
- Sukutaulussa ei esiinny epilepsian oletettuja kantajia molemmin puolin kolmen sukupolven sisällä.

Jalostustavoitteet eivät täyty seuraavissa tapauksissa:

Uusintayhdistelmä, astumishaluttomuudesta tai -vaikeuksista johtuva keinosiemennysyhdistelmä, yhdistelmän koiralla on mahdollisen perinnöllisen taustan omaava sairaus tai vamma (autoimmuunisairaudet, allergiat ja atopiat, luuston kehityshäiriöt, patellaluksaatio, polven ristisidevamma, sydänviat, terveyttä haittaavat rakennevirheet). Myöskään toistuvista tulehdussairauksista kärsiviä koiria ei tulisi käyttää jalostukseen.

Pohjanpystykorva 01.01.2020-31.12.2024

- **Silmä- ja polvitarkastus on pakollinen sekä urokselle että nartulle ennen ensimmäistäkään astutusta.**
- Koira täytyy tutkimushetkellä olla tunnistettu Suomen Kennelliiton (SKL) hyväksymän tunnistusmerkinnän avulla.
- Tutkimuslausunnon antaa SKL:n hyväksymä eläinlääkäri/asiantuntija.
- Ohjelma koskee myös tuontinartun ja/tai tuontiuroksen siitokseenkäyttöoikeutta.
- Rekisteröitävän pentueen molemmilla vanhemmilla on astutushetkellä oltava Suomen Kennelliiton hyväksymät polvitarkastustutkimustulos ja voimassa oleva silmätarkastustutkimustulos. Tämä vaatimus koskee myös ulkomaisen uroksen astumisesta syntyneitä pentuja. Näiden puuttuessa pentue voidaan rekisteröidä vain EJ-rekisteriin. SKL voi kuitenkin myöntämällään poikkeusluvalla rekisteröidä pentueen FI tai ER-rekisteriin rotujärjestön puoltavan lausunnon perusteella. Puoltava lausunto harkitaan tapauskohtaisesti ja se on mahdollista antaa myöhästyneen PEVISA-tarkastuksen osalta, mikäli pentueen vanhemmilla on ennen rekisteröintiä hyväksytty terveystarkastus.
- Koiran on silmä- ja polvitutkimushetkellä oltava täyttänyt 12 kk. ja silmätarkastuslausunto ei astutushetkellä saa olla 36 kk vanhempi. Silmätarkastuslausunto on voimassa 36 kuukautta ja alle kolmen vuoden ikäiselle koiralle annettu polvilausunto voimassa vain kaksi vuotta. Alle kolmivuotiaalle koiralle tehty tutkimus tarvitsee uusia kahden vuoden jälkeen vain, mikäli tutkimustulos halutaan pitää voimassa. Koska PEVISA-ohjelmaan on kirjattu vaatimus polvilausunnosta, pitää vanhentunut lausunto uusia ennen seuraavaa astutusta. Polvitutkimusta ei tarvitse uusia, jos koira on tutkimushetkellä täyttänyt kolme vuotta.
- Perinnöllistä kataraktaa, gRD:tä, tRD:tä, PRA:ta tai PHTVL / PHPV – sairauden asteita 2 – 6 sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Diagnoosi muu (vähämerkityksellinen) katarakta ei kuitenkaan sulje koiraa jalostuksesta. Silmätutkimustuloksen PHTVL / PHPV aste 1 tuloksen saaneelle koiralle on käytettävä PHTVL / PHPV:n suhteen tervettä parituskumppania.
- Rekisteröinnin raja-arvo on polvilumpioluksaation aste 1 ja astetta 1 sairastavalle koiralle on käytettävä parituskumppania, jonka polvilumpioluksaatiotulos on 0.
- Pentueen sukusiitosaste saa olla enintään 6,25% seitsemästä sukupolvesta laskettuna. Laskennassa huomioidaan Kennelliiton tiedossa olevat esivanhemmat.
- Yhdelle koiralle sallitaan maksimissaan 30 jälkeläistä koko koiran elinaikana. Viimeinen sallittu pentue voidaan kuitenkin rekisteröidä kokonaisuudessaan, vaikka sallittu jälkeläismäärä ylittyisikin. Jos uroksella tai nartulla on jo 30 jälkeläistä, mutta koiraa halutaan erityisen painavasta syystä käyttää edelleen jalostukseen, on tuleva pentue mahdollista rekisteröidä jo ennen astutusta haetulla ja saadulla poikkeusluvalla. Poikkeusluvan myöntää Suomen Kennelliito rotujärjestön puoltavan lausunnon perusteella. Koiralta vaaditaan tällöin myös uusi silmätarkastus ennen astutushetkeä.

- Vaadittava vähimmäisikä astutushetkellä sekä uroksille että nartuille 24 kk
- Keinosiemennettäessä ulkomaisella spermalla, tulee uroksen polvien ja silmien terveysasteesta esittää kirjallinen lausunto.
- Ohjelma on voimassa 1.1.2020 – 31.12.2024

Pohjanpystykorvan jalostustoimikunnan lisäohjeet/tarkennukset:

Jalostustavoitteet täyttävät

- koirat, jotka ovat fyysisesti ja henkisesti terveitä ja niillä on voimassa oleva PEVISA tarkastuslausunto. Tarkastuslausunto tulee olla voimassa ennen astutusta.
- koirat, joilla on rodunomaisessa käyttökokeessa vähintään 3. palkintosija (esim. LINT-3, AVO3, HIRV-3).
- koirat, jotka ulkomuodon osalta omaavat vähintään laatuarvostelun ” hyvä” (H).
- koirat, joilla on alle 30 jälkeläistä/yksilö. Myös uroksen omistajan on omalta osaltaan huolehdittava, ettei pentumäärä ylity. Pentumäärän ylitys on rekisteröinnin este, mutta jälkeläismäärän juuri ylittävä pentue rekisteröidään kuitenkin kokonaisuudessaan.
- urokset, jotka ovat vähintään 24 kk ikäisiä astutushetkellä, mutta kuitenkin alle 12 vuotta vanhoja, sekä yli 12 vuotiaita uroksia, joilla ei vielä ole jälkeläisiä.
- nartut, jotka ovat vähintään 24 kk ikäisiä astutushetkellä, mutta kuitenkin alle 10 vuotta vanhoja. Huom. yli 8 vuotiailta nartuilta vaaditaan ennen astutusta eläinlääkärin todistus, jonka mukaan pennutuksesta ei ole haittaa nartun terveydelle, jotta sitä voidaan käyttää jalostukseen. Eläinlääkärin todistus on voimassa 6kk.
- yhdistelmät, joiden seitsemään (7) polveen lasketun sukusiitosaste ei ylitä 3%:a. PEVISA:n mukainen pentujen rekisteröinnin raja seitsemään polveen lasketulle sukusiitosasteelle on 6,25%.

Jalostukseen ei tulisi käyttää

- koiraa joka on saanut kaksi (2) kertaa laatupalkinnon ”hylätty” (HYL) tai kaksi (2) kertaa laatumaininnan ”ei voida arvostella” (EVA).
- koiraa, jolla on ylimääräisistä ripsistä (Distichiasis/Ectopic Cilia/Trichiasis) selvää haittaa, ei tulisi käyttää jalostukseen. Myöskään kahta em. diagnoosin saanutta koiraa ei pidä parittaa keskenään.
- koiria joilla on samanlainen rakenteellinen puute – esim. suorat polvikulmaukset tai tiukkakaarinen häntä ja jyrkkä lanne – ei pitäisi parittaa keskenään.
- koiraa, jolta puuttuu C tai M1-2 hampaita tai enemmän kuin neljä P hammasta tai tällä on vähemmän kuin neljä I hammasta ylä- tai ala-

Kuva:Heidi Lahtinen

leuassa tai muuten virheellinen purenta. Koira, jolla on vähäisiä hammaspuutoksia tulee parittaa vain täysihampaisen kanssa.
- koiraa, jolla on todennettu häntämutka
- koiraa, jolla metsastyspystykorvat.com- tai tämän tulevaisuudessa korvaavassa tietokannassa ilmoitettu epi-luku on suurempi kuin yksi (>1.0). Mikäli epi-laskennassa siirrytään BLUP-indekseihin tämän JTO:n aikana, tulee jalostustoimikunta arvioimaan rajan uudestaan.
- koiraa, jolla on epileptinen jälkeläinen, täyssisar tai vanhempi. Myös luokittelemattomat, jalostusneuvonnan tiedossa olevat tapaukset huomioidaan.
- yhdistelmää, jossa molemmilla koirilla on epileptinen puolisisar. Myös luokittelemattomat, jalostusneuvonnan tiedossa olevat tapaukset huomioidaan.
- yhdistelmää, jossa molemmat koirat joko ataksian kantajia tai tästä on vahva epäilys (vanhempi tai sisarus ataksian kantaja). Jalostusneuvonta suosittelee tällaisten koirien testaamista ennen astutusta.
- koiraa, jolla on kaihia tai muuta perinnöllistä silmäsairautta sairastava jälkeläinen tai vanhempi.
- koiraa, jolla on mikä tahansa muu terveyttä tai hyvinvointia haittaava sairaus tai ominaisuus.

Muita jalostustavoitteisiin liittyviä rajoituksia ja suosituksia: www.spj.fi -> rodut -> pohjanpystykorva -> jalostus

Pohjanpystykorvien rotuunottomenettely

1. Yleistä

Pohjanpystykorvan rotukirja on toistaiseksi avoin joka mahdollistaa rotumääritelmät täyttävien maatiaispystykorvien rotuunotot eli rekisteröinnit. Perusedellytys on että koira läpäisee rotuunottokatselmuksen ja täyttää muut rotuuottovaatimukset sekä siihen liittyvät erityisehdot.

Anomus rotuunotosta tehdään koirakohtaisesti SPJ/pohjanpystykorvajaostolle, jolle Suomen Pystykorvajärjestön hallitus on delegoinut pohjanpystykorvien rotuunottovaltuudet. Koira voidaan ottaa/hyväksyä rotuun ER-rekisteriin Suomen Kennelliiton Jalostustieteellisen toimikunnan päätöksellä.

2. Menettelyohje

Rotuun voidaan ottaa koira, joka rotuunottokatselmuksessa täyttää kaikki kappaleessa 3 luetellut rotuunottovaatimukset (A – D) sekä kappaleessa 3.1 luetellut erityisehdot (A – D).

2.1 Rotuunottohakemus

Hakemus rotuunotosta tehdään koirakohtaisesti ja se toimitetaan etukäteen hyvissä ajoin pohjanpystykorvajaoston jalostustoimikunnan puheenjohtajalle. Hakemukseen tulee liittää vapaamuotoinen selvitys koiran taustasta, esimerkiksi kaikki se, mitä koiran suvusta on tiedossa. Jalostustoimikunta tarkastaa rotuunottovaatimusten kohdan 3 A sekä erityisehtojen 3.1 A-D täyttymisen ja ilmoittaa sen jälkeen koiranomistajalle tuloksen mahdollisen rotuunottokatselmuksen käynnistämiseksi sekä katselmuksen alustavan ajankohdan.

2.2 Rotuunottokatselmus

Pohjanpystykorvien rotuunottokatselmuksia järjestetään enintään kaksi kertaa vuodessa. Katselmuksen tekee kaksi Suomen Pystykorvajärjestön nimeämää rodun arvosteluoikeuden omaavaa ulkomuototuomaria.

Katselmuksessa täytetään rotuunottokaavake, jossa ulkomuototuomarit allekirjoituksellaan vahvistavat antamansa lausunnon koiran hyväksynnästä tai hylkäämisestä. Kaavake toimitetaan katselmuksen jälkeen pohjanpystykorvajaoston jalostustoimikunnan puheenjohtajalle rotujärjestön lausuntoa ja edelleen SKL/JTT:lle lähettämistä varten.

3. Rotuunottovaatimukset

Koiran rekisteröimiselle on selvät jalostukselliset ja terveen kannan ylläpitämiseen tähtäävät perustelut.

A. Koiran on oltava vähintään 15 kk ikäinen.

B. Koira tulee olla virallisesti tunnistusmerkitty joko käyttöön hyväksytyllä mikrosirulla tai tatuoinnilla. Rotuun ottavan ulkomuototuomarin tulee kirjallisesti vahvistaa tunnistusmerkinnän tarkistus.

C. Katselmuksessa koiran ulkomuodon ja luonteen tulee olla pohjanpystykorvan rotumääritelmän mukainen ja laatuarvostelussa sen tulee saada vähintään laatumaininta tyydyttävä (T), jotta se voidaan hyväksyä rotuun.

D. Koiralla tulee olla ennen rotuunottoa rotukohtaisten PEVISA-määräysten mukaiset tutkimustulokset ja uroksella molemmat kivekset laskeutuneena normaalisti.

3.1 Erityisehdot

A. Rotuun ei oteta koiraa, jonka kasvattaja on tuntematon. Kasvattajan yhteystiedot kirjataan rotuunotto-kaavakkeeseen. Järjestö (l. pohjanpystykorvajaosto) vaatii kasvattajalta selvityksen koiran ja sen emän/isän historiasta varmistuakseen kohtuullisessa määrin siitä, ettei rodussa ole muuta ulkopuolista rotua.

B. Rotuun ei oteta rekisteröidyn pohjanpystykorvan rekisteröimätöntä jälkeläistä. **Jos kasvattaja on aikoinaan tehnyt päätöksen olla rekisteröimättä pentuetta tai osaa siitä, niin rotuunotolla ei asiaa jälkeenpäin voi korjata/muuttaa.** Rotuunoton alkuperäinen ajatus on kerätä mahdollisimman monipuolinen pohjanpystykorvien perimä jalostuskäyttöön, eikä korjata/muuttaa kasvattajien tekemiä päätöksiä.

C. Rotuun ei oteta EJ-rekisterissä olevan koiran jälkeläistä.

D. Rotuun ei oteta koiraa, jonka toisesta vanhemmasta ei ole tietoa (tarkoittaa sitä että pennut ovat seuraus nartun tuntemattomasta vahinkoastumisesta).

4. Rotuunotetun koiran käyttö jalostukseen

Rotuunotettua pohjanpystykorvaa saa käyttää jalostukseen vain FI-rekisteriin (tai vastaavaan rekisteriin kuten SF tai FIN) merkittyjen pohjanpystykorvien kanssa (Jalostustoimikunnan suositus).

5. Muuta

Suomen Pystykorvajärjestö korvaa rotuunotto-katselmuksessa olleen koiran PEVISA-tarkastuksen lääkärikustannukset omistajan erillisestä hakemuksesta. Korvaus myönnetään silti, vaikka koira todettaisiin tarkastuksessa sairaaksi. (SPJ:n hallitus 18.10.2003 § 113.1)

Pohjanpystykorvajaosto laatii vuosittain raportin Suomen Pystykorvajärjestön hallitukselle edellisenä vuonna rotuunottamistaan koirista.

Rotuunottokatselmukset olivat tärkeitä tilaisuuksia rodun perustaa luotaessa. 11.4.1973 Sodankylässä järjestetyssä katselmuksessa rotuun tarjottiin kolmeakymmentä koiraa, joista rotuun otettiin kuvassa olevat yhdeksän: Nätti, Pohjolan Mahti, Virkku, Tessu, Nelli, Tessu, Tiko, Penu ja Peikko. Pohjanpystykorvan rotukirja on edelleen auki ja hyvin perusteltuja rotuunottoja voidaan tehdä. Vuoden 2010 jälkeen rotuun on tähän mennessä otettu kymmenen maatiaispohjanpystykorvaa. Kuva: Esko Salkonen/SPJ:n arkisto

Rokotusmääräykset 01.02.2020 alkaen

Koiranäyttelyissä, -kokeissa ja -kilpailuissa sekä muissa järjestetyissä koirien joukkotilaisuuksissa (myöhemmin tapahtuma) noudatetaan Suomen Kennelliiton hallituksen hyväksymiä alla olevia rokotusmääräyksiä. Tapahtuman järjestäjien velvollisuutena on tarkistaa, että rokotusmääräyksiä on noudatettu. **Rokotustodistuksesta tulee ilmetä koiran yksiselitteiset tunnistustiedot sekä koiralle annetun rokotteen valmisteyhteenvedon mukainen rokotuksen viimeinen voimassaolopäivä**. Jotta koira voi olla läsnä tapahtumassa, tulee koiralla olla voimassa seuraavat rokotukset:

Penikkatautirokotus:

Koiran pitää olla rokotettu penikkatautia vastaan vähintään kaksi kertaa. Tehosterokotuksesta tulee tapahtuman hetkellä olla kulunut vähintään 21 vrk (kolmen viikon varoaika).

Alle vuoden iässä annettu tehosterokotus on voimassa yhden vuoden. Vuoden iässä tai vanhempana annetut tehosteet ovat voimassa ko. rokotteen valmisteyhteenvedon mukaisesti.

Penikkatauti-, parvovirusripuli- ja tarttuva maksatulehdusrokotus:

Koiran pitää olla rokotettu penikkatautia, parvovirusripulia ja tarttuvaa maksatulehdusta vastaan vähintään kaksi kertaa. Tehosterokotuksesta tulee tapahtuman hetkellä olla kulunut vähintään 21 vrk (kolmen viikon varoaika). Alle vuoden iässä annettu tehosterokotus on voimassa yhden vuoden.

Vuoden iässä tai vanhempana annetut tehosteet ovat voimassa ko. rokotteen valmisteyhteenvedon mukaisesti.

Raivotautirokotus (rabies):

Koiran ensimmäisestä raivotautirokotuksesta tulee tapahtuman hetkellä olla kulunut vähintään 21 vrk (kolmen viikon varoaika).

Alle vuoden iässä annettu rokotus on voimassa yhden vuoden. Vuoden iässä tai vanhempana annetut rokotukset ovat voimassa ko. rokotteen valmisteyhteenvedon mukaisesti.

Vanhentuneen penikka-, parvovirusripuli- ja tarttuva maksatulehdusrokotuksen sekä raivotautirokotuksen varoaika:

Jos koiran rokotus on vanhentunut, tulee rokotus kaikissa tapauksissa uusia vähintään 21 vrk ennen tapahtumaa (kolmen viikon varoaika).

Kolmen viikon varoajan laskeminen:

Koira saa osallistua seuraavana päivänä varoajan päättymisen jälkeen eli 22. päivä rokotuksesta.

Lisäohjeita rokotuksista koiran omistajille ja eläinlääkäreille:

(eläinlääkäri voi tapauskohtaisesti suositella myös toisenlaista rokotusohjelmaa)

Koiralla tulee olla rokotustodistus (Omakoira-sovelluksessa näkyvä rokotustieto, rokotuskirja tai lemmikkieläinpassi), johon on merkitty rokotteen viimeinen voimassaolopäivä, koiran tunnistusmerkintätiedot ja edelliset rokotukset. **Eläinlääkärin on merkittävä koiralle annettuun rokotustodistukseen ko. rokotuksen viimeinen voimassaolopäivä.**

Penikkatauti-, parvovirusripuli, tarttuva maksatulehdus- ja kennelyskärokote (nelosrokote tai kolmoisrokote ja kennelyskärokote) suositellaan annettavaksi ensimmäisen kerran 12 viikon ikäiselle pennulle. Tehosterokote annetaan 4 viikon kuluttua ensimmäisestä rokotuksesta. Ensimmäinen raivotautirokotus (rabies) annetaan aikaisintaan 4 kk ikäiselle pennulle. Edellisistä rokotuksista on oltava eläinlääkärin merkintä lemmikkieläinpassissa tai muussa rokotustodistuksessa.

Kennelyskärokotteen uusimista suositellaan vuosittain, jos koira osallistuu tapahtumiin.

Ulkomailta saapuvien koirien kohdalla noudatetaan Kennelliiton rokotusmääräysten lisäksi Ruokaviraston kulloinkin voimassa olevia ohjeita.

HUOM! Kennelliiton rokotusmääräykset voivat poiketa maahantuonnin rokotusvaatimuksista. Kulloinkin voimassa olevat vaatimukset voi tarkistaa esim. Ruokaviraston kotisivuilta.

Tartuntatauteihin liittyviä muita määräyksiä:

Jos koira sairastuu penikkatautiin, parvovirusripuliin, tarttuvaan maksatulehdukseen, kennelyskään tms. hengitystie- tai mahasuolikanavan tulehdukseen, koira ei saa olla läsnä tapahtumassa ennen kuin se on ollut vähintään kaksi viikkoa oireeton. Sama rajoitus koskee myös saman talouden oireettomia koiria. Loistartunnat on asianmukaisesti hoidettava ennen kuin koira voi olla läsnä tapahtumassa.

Kohti parempaa lonkkaterveyttä

Muista nämä kymmenen perusasiaa:

1) Kaikilla pennuilla on syntyessä täysin normaalit lonkat

Koiran syntyessä lonkkanivel on rustoa ja luutuu vasta pennun kasvaessa. Jos pennulle on kehittymässä lonkkavika, prosessi alkaa pian syntymän jälkeen.

Nivelen asianmukainen kehittyminen riippuu siitä, miten reisiluun ja lonkkamaljan istuvuus säilyy.

2) Lonkkavikaa aiheuttavat geenit edelleen mysteeri

Lonkkavika on joissakin roduissa ja joissakin linjoissa yleisempää kuin toisilla, mikä osoittaa, että häiriön syntymiselle on olemassa geneettinen syy. Tutkijat ovat etsineet vuosikymmeniä koiran lonkkavian kehittymiseen vaikuttavia geenejä, siinä kuitenkaan onnistumatta. On epätodennäköistä, että tutkijat löytäisivät helposti geneettisen ratkaisun lonkkavikaan. Se on monimutkainen prosessi, johon vaikuttavat sekä geenit että ympäristö, eikä näkyvillä ole yksinkertaista ratkaisua.

3) Ympäristötekijät ovat myös tärkeitä

Vaikka taipumus lonkkavikaan on olemassa geeneissä, ominaisuuden periytyvyys on melko alhainen. Monet tutkimukset ovat osoittaneet, että geneettinen vaihtelu vastaa vain pientä osaa lonkkatuloksissa. Tämä tarkoittaa sitä, että joiltakin osin lonkkatuloksiin vaikuttavat esimerkiksi ympäristötekijät.

Kolme tärkeintä ympäristötekijää, joilla on todettu olevan merkittävä rooli dysplastisen lonkan kehittymisessä ovat: a) nivelen löystyminen, b) paino ja c) liikunta

4) Nivelen löystyminen on lonkkavian ensisijainen syy

Pennulla on syntyessään täydelliset lonkat, ja jos lonkat eivät rupea löystymään, koiralle ei kehity lonkkavikaa (Riser 1985). Nivelen löystyminen tapahtuu, kun reisiluun pää ei sovi tiukasti lonkkamaljaan. Tämä voi olla seurausta vammasta, painosta johtuvasta ylikuormituksesta, lihasvoiman tai lähentäjälihasten voiman puutteesta. Nivelen löystyminen on ensisijainen tekijä, joka altistaa lonkkavian kehittymiseen koiralla.

5) Nivelen vakauden kontrollointi on avaintekijä

Kasvavalla pennulla pyöreän nivelsiteen tulee pitää reisiluun pää tukevasti nivelkuopassa lonkan kehitystä ja kasvua tukevien lihasten kasvaessa ja voimistuessa. Mutta joillakin pennuilla on havaittavissa nivelsiteen vaurioita ennen kuin ne ovat edes kuukauden ikäisiä (Riser 1985).

Traumasta syntynyt lihasten ja muiden pehmytkudosten löyhyys, josta johtuu reisiluun ja lonkkamaljan välinen epänormaali paine, aiheuttaa lonkkavikaa ja lonkan nivelrikkoa.

6) Kehon paino vaikuttaa

Jos lonkkanivelessä on löysyyttä, reisiluuhun ja lonkkamaljaan aiheutuva vahinko riippuu lonkkaniveleen kohdistuvasta voimasta. Mitä painavampi koira, sitä suurempi voima ja siksi myös riski sairastua lonkkavikaan ja nivelrikkoon on suurempi. Pennuilla, jotka painavat muita enemmän syntyessään sekä niillä, joilla on nopeampi kasvu (paino lisääntyy muita nopeammin) on suurempi riski lonkkanivelen rappeutumiseen (Vanden Berg-Foels ym 2006).

Pennuilla, joilla rajoitetaan ruokavaliota, on huomattavasti pienempi riski saada dysplasia. Lisäksi on voitu todeta mahdollisen dysplasian kehittyvän paljon myöhemmin kuin pennuilla, joille annetaan normaaleja annoksia (Smith et al 2006).

Rajoitetulla ruokavaliolla olleista koirista alle 10% :lla todettiin 4 vuotiaana dysplasia (25% vähemmän kuin verrokkiruoalla ruokittujen kohdalla). Samaan aikaan kontrolliryhmän koirista yli 30% oli saanut dysplasian. On myös todettu, että rajoitetulla ruokavaliolla koirat elävät kauemmin (Kealy et al 2002).

7) Hyvä ja paha liikunta

Liikunta vahvistaa jalkojen ja lantion lihaksia ja lisää lonkkanivelen vakautta. Kaikki liikunta ei kuitenkaan vaikuta samalla tavalla. Alle kolmen kuukauden ikäisillä pennuilla, jotka liikkuvat liukkaalla lattialla tai kulkevat portaissa, on suurempi riski saada lonkkavika, kuin niillä jotka saavat liikkua vapaasti pehmeällä, epätasaisella alustalla (esimerkiksi puistossa) (Krontveit ym 2012). Tästä syystä voidaan olettaa, että kesällä syntyvillä koirilla on pienempi riski sairastua lonkkavikaan, koska niillä on enemmän mahdollisuuksia liikuntaan ulkona (Ktontveit ym 2012). Toisaalta on havaittu, että 12-

24 kuukauden ikäisillä koirilla, joille usein heitellään palloa tai keppiä, on suurempi riski sairastua lantion dysplasiaan (Sallander et al 2006).

Kriittisin vaihe lonkan riittävään kasvuun ja kehitykseen on syntymästä 8 viikon ikään, siksi on erittäin tärkeää huolehtia pennun oikeanlaisesta liikunnasta tässä herkässä vaiheessa.

8) Oikeanlaista ravintoa oikeaan aikaan

Pennut kasvavat nopeasti ja tästä syystä oikean ravinnon saaminen kasvukautena on ratkaisevan tärkeää.

Toki kasvavat pennut tarvitsevat riittävästi ravintoa, mutta ne eivät saisi olla lihavia, koska ylipaino voi lisätä riskiä sairastua lonkkavikaan (Hedhammar et al 1975 Kasstrom 1975). Lisäksi ongelmana on se, että liikaruokinnassa pentu voi saada eri ravintoaineita väärässä suhteessa. Pennuille suunniteltu laadukas kaupallinen penturuoka ohjeiden mukaisesti syötettynä on ravitsemuksellisesti tasapainoinen ruokavalio eikä tarvita mitään ravintolisiä. Ravintolisät, erityisesti kalsium, ovat paitsi tarpeettomia mutta voivat aiheuttaa vakavia ongelmia. Ei myöskään ole näyttöä siitä, että täydentävä proteiini tai vitamiinit vähentäisivät lonkkavian riskiä (Kealy et al 1991 Nap et al 1991, Richardson & Zentek 1998).

9) Varhainen puuttuminen on ehdottoman tärkeää

Useimmiten lonkkavian hoitaminen on helpompaa ja onnistuu paremmin nuoremmilla koirilla. Jos ei välitetä varhaisista oireista ja tutkimukset tehdään vasta 2 vuoden ikäisenä tai myöhemmin, aika parhaan hoitotuloksen saamiseksi on jo mennyt (Morgan et al 2000). Yleensä merkkejä ontumisesta näkyy ensin pennun ollessa 4-6 kuukauden ikäinen, mutta sitten parin kuukauden jälkeen koira tuntuu voivan paremmin. Tämä johtuu siitä, että lonkkamaljan vanteen vauriot, kuten mikromurtumat ovat parantuneet ja koira ei enää tunne kipua, mutta dysplasian ja nivelrikon kehitys jatkuu. Siitä eteenpäin koiralla ei ehkä näy kliinisiä oireita vuosiin, mutta kuitenkin patologinen vaurio etenee.

Nivelen löystyminen voidaan selvittää jo 4kk ikäisenä joko käsin tunnustelemalla tai PennHIP:n avulla. Kun löystyminen havaitaan varhaisessa vaiheessa, toimenpiteet lisävahinkojen vähentämiseksi voivat sisältää laihduttamisen, liikunnan muutoksen tai leikkauksen - mutta leikkaus on tehtävä riittävän aikaisessa vaiheessa ennen kuin luuston kasvu on loppunut. Kasvattajien tulisi kertoa uuden pennun omistajille näistä lonkkavikaisuuteen vaikuttavista asioista ja kehottaa heitä **tutkituttamaan pentu välittömästi, jos sillä on merkkejä ontumisesta.**

10) Voimme vähentää lonkkavikaa merkittävästi nyt

Geneettinen valinta vähentäisi edelleen varmasti, mutta hitaasti lonkkavian esiintymistä. Koirien sairastumista lonkkavikaan voitaisiin merkittävästi nopeammin vähentää ei-geneettisten ympäristötekijöiden paremmalla kontrollilla. **Painonhallinta, sopiva liikunta, oikea ravinto ja varhainen puuttuminen heti ensimmäisiin ontumisoireisiin ovat yksinkertaisia toimenpiteitä, joilla voimme dramaattisesti vähentää kipua ja kärsimystä aiheuttavaa lonkkavikaa.** Tutkimus varmasti jatkuu, mutta jo nyt olemme löytäneet ratkaisuja tähän ongelmaan.

Lähde: Carol Beuchat PhD:n vuonna 2015 julkaistu kirjoitus, jonka on suomentanut Satu Andersson. Suomennettu artikkeli on julkaistu kokonaisuudessaan alunperin PyrriPosti -lehdessä 2/2016 ja 3/2016 sekä Pystykorva-lehdessä 4/2017. SPJ:n pentuopasta varten tekstin on referoinut Heidi Lahtinen.

Varo dopingia!

Dopingvalvonnan tarkoitus on estää suorituskykyyn vaikuttaminen lääkeaineilla, suojata koiraa rasitukselta sen sairastuessa ja taata sille riittävästi aikaa sairaudesta toipumiseen. Jos toipumisen tiedetään kestävän pidempään kuin lääkityksille määrätty varoaika, varoaikaa voi pidentää. Lääkityksen varoaika lasketaan viimeisestä lääkkeen antopäivästä.

Kaikki lääkitys (loishäätöjä lukuun ottamatta) on kielletty 7 vuorokauden ajan ennen koiraharrastustapahtumaa. Monella lääkeaineella varoaika on huomattavasti pidempi. Koiralla ei ole oikeutta osallistua Kennelliiton koiraharrastustapahtumiin dopingvaroajan aikana. Koiran vastuuhenkilö vastaa aina siitä, ettei koiran elimistössä ole lääkeaineita tai dopingaineiksi luettavia aineita koiratapahtuman aikana..

Lääkeohje päivitetty 08.10.2020

Ajantasaiset määräykset ja lääkeohje varoaikoineen SKL:n sivuilla:

http://www.kennelliitto.fi → koiraharrastukset → antidoping

Heidi Lahtinen

Joudutko luopumaan koirastasi?

Elämä tarjoaa joskus yllätyksiä eikä kaikkea voi ennakoida. Jos elämäntilanteesi muuttuu esimerkiksi niin, että joudut luopumaan aikuisesta koirastasi, apua kodin etsintään varmasti löytyy.

Koirasi kasvattaja on toivottavasti lähin tukihenkilösi kaikissa eteen tulevissa ongelmissa. Aikuisesta kodinvaihtajasta voit myös ilmoittaa rotusi pentuneuvojille ja jalostusneuvontaan.

Myös facebookissa on jokaisella rodulla omia harrastajaryhmiään, joiden kautta uutta, hyvää kotia voi etsiä.

Vaikka monet metsästyspystykorvat mielletään yhden ihmisen koiriksi, ei se tarkoita sitä, etteivätkö ne sopeutuisi erinomaisesti uuteen kotiin. Voidaankin sanoa, että koiramme ovat ”yhden ihmisen koiria kerrallaan”. Uuden kodin myötä koira saa uuden perheen, josta se monessa tapauksessa valitsee itselleen yhden muita läheisemmäksi.

Sekin on myytti, etteikö aikuinen ulkokoira sopeutuisi sisäkoiraksi ja jopa kerrostaloon. Sopeutumista nopeuttaa ja sidettä uuteen omistajaan lujittaa ahkera lenkkeily ja yhteinen puuhastelu uudessa kodissa.

Ole yhteydessä hyvässä ja pahassa

Vastuuntuntoinen kasvattaja kantaa huolta paitsi omien kasvattiensa, myös koko rodun tulevaisuudesta. Tästä syystä onkin tärkeää, että kasvattaja pysyy ajantasalla kasvattiensa kuulumisista. Hyviä uutisia on mukava kertoa ja saada, mutta yhtä tärkeää sekä kasvattajalle että jalostusneuvonnalle on kuulla vastaan tulleista epämukavista asioista. Jos esimerkiksi olet huolissasi koirasi luonteesta tai terveydestä, ole yhteydessä koirasi kasvattajaan ja rotusi jalostusneuvontaan.

Karjalankarhukoira, pohjanpystykorva ja suomenpystykorva ovat terveitä rotuja. Tästä huolimatta sairauksia ja vikoja voi toki esiintyä. Kertomalla avoimesti näistä vastoinkäymisistä rotujärjestön jalostusneuvonnalle, teet arvokasta työtä rotujemme hyväksi.

Kuva: Heidi Lahtinen

Mia Mäkelä

Rehellisyys on tärkeää – arvostatko kasvattajan rehellisyyttä vai siistittyä totuutta?

Rehellisyys on suuri kysymysmerkki kasvattajan arjessa. Netin yleistyessä kasvattaja voi kertoa kotisivuillaan kasvatustyöstään laajemmin kuin mitä se on mahdollista pienessä ilmoituksessa lehdessä tai kasvattajaesittelyssä.

Kuinka rehellinen kasvattaja voikaan olla tehdessään sivustoaan? Vielä on valloillaan ajatus, jonka mukaan olettamuksena jokaisen kasvattajan koirat ovat kaikinpuolin terveitä ja hyväluonteisia – ainoastaan sairaat mainitaan. Tässä vaiheessa moni kasvattaja joutuu pohtimaan USKALTAAKO hän julkaista kotisivuillaan kasvateistaan negatiivisia tietoja. Pelko on todellinen – moni tuore pennunottaja kiertää tälläisen kasvattajan kaukaa, koska kuvittelee kasvattajan teettävän sairaita koiria.

Asennemuutos olisi siis paikallaan, asiaan tulisi puuttua rotuyhdistysten, Kennelliiton ja kasvattajien toimesta. Kasvattajia tulisi rohkaista kertomaan kasvateistaan myös ne negatiiviset asiat ja pennunostajia tulisi valistaa kuinka tällaista tietoa kannattaa käsitellä.

Täydellistä koiraa etsimässä – Pennunostajien valistamisen tärkeys

Koska kaikki koirankasvatus vielä nykypäivänä perustuu yhdistelmien tekemiseen jossa yhdistyvät kahden koiran geenit, olemme siis tilanteessa jossa täydellistä koiraa ei ole syntynyt eikä tule syntymään. Jokaisessa yhdistelmässä ja yksilössä on puutteensa sekä rasitteensa, jotka tulisi ottaa huomioon jalostuksessa.

Kun lähdemme perusajatuksesta, että jokaisessa linjassa on puutteensa, voimme miettiä kumpi kasvattaja on oikeammilla jäljillä ja teettää todennäköisesti terveemmän pentueen:

Kasvattaja1: Selvittänyt yhdistelmän sukujen taustat mahdollisimman tarkasti. Rehellisesti tunnustaa itsellensä linjojen rasitteet ja kertoo myös näistä pennunostajille. Yhdistelmää valitessa on pyrkinyt siihen ettei uroksen puolelta tule samoja terveys- ja luonnerasitteita mitä emän puolelta tulee.

Kasvattaja2: Ei selvitä sukutauluja perinpohjin. Mahdollisissa korviinsa kantautuneissa sairaustilanteissa sulkee korvansa tai kehittää syyn miksi ko. vika on aiheutettu eikä perinnöllinen. Etsii yhdistelmän osapuolet luottaen lähinnä siihen miltä vanhemmat näyttävät ulospäin. Pennunostajille vakuuttaa ettei koirissa ja niiden suvussa ole mitään rasitteita tai riskejä.

Tällä hetkellä tilanne on se, että kasvattaja 2:n kaltaiset kasvattajat saavat pennun helpommin myytyä. Ensimmäistä koiraa ostavalle syntyy illuusio jonka mukaan tässä yhdistelmässä ei ole mitään riskejä minkään suhteen, kun taas kasvattaja1:n pentue on yhtä riskiä. Hän ottaa siis pennun tästä ”turvallisesta” yhdistelmästä.

Aikaa kuluu ja pennunostajalle selviää enemmän rotuun ja rotuharrastajiin tutustuessaan että hänen pentunsa taustalta löytyy vikoja. Omassa pennussakin on saattanut ilmestyä ongelmia terveyden tai luonteen suhteen. Kasvattajasta ei ole enää tukea, koska kasvattaja on sitä mieltä että ongelmat ovat omistajansa itse aiheuttamia. Tässä vaiheessa omistaja joko uskoo kasvattajaa ja syyttää ongelmista itseään tai hän alkaa katsomaan asiaa kriittisesti ja huomaa että kasvattaja 2 on joko pimittänyt tietoa tai ei halua tietää todellisuutta

Rehellisyyden tulisi olla positiivista mainosta

Edelliseen esimerkkiin nojaten ongelma on tällä hetkellä siinä että rehellisyyttä ja avoimuutta ei korosteta tarpeeksi tuoreille koiranostajille, harrastajille ja kasvattajille. Rehellisyys kaipaisi siis imagonkohotusta jotta ostajat voisivat vaatia sitä ja kasvattajat uskaltaisivat kertoa puutteista.

Kasvattamisen yksi pakollinen puoli on pentujen myyminen – vaikka kuinka kasvattaja rakastaisi rotua ja haluaisi viedä sitä eteenpäin omalla jalostustyöllään, pitäisi hänen saada pentuja myös myytyä eteenpäin. Tässä tulee juuri se ongelma että kuinka rehellinen sitä uskaltaakaan olla?

Kun julkisesti painotetaan rehellisyyden tärkeyttä ja ihmisten asennemaailma saadaan muuttumaan siihen suuntaan että puutteista rehellisesti kertova

kasvattaja todellakin ottaa huomioon nämä riskit yhdistelmää tehdessä, hän on se vastuuntuntoisempi kasvattaja kuin se joka kehuu ja väittää kaiken olevan täydellistä – pistäen päänsä pusikkoon.

Laadi kasvateistasi tilasto

Mitä enemmän tietoa, oli se positiivista tai negatiivista, sen parempi. Kasvattajan pitäisi esittää tilastoissaan ainakin rodun mahdolliset PEVISA-sairaudet ja niistä kerätyt tulokset. Kysyttäessä hänen pitäisi pystyä selittämään miksi tutkimusiän ylittäneillä koirilla ei ole tutkimustuloksia? Kaikkein positiivisinta on, mikäli kasvattaja kykenee myös PEVISA-tulosten lisäksi ilmoittamaan sairaudet, jotka ei kuulu PEVISA:n piiriin sekä myös ne sairaudet joita ei ole pystytty diagnosoimaan. Kysyttäessä kasvattajalla tulisi olla jonkinlainen kuva siitä, ovatko nämä sairaudet perinnöllisiä.

Hyviä, kasvateista muistiin kirjattavia tietoja ovat sukupuoli, väri, purenta, hampaisto, kivekset, juoksuista tietoa, turkin laatu, mahdolliset koe- ja näyttelytulokset, luonnetestitulokset, mitä koira harrastaa, terveystutkimustulokset, yleinen terveydentila (vaikka sitten merkintä terve jos mitään ei ole!), onko jälkeläisiä vai onko koira steriloitu/kastroitu, mahdollinen kuolinsyy ja -ikä.

Hyvä kasvattaja on pitänyt yhteyttä kasvatinomistajiinsa säännöllisesti, on kiinnostunut kasvateistaan ja haluaa jakaa tätä tietoa myös eteenpäin. Näin ollen useiden tietojen puuttumiseen ei ole hyvä selitys kasvattajalta ettei pennunostaja ole pitänyt yhteyttä. Jos tällaisia tapauksia on useita, voidaan jo pohtia onko vika kasvatinomistajassa vai kasvattajassa yhteistyöhaluttomuuden suhteen? Aina tietysti löytyy niitä vaikeita kasvatinomistajia joista ei kuulu mitään pennun ostamisen ja alkuinnostuksen jälkeen. Nämä ovat valitettava osuus rehellisenkin kasvattajan arjessa, mutta jos näitä tapauksia on enemmän sääntönä kuin poikkeuksena, on syytä miettiä mistä tämmöinen voisi johtua.

Nyrkkisääntöjä pennunostajalle

Jos kysyt kasvattajalta yhdistelmän riskejä, mitä sukurasitteita suvuista tulee ja miten ne on otettu huomioon yhdistelmässä, eikä kasvattaja osaa vastata tähän / vastaa ettei mitään ongelmia ole: unohda koko yhdistelmä.

Valitettava totuus on, että jokaisessa yhdistelmässä on riskinsä ja mikäli kasvattaja ei niitä tiedosta, pelataan pelkällä tuuripelillä ja seuraukset voivat olla katastrofaaliset niin pentujen, pennunostajan, kasvattajan kuin myös rodunkin kannalta.

Hyvä kasvattaja kertoo sinulle puutteista pentueissaan ja koirissaan, esittelee sinulle kasvatustyönsä ja jalostuskoiransa rehellisesti sekä kriittisesti. Hän perustelee sinulle miksi on halunnut juuri kyseisen yhdistelmän tehdä, millaisia pentuja siitä on odotettavissa, millaiset ovat riskit ja miten ne on otettu huomioon yhdistelmää tehtäessä. Lisäplussana hän voi myös tarjota sinulle terveystakuuta jonka mukaisesti hän korvaa sinulle tietyn osan vapaaehtoisesti kauppasummasta mikäli koirassa ilmenee jokin puute tai vika.

Itse kotisivuja selatessani en kauaa viihdy kasvattajan sivuilla joissa kaikki tilastot viittaavat koirien erinomaisuuteen tai mitään tietoa ei edes anneta – korkeintaan kauniita kuvia koirista. Jos sivustolla on koottu tilastoa kasvattien terveydentilasta eikä siihen ole listattu pelkkiä mahdollisia PEVISA-sairauksia, otan hatun käteeni ja kumarran. Tällaista kasvattajaa voin myös suositella minulta sopivaa pentuetta kysyvälle.

Kasvattajat, koiran omistajat – panostakaa rehellisyyteen

Mitä enemmän kasvattajat ja omistajat uskaltavat tuoda julki koirissa havaittuja puutteita (esim. kivesvikaisuus, purentaongelmat, hammaspuutokset, sairaudet), sitä paremmin pystytään auttamaan rotua eteenpäin. Kun tietoa levitetään rehellisesti, voidaan se ottaa huomioon jatkojalostusta tehdessä. Rehellisen, avoimen tiedon antaminen auttaa niin kasvattajaa itseään, kuin myös pennunomistajaa ja myös toisia kasvattajia jotka suunnittelevat uusia yhdistelmiä.

Terveysongelmista kertominen ei saisi olla mörkö, vaan iso plussa joka kertoo kasvattajan rehellisyydestä sekä vastuuntunnosta. Meillä kaikilla on kasvattajina ja koiranomistajina velvollisuus viedä rotujamme parempaan suuntaan. Vaalia saavutettua terveystasoa ja vielä parantaa sitä.

Muista aina arvostaa sitä ihmistä ja kasvattajaa joka kertoo puutteista rehellisesti!

Kehua uskaltaa kuka tahansa, mutta kuka uskaltaa puhua kriittisesti omistaan?

Se on se viisas ja parempaa tulevaisuutta vaaliva.

Heidi Lahtinen

Pennun valinta

Kuva: Heikki Pekkala

Kun on päässyt varmuuteen siitä, mikä on omiin tarkoituksiin sopivin rotu ja kun mieleinen pentuekin on löytynyt, on kenties vaikein päätös vielä edessä: **Minkä** näistä palleroista valitsen? Laskenko viiksikarvat, kurkkaanko kitalakeen vai koittelenko päänupin terävyyttä? Riittääkö pelkkä maalaisjärki?

Koiranpennun valinnassa on hyvä pitää mielessä tietyt perussäännöt. Usein on niin, että samassa pentueessa on useita pentuja, jotka ovat juuri omalle ottajalleen niitä oikeita ja "parhaita". Valintaa helpottaa, jos pennunostaja on jo etukäteen miettinyt mitä oikeastaan haluaa. Suuressa pentulaumassa yksilöiden seuraaminen on vaikeaa ja siksi katras kannattaakin jakaa valintatilanteessa pienempiin ryhmiin. Jos esimerkiksi on ottamassa narttua, otetaan vertailuun pelkät nartut.

Uros vai narttu?

Takavuosina narttupentuja karsastettiin muun muassa kiimaa peläten. On totta, että harmittavasti metsästys- tai koekauden keskelle sattuva kiima haittaa harrastusta. Narttu tulee kiimaan keskimäärin 5-10 kk:n välein, joten harvoin kiima sattuu vuosittain samaan aikaan.

Vahinkopentujen pelossa ei nartun ottamisesta kannata luopua, pentuja ei nimittäin synny, jos vahinkoa ei päästetä tapahtumaan. Uroksella "kiima-aika" on aina silloin, kun lähitienoilta löytyy kiimainen narttu.

Uros on fyysisesti vahvempi, mutta jaksamiseen vaikuttaa sukupuolta enemmän se, miten koiran kunnosta huolehditaan. Uroksen luonne on usein narttua kovempi ja voi vaatia omistajalta määrätietoisempaa otetta varsinkin uhmaikien aikaan. Yksilökohtaiset erot ovat kuitenkin suuria.

Jos kasvatustyö kiinnostaa, valitaan tietenkin narttu.

Luonne

Arka ja syrjäänvetäytyvä pentu on usein pelokas aikuisenakin. Pentuesisaruksiaan kovassa komennossa pitävä päsmäri vaatii puolestaan omistajaltaan kokemusta, jotta pennusta ei kehity maailmanomistajaa, joka ei pahimmassa tapauksessa ole aikuisena enää kenenkään hallinnassa. Reipas, rohkea ja itsenäinen, ääripäiden väliin sijoittuva pentu on hyvä valinta. Neuvo, jonka mukaan on otettava se pentu, joka ensimmäisenä tulee luo, ei ole välttämättä ollenkaan hassumpi.

Luonne on vahvasti periytyvä ominaisuus ja onkin hyvä tutustua ainakin pentujen emään, ihannetapauksessa myös isään ennen valintaa.

Pentuja kannattaa käydä katsomassa ensimmäisen kerran jo 5-6 viikon iässä, jolloin ne liikkuvat ahkerasti myös pentuhuoneensa ulkopuolella. Aikaa pentujen seuraamiselle on varattava riittävästi, sillä esimerkiksi kesken päivänokosten herätettynä pentueen reippainkin vaikuttaa väsähtäneeltä, onnettomalta ja apaattiselta. Kasvattajan kanssa on syytä sopia siitä, milloin valinta on viimeistään tehtävä. Jotkut kasvattajat haluavat päättää itse, minkä pennun kukin varaaja

Pentua valittaessa niiden kykyä käyttää aistejaan ja intoa riistanhajulle voi testata esimerkiksi hirvenkoivella, karhunrasvalla tai teerensiivellä, kuten kuvassa.

Kuva: Heidi Lahtinen

saa. Tällöin kasvattaja pyrkii löytämään jokaiselle pennulle juuri sille sopivimman kodin.

Pelaavatko aistit?

Tulevan riistaeläimen hajulla voi testata sitä, miten pentueen yksilöt käyttävät aistejaan. Lihapalalla voi pentujen näkemättä vetää lattiaan hajujäljen, jonka päästä löytyy palkka. Kun pennut päästetään tilaan, ovat jotkut hanakampia jäljen seuraajia, kun taas toiset saattavat ottaa lihapalasta ilmavainun. Pakastettua linnunsiipeä pentujen yläpuolella pidellen voi tutkia, mistä pennut alkavat vaistonvaraisesti saalista etsiä vainun saatuaan: alkaako pentu sykyillä kuono maassa vai älyääkö se etsiä "lintua" yläilmoista. Hyvin jälkivainuinen pystykorva saattaa aikuisena olla hitaampi linnun ylösottaja, kuin ilmavainuinen sisarensa.

Näihin merkkeihin voi tosin suhtautua varauksella, sillä pennut kehittyvät eri tahtiin ja myöhemmällä oppimisellakin on suuri vaikutus siihen, millainen metsästyskoira pennusta lopulta kehittyy.

Näyttöön vai käyttöön?

Jos koiran kanssa aiotaan harrastaa myös näyttelytoimintaa, on valinnassa kiinnitettävä tarkempaa huomiota ulkonäköön. Rungon mittasuhteista saa jonkinlaisen käsityksen jo luovutusiässä, samoin kuin mahdollisista värivirheistä. Pahat purentavirheet näkyvät jo maitohampaissa ja uroksen molempien kivesten olisi hyvä olla luovutusiässä kivespusseissa tunnusteltavissa.

Sukupuolileimasta saa parhaan käsityksen vertailemalla pentueen yksilöitä toisiinsa. Otsapenkereen jyrkkyys, alaleuan voimakkuus ja korvien asento antavat nekin jo vinkkiä tulevasta. Luovutusikäisen pennun häntä on vielä suhteettoman lyhyt, mutta sen tulevaa asentoa voi päätellä siitä, missä asennossa häntä koiran takapuolesta lähtee. Jos pystykorvan häntä suuntaa jo luovutusiässä tyvestä suoraan eteen ja siitä kupeelle kaartuen, ei sen asennossa todennäköisesti ole moittimista vanhempanakaan. Aikuisena selän päällä makaava häntä on usein osoittanut samaa taipumusta jo pikkupentuna.

Kuva: Henna Honkaperä

Kasvattaja auttaa

Kokenut kasvattaja osaa kertoa pentujen yksilöllisistä piirteistä parhaiten - onhan hän seurannut katraan kehitysta alusta alkaen. Kannattaa kysyä kasvattajan mielipidettä siitä, mikä tai mitkä pennut hänen mielestään parhaiten täyttäisivät ostajan asettamat vaatimukset ja miksi. Lopullinen päätös pennun valinnasta on ostajan kuitenkin tehtävä itse, ellei kasvattaja pidätä tätä oikeutta itselleen.

Pennun valinnasta ei kuitenkaan kannata kasata itselleen liikoja paineita, sillä on olemassa lukuisia esimerkkejä siitä, miten joku on saanut elämänsä koiran juuri siitä yksilöstä, joka ei kenellekään muulle kelvannut...

Kuva:Kristiina Mäkelä

Heidi Lahtinen

Tarhaan vai juoksulankaan? Entä millainen koppi?

Kuva: Risto-Pekka Kukkonen

Metsästyspystykorvat ovat aktiivisia koiria, jotka nauttivat siitä, että saavat seurata ympäristönsä tapahtumia. Pelkkänä sisäkoirana elo käy helposti tylsäksi - toisaalta koiraa ei pidä unohtaa tarhaankaan, vaan päivittäisestä seurustelusta ja lenkkeilystä on huolehdittava n.k. ulkokoirankin kohdalla

Valitako koiralle tarha vai juoksulanka? Siinäpä kysymys. Jatkuva pannassa olo syö koiran karvaa ja haittaa näyttelymenestystä. Susialueella langassa nököttävä koira on pihaan eksyvälle hukalle helppo saalis. Kiimaisen nartun juoksulankaan unohtamisesta ei seuraa kuin ongelmia. Kaikesta tästä huolimatta juoksulanka vaikuttaa olevan monelle koiralle tarhaa mieluisampi kytkentävaihtoehto. Tarhallakin on kuitenkin puolensa.

Älä erota laumasta

Koira on tunnetusti laumaeläin, eikä viihdy tarhassaan tai langassaan pihan perillä. Koiran pitoon tarkoitettujen tilojen on oltava sellaisia, että koiralla on kuulo- ja näköyhteys pitopaikassa tai sen ympäristössä tapahtuvaan toimintaan sekä mahdollisuus sosiaaliseen kanssakäymiseen.

Koiraa saa muuten kuin tilapäisesti pitää ulkona yhteen paikkaan kytkettynä vain asuttuna olevan rakennuksen välittömässä läheisyydessä. Alle vuoden ikäistä koiraa saa vain tilapäisesti pitää ulkona yhteen paikkaan kytkettynä.

Koiraa saadaan pitää sen kuljetukseen tarkoitetussa laatikossa tai häkissä taikka muussa vastaavassa pienikokoisessa säilytystilassa vain, jos eläimen kuljettaminen, sairaus tai muu **tilapäinen** ja hyväksyttävä syy sitä vaatii. Sisällä koiraa ei saa pitää kytkettynä muutoin kuin hyväksyttävästä syystä **tilapäisesti ja lyhytaikaisesti**.

Juoksulanka

Vaivattominta on sijoittaa juoksulanka kahden rakennuksen väliin niin, ettei puihin ja pensaisiin sotkeutumisvaaraa ole. Pannan on oltava leveä ja tukeva, eikä se saa kuristaa.

Alle vuoden ikäistä koiraa saa vain tilapäisesti pitää ulkona tietylle paikalle kytkettynä. Tarhassa oloa on kuitenkin harjoiteltava jo pennusta pitäen, mutta juoksulankaan ei aivan pientä pentua pidä kytkeä. Naruunsotkeutumisvaara on suuri ja ellei esimerkiksi taluttimessa kulkeminen suju vielä rutiinilla, on keskenkasvuisella suuri kiusaus vapautua narusta hampaillaan.

Jos juoksulanka on mahdollista sijoittaa niin, että koira pääsee siitä käsin tervehtimään vieraat ja hyvästelemään lähtijät, löytää alueeltaan varjoa ja päivänpaistetta ja kenties kaivettavan kukkapenkinkin, kotiutuu se lankaan yleensä hyvin.

Juoksulankaan oppineelle koiralle on helpompi tarhattomissa kyläpaikoissa ja erämajoilla järjestää siedettävät olot, tästä syystä myös tarhakoiran yleissivistykseen olisi hyvä kuulua edes suppea oppimäärä juoksulankaharjoittelua.

Narttukoiran omistaja ei kuitenkaan kiimojen vuoksi tarhatta pärjää. Kunnollinen tarha on myös susialueella koiran paras turva.

Mikäli tonttia riittää, voi koirille aidata valvottuun käyttöön tarhaa laajemman juoksuaitauksen tai aidata koko pihan. Kuvassa kahdella pystykorvalla ja yhdellä ajokoiralla on ahkerassa käytössään 1600m2:n laajuinen, 120cm:n korkuisella verkkoaidalla rajattu alue. Huomaa myös tarhoihin rakennetut tähystyslavat! Kuva: Heidi Lahtinen

Kopin katon on syytä olla sellainen, että koira pääsee sinne tarkkailemaan ympäristöään. Mikäli koppi ei tähän sovellu, on koiralle hyvä rakentaa tarkkailulava varta vasten. Kuva: Rita Haapasaari

Tarha

Koiran tarhan on oltava sellainen, että se pitää paitsi koiran sisällä, myös kutsumattomat vieraat ulkona. Vaikka omalle nartulle riittäisi tarhamateriaaliksi pelkkä rautalankainen kanaverkko, ei hento materiaali pidättele kiima-aikana kiihkeitä sulhasia tai pahat mielessä pihaan hiippailevaa susihukkaa.

Verkkovalikoima on nykyään laaja. Ison juoksutarhan tai koko pihan aitaamiseen riittää kevyempi materiaali, mikäli koira ulkoilee alueella valvottuna. Varsinaisessa koiratarhassa kannattaa kuitenkin panostaa laatuun. Rauta- ja maatalouskaupat myyvät kaksi metriä korkeaa, paksulankaista teräsverkkoa koiratarhatarpeiksi 20 metrin rullissa. Markkinoilla on myös käteviä elementtitarhoja.

Valettu tarhanpohja on helppo pitää puhtaana, mutta koiran kannalta se on hieman tylsä. Tarhan pohjan voi myös päällystää betonilaatoilla - osin tai kokonaan.

Maapohjaiseen tarhaan on pian kaivettu jos jonkinlaista onkaloa, mikä vaikeuttaa tarhan puhtaanapitoa. Tällaisessa tarhassa koira on myös aina pölyinen, minkä etenkin mustan koiran omistaja huomaa.

Verkon ali kaivamista voi estää siten, että heti maan alle, n.50cm verkosta sisälle päin, upotetaan katiskaverkko. Mikäli koira oppii kiipeämään tarhasta ulos, on yläreuna varustettava sisään päin taivutetulla lipalla.

Tarhan ovelle on syytä jättää niin korkea kynnys, että oven avaaminen on talvellakin vaivatonta.

Oleskeleepa koira sitten tarhassa, juoksulangassa tai sisällä, on sitä lenkitettävä säännöllisesti. Tarhaan tai muuhun oleskelutilaan tehdyt ulosteet on siivottava pois riittävän usein. Keväällä lumien sulettua on syytä tehdä perusteellisempi siivous. Betonipohjainen tarha on helppo pestä vaikkapa painepesurilla. Maapohjaisesta siivotaan huolella kaikki talven aikana huomaamatta jääneet ulosteet ja tämän jälkeen kostea maa kalkitaan rakennuskalkilla. Koiraa ei pidä päästää kalkittuun tarhaan heti käsittelyn jälkeen, sillä voimakkaan emäksisenä vasta levitetty kalkki paitsi desinfioi, myös ärsyttää. Maan kosteudesta riippuen kalkitun maan pH palaa normaaliksi 1-2 viikossa.

On huolehdittava siitä, että koiralla on tarhassa kesähelteellä riittävästi varjoa.

Koppi

Kopin varustetaso riippuu muun muassa siitä, oleileeko koira pääasiassa ulkona vai sisällä. Koppi voi olla lämmitetty tai lämmittämätön - tärkeintä on että se on kuiva ja vedoton. Kopin on oltava aina maasta irti nostettu ja usein kesähelteellä koiralle mieluisin paikka onkin kopin alle jäävä "kellari", joko itse kaivettu tai kaksijalkaisten tekemä. Kopin voi rakentaa itse, ohjeita löytyy vaikkapa kirjaston nikkarointikirjoista. Ostamalla pääsee usein helpommalla - kannattaa tutustua esimerkiksi vankiloiden valikoimiin.

Tuulikaappi on hyvä, mutta ei välttämätön. Ikkuna lisää viihtyvyyttä, mutta ilmankin pärjää hyvin.

Jos koira ei viihdy kopissa tai repii suojan sen suulta, syynä saattaa olla puutteellisen ilmanvaihdon aiheuttama kosteus. Ulkonaoloon tottunut koira ei kovaakaan pakkasta hätkähdä, mikäli sen turkki pysyy kuivana. Koirasta vapautuva lämpö ja hengitysilma kostuttavat kopin nopeasti, mikäli kopin ilmanvaihto ei ole riittävä. Koiraa ei pidä myöskään kovalla pakkasella ottaa tunniksi, pariksi "sisälle lämmittelemään". Tässä ajassa sen kuurainen turkki ehtii sulaa, muttei kuivua ja niinpä se uudelleen ulos laskettuna vasta onkin viluinen. Kovilla pakkasilla sisään otettua koiraa olisikin pidettävä lämpimässä niin pitkään, että sen turkki on pohjavillaa myöten kuivunut, eli mielellään yön yli.

Tuuletuksen oltava riittävää!

Koirankopistakaan ei saa tehdä tiivistä pulloa, vaan tuuletuksen on pelattava. Kuvan lämpöeristetty koppi on jo ensimmäisen talven jälkeen homeessa, kun koirasta vapautuvalle kosteudelle ei ole ollut poistumistietä.

Riippumatta siitä, onko koppi lämmitetty vai ei, on ilmanvaihto varmistettava esimerkiksi irrotettavan katon ja takaseinän väliin jätettävällä 15mm:n raolla.

Heidi Lahtinen

Peruskoppi

Koirankopin on lain mukaan oltava sellainen, että se antaa koiralle riittävän suojan kylmyyttä, kuumuutta, kosteutta ja vetoa vastaan. Kopin on oltava myös rakenteeltaan ja materiaaliltaan sellainen, että se on helposti puhdistettavissa. Malleja on lukuisia - tässä yksi peruskoppi, jonka malli on saatu "kentältä" ja joka on käytännössä osoittautunut toimivaksi.

Pohjan ja katon tukipuut voi mitoittaa niin pitkiksi, että kopin eteen saa niiden varaan rakennettua katetun kuistin.

Vaikka kuistia ei tehtäisi, katon on ulotuttava seinien ulkopuolelle sivuilta n. 5cm, takaa n.10cm ja edestä n.20cm.

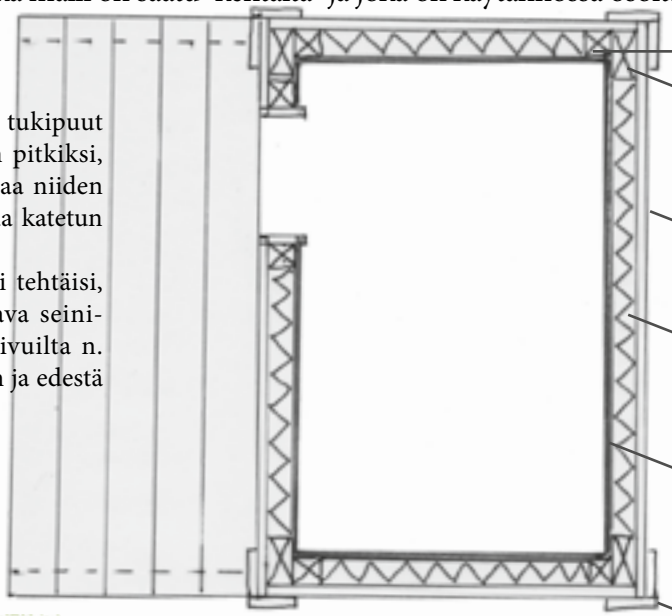

Katto on loivasti taakse päin viettävä ja huopapäällysteinen. On tärkeää huolehtia riittävästä tuuletuksesta jättämällä esim. takaseinän ja katon väliin 15mm:n rako.

Katto on irrotettava.

Oviaukkoon kiinnitettävä läppä estää vetoa samoin kuin korkea kynnys. Erillinen tuulikaappi olisi tässä kaikkein tehokkain.

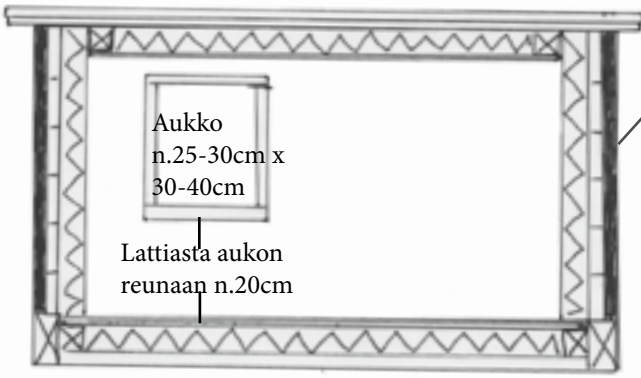

Mitat

Mittaa istuvan koirasi korkeus = kopin sisäkorkeus.
Mittaa koirasi pituus, kun se makaa kyljellään rentona. Lisää tähän 5-10cm, niin saat kopin sisäpituuden
Mittaa kyljellään makaavan koirasi "korkeus" etuvarpaista korvankärkiin. Lisää tähän 5-10cm, niin saat kopin sisäleveyden.
Aukon on oltava sen kokoinen, että koira kulkee siitä mielellään. Parempi vedon kannalta, ettei ole liian suuri.

Lämmitys ja pehmusteet

Lämmitys helpottaa kopin kuivana pysymistä, mutta tällöinkin on muistettava huolehtia ilmanvaihdosta. Lattia- tai kattolämmitys lienee kätevin.

Lämmittämättömässäkin kopissa metsästyspystykorva pärjää hyvin. Talvella koppi on syytä varustaa runsaalla määrällä sellaista pehmustetta, joka ei hetkessä jauhaudu pölyäväksi. Kauran olki on hyvä, rukiin tahtoo olla liian kova ja herkästi murtuva. Koppiheinä olisi kuivattava aivan nuorena, ennen tähkimistä, eikä sitä saa säilytyksessä päästää homehtumaan. Puunlastuvillasta on monella hyviä kokemuksia, samoin hamppu-koppikuidusta. Hamppu on rakenteeltaan puukuitua kestävämpää. Aluksi on syytä seurata, ettei koira innostu syömään kuivikkeita.

Muista vaihtaa pehkut riittävän usein, ennen kuin ne alkavat pölistä. Tarkkaile samalla, pysyykö koppi kuivana kovillakin pakkasilla.

Rovaseudun Pystykorvakerho ry:n kirjoituksesta toimittanut SPJ:n tiedotustoimikunta

Pennun alkeiskoulutus

Hyville metsästyskoirille on usein yhteistä ohjaajan ja koiran välinen hyvä suhde. Luottamuksen rakentaminen aloitetaan heti pennun muutettua uuteen kotiin. Kaikessa alkeisopetuksessa on hyvä pitää mielessä, että samalla rakennetaan perustusta koko myöhemmälle metsästyskoulutukselle ja yhteiselolle.

Pennun kanssa on seurusteltava paljon. Pentua kuljetetaan mukana päivittäisillä kävelyretkillä, jotta se saa tarpeellista liikuntaa. Retkiä tulee tehdä usein ja erilaisiin paikkoihin ja ympäristöihin, mutta pentua ei saa liikaa rasittaa. Tällöin se tottuu omistajaansa, oppii luottamaan häneen, ja vastaavasti omistaja oppii tuntemaan vähitellen pennun luonteen. Jos pentua osataan käsitellä sen luonteen mukaisesti oikein, se kiintyy omistajaansa elinikäisesti.

Pentu totutetaan parin kuukauden vanhana huonesiistiksi. Pentu oppii tämän nopeasti, vaikka pieniä vahinkoja voi toki sattua muutaman kuukauden ajan. Pentu on hyvä laskea ulos heti sen herättyä, sillä silloin tyhjennystarve on ilmeinen. Pennulle opetetaan sen nimi ja totutetaan se omaan makuupaikkaansa. Makuupaikan tulee olla vedoton ja rauhallinen. Pennulla tulisi olla aina mahdollisuus ruokailla ja nukkua rauhassa, jotta siitä ei kehittyisi säikkyä vaan rauhallinen ja luottavainen koira. Tämä seikka tulisi myös lasten ymmärtää, ettei koiraa pidettäisi ”leluna” ja sille kehittyisi terve side lapsiin.

Koira on laumaeläin ja koiran asema on olla lauman arvojärjestyksessä alimpana. Pentukin kaipaa rakkautta ja rajoja, mutta ennen kaikkea johdonmukaisuutta: jos jokin on kiellettyä, se on sitä aina. Myös käskyjen ja kieltojen on oltava selkeitä ja johdonmukaisia, pitkät lepertelyt annetun käskyn perusteista ja sen noudattamatta jättämisen seurauksista kannattaa unohtaa.

Pentuna koiralle on helpointa opettaa myös yksinoloa. Ilman pitkällisiä hyvästejä se jätetään yksin kotiin vaikkapa kauppareissujen ajaksi. Porun ja valituksen edessä on pidettävä pää kylmänä – mitä useammin annat periksi, sitä varmemmin omistat lopulta aikuisen, eroahdistusta potevan koiran.

Panta, talutin ja jukuripää

Koira on hyvä ennen varsinaista metsästyskoulutusta totuttaa 2-5 kuukauden ikäisenä taluttimeen ja siinä kulkemiseen. Taluttimen esille ottamisesta tulisi tehdä koiralle mukava tapahtuma, josta seuraa jotain hauskaa. Jos koiraa ei totuteta taluttimeen kunnolla tulee siitä hermoja raastava ”veturi”, joka ei ole lenkittäjän mieleen. Taluttimessa kulkemiseen voi saada arvokkaita harjoitteluvinkkejä vaikkapa lähipaikkakunnan koirakoulusta, joita monet kennelyhdistykset järjestävät. Missään vaiheessa kytkettyä koiraa ei saa rangaista siten, että se yhdistäisi rankaisun remmiin ja luokse tuloon. Varmana epäonnistujana voidaan pitää remmiä rankaisuvälineenä käyttävää puuhastelijaa. Aivan pienen pennun kanssa lenkiksi riittää pihamaalla tai puistossa käyskentely ja ympäristöön tutustuminen kytkettynä.

Pennun olisi opittava luokse tulo kutsusta kaikissa tilanteissa. Silloin sitä ei enää tarvitsisi harjoitella, kun pitäisi saada koira pois metsästä mahdollisessa ongelmatilanteessa. Herkkusuuta voi houkutella vaikkapa kuivatuilla maksanpaloilla joita voi aina pitää mukana taskussaan. Kun pentu tulee luo, sitä hyvitellään, silitellään, tartutaan ehkä ohimennen

Pennun on päästävä jo varhain tutustumaan metsään, tulevaan työmaahansa. Kuva: Kullervo Mansikkala

Kuva: Anni Asikainen

pantaan, palkitaan lopuksi herkulla ja annetaan sen jatkaa touhujaan. Kaikesta harjoittelusta huolimatta koira saattaa koetella kärsivällisyyttä jälleen 1-1,5 vuoden uhmaiässä. Silloin siitä on suunnattoman hauskaa pysytellä juuri niin kaukana luokse kutsujasta, ettei kytkeminen aivan onnistu. Kun pohjatyö on pentuna tehty hyvin, alkaa yhteistyö jälleen sujua koirasi ohitettua hankalan iän.

Taajamissa tai maanteillä koira oppii nopeasti varomaan autoja. Ajoneuvon lähestyessä koira ohjataan tien reunaan, hiljennetään vauhtia tai jopa pysähdytään hetkeksi. Tämä opittu taito voi myöhemmällä iällä pelastaa koiran hengen, sen palatessa syyspimeällä metsästysretkeltään.

Koiraa ei saa koskaan lyödä! Koulutuksessa hyvä lähtökohta on palkita pentu oikeasta toiminnasta ja jättää huono käytös huomiotta. Tämä ei tarkoita sitä, että pentu saa kiipeillä pöydillä tai näykkiä ihmisiä ilman mitään seuraamuksia. Niin palkkaamisessa kuin kieltämisessäkin **tärkeintä on ajoitus**. Jos koira saadaan itse teosta kiinni jostakin kielletystä, kuten vaikkapa ruokapöydältä, ei ole viisasta ensin kuvata someen hauskaa videota ja reagoida kurittomuuteen vasta sitten. Kiipelijä komennetaan pois pöydältä välittömästi ja sen jälkeen kehutaan pöydältä poistumisesta.

Hampaiden vaihtuessa pentu mielellään hammastelee ja näykkii, mikä ei ole mukavaa. Jos kiellot eivät mene perille, käsien tilalle voi tarjota puruluuta tai lelua. Pennulle voi myös järjestää hieman aivojumppaa kätkemällä muutamia herkkupaloja huoneeseen ja pyytää pentua etsimään niitä. Harjoittelu kannattaa aloittaa helpoilla piiloilla, kunnes leikki on tullut tutuksi. Jos mikään ei auta, voi riehuvan ja näykkivän pennun eristää hetkeksi koiraportin taakse tai toiseen huoneeseen. Takaisin perheen luo se pääsee, kunhan on rauhoittunut.

Mennään metsään

Retket ulotetaan vähitellen yhä kauemmaksi kotoa metsään, jolloin pennusta katoaa eksymispelko ja se liikehtii ennen pitkään yhä kauemmaksi isännästään. Aivan nuoren, varsinkaan aremman metsästyspystykorvan pennun kanssa ei välttämättä ole viisasta harjoitella luokse tuloa koiralta piiloutuen. Tärkeämpää olisi opettaa sille rohkeutta ja luottamusta siihen, ettei omistaja katoa, vaikka pentu uskaltautuisi hiukan kauemmaksikin. Usein jo tässä vaiheessa pentu aikaa haukkua pikkulintuja ja seurata niitä. Samalla voidaan välillä harjoitella luokse tuloa ja taluttimessa kulkemista. Näillä reissuilla pentua voidaan totuttaa myös sellaisiin eläimiin, joihin ei toivota sen suuntaavan mielenkiintoaan, kuten porot pohjoisessa. Jos se tuntee niihin kiinnostusta, tulisi touhu karsia selvästi, mutta tarpeellista varovaisuutta noudattaen pois.

Koiran tulisi oppia matkustamaan autossa, jossa sillä voi kuitenkin aluksi olla pahoinvointia ja arkuutta tulla kyytiin. Tällaisessa tapauksessa matkasta tulisi tehdä mahdollisimman mieluisa kokemus eikä ensimmäisten kyytien tarvitse olla pitkiä. Ensimmäiset matkat voi suunnata mieluisaan paikkaan, jolloin koira yhdistää auton tapahtumaan. Erityisesti tulee varoa, ettei pahoinvointiin taipuvaista koiraa ruokita ennen kuljetusta, sillä vastasyönyt pentu on herkkä oksentelemaan. Samoin pennun voi totuttaa veneeseen tai moottorikelkkaan jos haluaa koiransa kulkevan mukana retkillä.

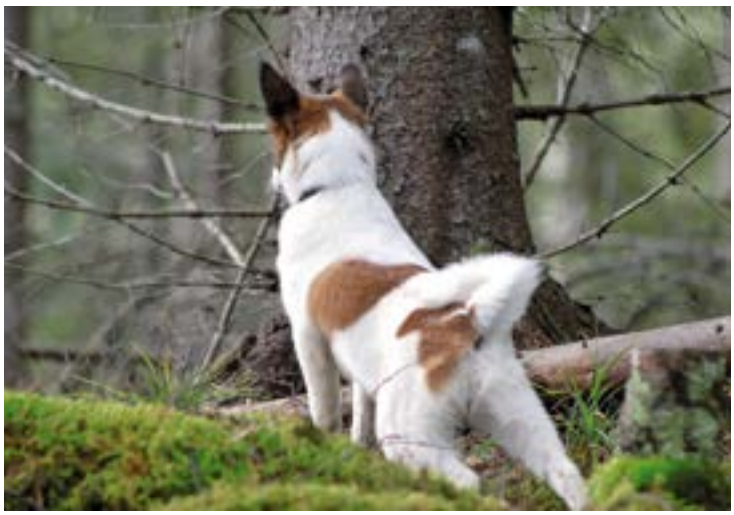

Kuva: Laura Seppälä

Jos halutaan tulevaisuudessa ohjata metsästyspystykorvan liikkumista maastossa, sille voidaan jo pentuna ryhtyä opettamaan myös liikkumista käsi- ja vihellysmerkkien mukaan ja luokse tulo koirapilliä apuna käyttäen. Tällä voidaan vaikuttaa koiran kulkuun maastossa ja saada koira tarvittaessa nopeasti paikalle. Koirapillin äänen koira kuulee useita satoja metrejä, eikä se pelota äänellään riistaa.

Pennun poistuessa hieman kauemmaksi omistajan luota sille annetaan pieni vihellysmerkki, jolloin se tavallisesti kääntyy tulemaan nopeasti luokse tai ainakin kiinnittää huomionsa omistajaan. Tällöin osoitetaan ojennetulla kädellä haluttuun suuntaan ja otetaan samalla sinnepäin muutamia askelia. Ennen pitkää pentu kiirehtii omistajan ohi osoitettuun suuntaan, jolloin taas annetaan vihellysmerkki ja näytetään sille päinvastaista suuntaa. Näin jatkamalla harjoittelua saadaan pentu liikkumaan käden viittauksin risteilemällä ohjaajan edessä.

Paukut ja vesi

Pennun on totuttava myös veteen. Harjoittelu on syytä tehdä lämpimällä ja muutenkin mahdollisimman miellyttäväksi kokemukseksi. Pennun annetaan itsenäisesti tutustua veteen matalassa rantavedessä. Kun se uskaltaa kahlata vedessä, voidaan sille heitellä keppiä tai risuja, jotta saataisiin koira syvemmälle ja uimaan. Sille voidaan näyttää itse esimerkkiä menemällä veteen ja houkuttelemalla se leikin varjolla uimaan. Aluksi pentu voi säikähtää pohjan ”katoamista” ja se pyrkii pian rantaan. Sitä ei pidä estellä, vaan yrittää uudelleen houkutella uimaan. Kaiken tulee tapahtua pennun ehdoilla, eikä sitä saa missään nimessä heittää veteen.

Varhaiskasvatukseen kuuluu myös pennun totuttaminen laukauksiin. Tämä tapahtuu helpoimmin käyttämällä apumiestä ampujana tai ottamalla koira mukaan ampumaradalle. Ensin pysytellään kauempana ampumapaikasta, esim. puolen kilometrin päässä, sitten ehkä seuraavilla kerroilla siirrytään lähemmäksi ampumapaikkaa, kunnes todetaan, ettei pentu enää reagoi laukauksiin pelokkaasti. Aluksi käytetään ampumisessa pienikaliiberista asetta ja pentu on pidettävä ampujan takana, ettei laukauksen paine pääse kohdistumaan koiran korviin. Myös on varottava äkillisiä ja yllättävästä suunnasta tulevia laukauksia, kunnes pentu on niin tottunut, että se voidaan pitää irti laukauksen aikana. Laukauksia ei pidä läsnäolijoiden päivitellä, vaan niihin olisi ihmisten parasta olla reagoimatta mitenkään. Pennulle voi ensimmäisillä kerroilla keksiä laukausten ajaksi muuta mukavaa puuhaa, palloleikkiä tai muuta sille mieluista. Jos perheessä on vanhempi, paukkuvarma ja pennun kanssa hyvin toimeentuleva koira, voi tämän rauhallinen käytös olla pennulle hyvä esimerkki.

Jos koiraa ei näin totutella huolella laukauksiin, voi sille tulla paukkupelkuruus ja koira on käytännöllisesti katsoen metsästyskoirana pilalla.

Heidi Lahtinen, kuva: Aage Lahtinen

Pohjakuntoa pyöräilemällä!

Koiraa ei ole hyvä viedä metsään kylmiltään, vaan sitä on valmistettava metsästyskauden alkuun hyvissä ajoin. Viileillä ilmoilla pyöräily on oiva tapa kohottaa kuntoa. Hellekesänä lenkille kannattaa lähteä vasta iltamyöhällä tai aamuvarhaisella.

Ennen kuin koiran kanssa lähdetään metsälle, tulisi kaikin puolin varmistua siitä, että koira on fyysisesti riittävän hyvässä kunnossa ja terve. Loishäätö on hyvä tehdä hyvissä ajoin ennen kauden alkua eikä rutiininomainen eläinlääkärintarkatuskaan ennen metsästys- ja koekauden alkua ole huono ajatus.

Jotta koiralle juoksu maittaisi jahtikauden alusta lähtien, olisi sen saatava säännöllistä liikuntaa koko vuoden. Polkupyörälenkeillä koiralle saa luotua hyvän peruskunnon ja juoksutus saa myös käpälät kestämään paremmin. Kesäkuumilla ei juoksuttamaan kuitenkaan pidä lähteä, vaan lenkit olisi ajoitettava viileimpään vuorokaudenaikaan. Hyvä nyrkkisääntö on, että jos pyöräilijä tarkenee mukavasti lyhythihaisessa paidassa, on pyöräilykeli koiralle liian kuuma.

Ei liian nuorena

Keskenkasvuista koiraa ei saa rasittaa liian yksitoikkoisella ja raskaalla liikunnalla. Parasta nuoren koiran kuntoliikuntaa on vapaana touhuilu. On kuitenkin syytä pitää mielessä lakipykälät, joiden mukaan yli 5 kuukauden ikäinen koira on pidettävä kytkettynä 1.3.-19.8.

Yli vuoden ikäisen koiran kanssa voi aloittaa pyöräilyn opettelun. Lenkkien pituus ja vauhti on kuitenkin sovitettava koira kunnon ja kehitysvaiheen mukaisiksi. Kovalla alustalla juostessa myös käpälät joutuvat kovemmalle koetukselle kuin met-

sässä ja lenkkien pituutta tulisikin kasvattaa vähän kerrassaan.

Totuttelemalla alkuun

Koira tottuu yleensä pyöräilyyn hyvin nopeasti. Aluksi pyörää kannattaa taluttaa koiran vieressä ja hypätä satulaan vasta sitten, kun koira ei enää vierasta sitä.

Totutteluvaiheessa on erittäin tärkeää seurata koiran ilmeitä ja aikomuksia. Kokenut koira alkaa usein hivuttautua sivuun ja jarrutella, kun iso tarve yllättää. Kokematon sen sijaan voi kyykistyä tarpeilleen yllättäen ja jos siitä seuraa raju tempaisu hihnasta, tulee pyöräilystä koiralle helposti epämiellyttävää.

Pissataukoja voidaan pitää silloin tällöin, ”strategisesti sopivissa paikoissa”, kuten suuremmissa risteyksissä muutaman kilometrin välein. Juottotaukojakin on syytä pitää tarpeen mukaan.

Kypärä ja peili omaksi turvaksi

Koiran juoksuttamiseen paras pyörä on tukeva ja jalkajarrullinen. Peili lisää turvallisuutta, kun takaa lähestyvän liikenteen huomaa ajoissa.

Omaan päähän on syytä laittaa kypärä, eikä hihnaa pidä kietaista ohjaustankoon eikä rullata tiukasti käden ympäri. Koiran juoksutukseen on tarjolla pyörään kiinnitettäviä telineitä, jotka jättävät pyöräilijän kädet vapaiksi. Jos juoksutettavia koiria on useampia, voi kuitenkin olla turvallisempaa pitää hihna kädessä.

Hihnan on oltava niin lyhyt, että koira juoksee pyörän rinnalla ja korkeintaan etupyörän kohdalla. Kaikkeen on varauduttava - kokematon koira saattaa pujahtaa väärälle puolelle jopa pyörän keskeltä, polkimien sivusta. Jos koiria on useampia, hihnojen on hyvä olla kiinni toisissaan.

Metsästyskoiran kunnosta on tärkeää huolehtia myös jahtikauden ulkopuolella. Alle vuoden ikäisen koiran kanssa ei pidä vielä tehdä rankkoja lenkkejä, mutta aikuisille sopivat niin pyörä-, hiihto-, kuin kelkkalenkitkin, kuten tässä. Kuva: Evi-Maria Järnberg

Valjaissa oikealla puolen

Pelkässä pannassa koiraa ei pidä koskaan juoksuttaa. Paras varustus pyörälenkkeilyyn ovat sopivan kokoiset valjaat. Ne päällä voi olla lupa jopa hieman vetää, vaikka se olisi pannan kanssa hihnalenkeillä kiellettyä.

Itse juoksutan koiria aina oikealla puolella, ojan reunassa. On turvallisempaa, että pyöräilijä on autojen ja koiran välissä. Jos koiralla on tapana antaa autoille kyytiä tai se säikkyy niitä, on viisainta pysähtyä autojen ohituksen ajaksi.

Juoksutettiinpa koiraa kummalla puolella tahansa, on juoksuttajan oltava ehdoton siinä, että koiran on aina ja joka tilanteessa pysyttävä vain sallitulla puolella.

Paitsi koiraa, pyöräilijän on myös tarkkailtava ympäristöä. Kissat, jänikset, oravat ja muut koirat olisi hyvä hoksata ennen omia juoksutettaviaan.

Turvallisia lenkkejä!

Koirat voivat olla mestareita pujottautumaan irti valjaista. Turvallisuutta lisää, jos pannan ja valjaat yhdistää toisiinsa turvatapsilla, kuten tässä keltaisella heijastinremmillä. Veto tapahtuu valjailla, mutta mikäli koira pujottautuu niistä irti, pysyy se edelleen pannastaan kytkettynä.

Tuolta löytyy video kirjoittajan ensimmäisistä omista potkukelkkatreeneistä: https://www.youtube.com/watch?v=uMsaGzJ9toU

Harrasta koirasi kanssa ympäri vuoden

Kuva: Markus Kautto

Kuva: Miia Höök

Kuva: Maria Hurme

Yhdessä tekeminen lujittaa suhdettanne ja tekee metsästyksestäkin nautinnollisempaa.

”Kaiken nähnyt” metsästyspystykorva ei näyttelykehässäkään pienistä hätkähdä.

Kuva: Mikko Kauppila

Heidi Lahtinen

Pennun kehityskaudet

Koiranpentu kasvaa ja kehittyy vuodessa sydämiä murskaavasta karvapallosta aikuisuuden kynnyksellä olevaksi nuoreksi.

Vuosi jakautuu selkeisiin kehityskausiin, jotka jokaisen pennunomistajan on hyvä tuntea ja käyttää hyväkseen.

1-2vkoa, kuva: Heikki Pekkala

0-2 viikkoa

Pennut syntyvät sokeina ja ovat täysin riippuvaisia emonsa huolenpidosta. Niiden tunto- ja hajuaisti ovat jo kehittyneet ja omien ihmisten onkin hyvä kosketella pentuja jo tässä vaiheessa, emää kuitenkaan huolestuttamatta. Vieraiden ihmisten tai koirien ei ole syytä vielä lähemmin tutustua tulokkaisiin. Pentujen päivät kuluvat syöden ja nukkuen.

2-3 viikkoa

Pennut alkavat nähdä ja kuulla. Oppiminen alkaa ja on tärkeää, että ensikokemukset ovat positiivisia.

3-4vkoa, kuva: Heikki Pekkala

Emon käytös painuu hyvin mieleen ja tästä syystä emoa on edelleen varottava järkyttämästä.

On huomattu, että pentujen päivittäinen käsittely on hyödyksi niiden myöhemmälle kehitykselle. Silittely ja sylissä pitäminen auttavat niitä liittämään ihmisen hajuun positiivisia mielikuvia.

3-4 viikkoa

Pennut alkavat saada emon maidon lisäksi kiinteää ravintoa. Niiden liikuminen alkaa sujua, eikä virtsamiseen ja ulostamiseen tarvita enää välttämättä emon apua.

Kuuluu ensimmäiset haukahdukset ja nujakointia opetellaan.

Leimautuminen alkaa.

4-7 viikkoa

Voimakkaan leimautumisen kausi. Pentujen on saatava olla ihmisten kanssa tekemisissä päivittäin ja riittävästi. Niitä on hyvä käsitellä myös yksilöllisesti.

Tällä kaudella pentujen on hyvä tavata erilaisia ihmisiä ja tutustua mahdollisuuksien mukaan perheen muihin koiriin. Keskinäisissä leikeissä ja aikuisten koirien parissa pentu oppii tärkeitä sosiaalisia taitoja. Pentujen olisi tutustuttava myös laajemmin elinympäristöönsä, pentuhuoneen ulkopuolella. 5-6 viikon iästä lähtien niiden olisi hyvä päästä kirmailemaan ulkona päivittäin. Kasvattaja voi opettaa jo tässä vaiheessa pennuille, että vihellys tarkoittaa ruokatarjoilua ja sana "ulos" mukavaa pihalle pääsyä.

Pennut ovat periaatteessa kokonaan vierotettuja emon maidosta kuusiviikkoisina, mutta emo saattaa antaa niiden imeä satunnaisesti jopa lähes luovutusikään asti. Tällä ei ole enää niinkään ravitsemuksellista merkitystä, mutta tapa vahvistaa varmasti pennun perusturvallisuuden tunnetta. Pennun henkiselle kehitykselle on erittäin tärkeää, että se saa kasvaa sisarustensa ja emon parissa 7-8 viikon ikään asti.

7-8 viikkoa

Tämä on pennulle paras ikä muuttaa omaan kotiin

6vkoa, kuva:HL

ja vierottua emästä ja sisaruksistaan.

8-12 viikkoa

Tässä iässä kaikki hyvä ja paha painuu pennun mieleen tehokkaasti ja pysyy siellä usein koko loppuelämän, oppimiskyky on suurimmillaan! Näinä kuukausina pentu oppii helposti sanojen merkityksen, selkeät kiellot, sallitun ja kielletyn.

7vkoa, kuva: Paula Ruoholainen

Suuria järkytyksiä tulisi välttää ja tavata esimerkiksi vain sellaisia vieraita koiria, jotka eivät ole pentua kohtaan liian rajuja. Näinä viikkoina pentu muodostaa itselleen käsityksen siitä, millaisia muut koirat, vieraat eläimet ja esimerkiksi erilaiset ihmiset ovat.

8-12vkoa, kuva: Anne Suursalmi

Käytöskoulutus kannattaa aloittaa luoksetulosta leikin varjolla. Myös yksin jäämistä kannattaa jo opetella, mutta pennun pysyvä paikka ei ole tarha. Koirasta kehittyy sitä sopeutuvampi ja oppivaisempi, mitä virikkeellisemmässä ympäristössä se on saanut kehittyä.

Pennun turkkia voi jo harjailla, korvia ja käpäliä tutkia, "mitata" säkäkorkeutta ja nostella ohimennen huulia, ikään kuin purentaa tarkistaen. On kuitenkin pysyttävä kohtuudessa, ettei käsittely jää pennun mieleen epämiellyttävänä muistona.

Lähiympäristöön voidaan tehdä pieniä tutustumisretkiä, jolloin tähän uuteen kiehtovaan maailmaan tutustutaan pennun ehdoilla. On varottava, ettei pentu esimerkiksi eksy ja hätäänny tästä, sillä tällainen järkytys saattaa aikuisena oirehtia huonona hakuna.

Mitä enemmän pennun kanssa puuhaillaan, sitä vahvemmaksi side sen ja omistajan välillä muodostuu.

Älä koskaan ota pentua mukaan seuraamaan ilotulitusta, kovaäänisiä yleisötapahtumia, ampumakisoja tai muita vastaavia, joissa koettu suuri mielenliikutus saattaa jättää jälkensä siihen koko loppuelämäksi.

Taluttimeen opettelu sujuu yleensä paljon paremmin lähempänä 12, kuin 8 viikon ikää.

12-17 viikkoa

Kolmekuinen pentu alkaa osoittaa jo omaa tahtoa ja alkaa etsiskellä paikkaansa laumassa. Mitä vahvempi ja hallitsevampi se on luonteeltaan, sitä vähemmän sille pitäisi antaa tilaisuuksia saada tahtonsa taistellen läpi. Pennun ruokarauhaa ei saa koskaan häiritä. Jos sillä ei ole tarvetta pentuna puolustaa ruokaansa, ei se sitä yleensä myöskään aikuisena tee.

Jos pentu ryhtyy aggressiivisesti puolustamaan jotain omimaansa esinettä, on parasta kokeilla ensin vaihtokauppaa - tähän keinoon yleensä myös emo turvautuu. Jos ei suoranainen vaihto onnistu, kannattaa pentu höynäyttää johonkin kiinnostavampaan puuhaan, vaikkapa pallon tai herkkupalan perään. Nöyryyttä ja malttia opetetaan myös esimerkiksi antamalla pennulle lupa syödä vasta sitten, kun se on ensin istuutunut rauhallisesti. Rauhallinen puheen sävy toimii yleensä paremmin kuin tiukka käskytys. Esimerkiksi sukan varastanut pentu luopuu aarteestaan paljon helpommin, kun sitä maanittelee sanomalla: ”Kiiitooos”, kuin jos komentaisi kiivaasti: ”IRTI!”

Arkaa pentua pitää rohkaista ja tukea, antaa sille onnistumisen elämyksiä. Mikäli pennulla on voimakkaita valtapyrkimyksiä, sen kanssa ei kuitenkaan pitäisi leikkiä taisteluleikkejä, joissa sen annetaan voittaa.

Pentua ei saa koskaan lyödä. Sen on opittava kuitenkin, että kieltoja on toteltava ja että tottelemattomuudella on seurauksensa. Aikuisista koirista voi tässäkin tapauksessa ottaa mallia. Ne ovat hyvin kärsivällisiä pennun kanssa, mutta komentavat lo-

4 kk, kuva: HL

pulta esimerkiksi ärähtämällä ja puremalla pentua kuonosta. Jos omistajan kiljahdus tai murahdus ei saa pentua lopettamaan käsien näykkimistä, voi nulikan kuonoa puristaa niin, että pentu ulvahtaa. Samalla kielletään tiukasti. Komentajan on oltava vikkelä ja tarkka, sillä käsittelystä karkuun päässyt pentu yleensä vain innostuu saamastaan huomiosta ja näykkii jatkossa entistä riehakkaampana.

Jos pentua on jouduttu komentamaan, on sitä kehuttava ja mielellään palkittava heti, kun se toimii toivotulla tavalla. Oikeasta toiminnasta palkitseminen nopeuttaa oppimista ja tekee omistajan pyynnön noudattamisesta pennulle positiivisen kokemuksen.

5-7 kuukautta

Pentu on nöyrä ja miellyttämishaluinen. Se on kuitenkin vielä "lapsi", jolta ei saa vaatia liikaa, on aina muistettava ensin opettaa, ennen kuin vaaditaan. Ei pidä kuitenkaan hyväksyä lepsuilua siinä, minkä pennun tiedetään osaavan: luoksetuloharjoitusta esimerkiksi ei pidä keskeyttää siksi, että pentu sattuu keksimään jotain mielenkiintoisempaa puuhaa. Jokainen periksi anto kostautuu myöhemmin. Toisaalta on hyvä myös ennakoida - jos pentu on keskittynyt johonkin kiinnostavaan mutta sallittuun puuhaan, on parempi jättää luoksetuloharjoitus sellaiseen hetkeen, jolloin onnistuminen on todennäköisempää.

Pentu nauttii yhteistyöstä ihmisen kanssa ja sen kanssa kannattaakin puuhailla mahdollisimman paljon. Metsästysopetus voidaan varovasti aloittaa, pennun jaksamista seuraten. Tärkeää on päästä tutustumaan tuleviin riistamaihin usein, vaikkeivät päivän retket tuntikausia kestäisikään.

7-12 kk

Koira saavuttaa sukukypsyyden yleensä 6-10kk:n iässä ja tämä puberteettikausi tekee pennusta ailahtelevan ja oikukkaan. Vuoden kummallakin puolen koetaan uhmaikä, jolloin omistajan kärsivällisyyttä koetellaan. Luoksetulo ei suju, koska pennusta on suunnattoman hauskaa päästää omistaja metrin, parin päähän ja kirmaista sitten villisti karkuun. Toisinaan suositellaan varsinaiseen tottelevaisuuskoulutukseen jopa taukoa näiksi vaikeimmiksi kuukausiksi.

Pentu nauttii edelleen yhdessä tekemisestä. Metsäretkien lisäksi kannattaa aina silloin tällöin harrastaa kaupunkiretkiä ja vaikkapa koirakoulua ja järjestettyjä näyttelytreenejä pelkässä sosiaalistamismielessä.

yli 12 kk

Koiran fyysinen ja henkinen suorituskyky alkaa vasta vuoden vanhana olla sellainen, että vaativampi koulutus voidaan aloittaa. Uhmaikiä on vielä edessä, esimerkiksi urokset saattavat testata arvojärjestyksen pysyvyyttä vielä parin vuoden iässä. Kun pennusta asti koiralle on johdonmukaisesti osoitettu sen turvallisen paikan olevan lauman alimpana, selvitään näistä uhmailuista yleensä helpolla.

Jo ennen lopullista aikuistumista koiralle kannattaa opettaa sekin, että esimerkiksi kuka tahansa hirviporukan jäsenistä saa tulla kaadolle ja kytkeä koiran. Koiran omistajan on syytä myös opastaa koiriin tottumattomampia seurueen jäseniä oikeaan toimintaan, ettei varsinkaan nuorelle koiralle jää kovakouraisesta kohtelusta huonoa kuvaa seuruejahdista, vaan että se kokee seuruetovereidenkin olevan mukavia veikkoja.

Lähteet:

SPJ:n jalostusnumero 1B/2001

Saki Paatsama: Terve ja sairas koira

Anders Hallgren: Koiranongelmia ja ongelmakoiria

Helena Koskentalo: Parempaan pentutulokseen

6-7 kuukauden iässä pentu nauttii yhteisestä tekemisestä ihmisen kanssa - olipa puuha sitten vaikkapa rakennustyötä tai oikeaa hirvenmetsästystä.

Kuva yllä: Heidi Lahtinen,

oikealla: Teijo Viitala.

Kuvat ja teksti: Heidi Lahtinen

Näyttelykoulutus

Koiranäyttelyssä koirayksilöä verrataan rotunsa rotumääritelmään ja tämän perusteella tuomari arvioi koiran rotunsa tyydyttäväksi, hyväksi, erittäin hyväksi tai erinomaiseksi edustajaksi. Mikäli koiralla on jokin vakava, rotumääritelmän vastainen piirre, voidaan sille antaa arvioksi "hylätty".

Varsinkin nuori koira voi tottumattomuuttaan olla kehässä niin vallaton, ettei tuomari kykene antamaan siitä oikeudenmukaista arviota. Jotta kotiinviemisiksi ei saataisi tällaista "EVA-ei voida arvostella" - tuomiota, näyttelykäyttäytymistä kannattaa harjoitella.

Vaikka koirastaan ei ole kaavaillut mitään kehäkettua, kannattaisi se käyttää koiranäyttelyssä edes kerran. Mitä useampi metsästyspystykorva vuosittain arvostellaan, sitä selkeämpi kuva jalostusneuvonnalle syntyy siitä, mikä on rodun yleinen taso ja onko ulkonäkö mahdollisesti muuttumassa johonkin suuntaan. Jotta näyttelyreissu olisi mahdollisimman mukava kokemus kaikille osapuolille, kannattaa käyttäytymistä hieman harjoitella. Sievästi hihnassa kulkeva ja käsittelyä sietävä koira on tavallisessa arkielämässäkin kuritonta mukavampi kumppani.

Hampaat

Jokaiselta koiralta tarkastetaan purenta, eli asettuvatko etuhampaat sievästi saksipurentaan vai onko koiralla kenties tasa-, ylä- tai alapurenta. Tarkistuksessa koiran leuat ovat kiinni ja tuomari raottaa etuhuulia purennan vilkaisten. Huulta sivusta nostaen tuomari kurkistaa, puuttuuko koiralta välihampaita.

Jo muutaman kuukauden iästä lähtien koiran huulta voi ohimennen kohottaa aina silloin tällöin, samalla sanoen esimerkiksi: "hampaat". Aluksi ei ole tarpeen edes tutkia itse purentaa, ennen kuin koira on tottunut huulen kohotteluun. Pieni palkka onnistuneen kohotuksen jälkeen on poikaa. Toistoja voi olla vaikkapa päivittäin, mutta ei koskaan kerralla niin montaa, että koira tuskastuu. Parasta on vilkaista suuhun aina kerran silloin ja toisen tällöin. Kun purennan katsominen sujuu omalta porukalta, voi harjaantunutta vierasta pyytää tekemään saman. Hampaiden katsominen on näyttelykehässä ensimmäisiä toimenpiteitä ja jos se menee painimiseksi, on koiran koko näyttelyvire usein mennyttä.

Tuomarit kiinnittävät huomiota myös hammaspuutoksiin. Tavallisimmin koiralta puuttuu välihampaita heti kulmahampaiden takaa. Näiden puutteiden toteamiseksi riittää usein, että huulia raotetaan sivusta. Tätäkin kannattaa harjoitella samalla kuin purennan tarkistamista.

Kivekset

Jokaiselta uroskoiralta tarkistetaan, ovatko sen molemmat kivekset laskeutuneet. Tämän tuomari toteaa käsikopelolla usein takaa päin. Kun koira totutetaan pienestä pitäen ihmisen kosketukseen, myös tällaiseen harvinaisempaan, ei ongelmia pitäisi syntyä.

Mitta

Usein tuomari haluaa varmistua koiran koosta mittaamalla sen säkäkorkeuden. Koiran olisi tällöin seistävä ryhdikkäänä, tasaisella alustalla.

Pennun harjoittamiseen riittää periaatteessa pelkkä kepakko, joka painetaan ohimennen koiran sää'än päälle aina silloin tällöin. "Mittaamista" voi harjoitella myös vieraan kanssa ja kehut tietenkin päälle!

Kun tuomari lähestyy mitan kanssa, voi koiran ohjaaja kyykistyä koiransa viereen, kuoputtaa sitä korvalliselta samalla kääntäen koiran päätä vaivihkaa hieman poispäin mittaajasta. Jos mittatikun laskeutuminen selän päälle on koiralle tuttu tuntemus, ei se tästä lyyhisty, vaan mittaus sujuu ongelmitta.

Liike

Jotta tuomari kykenee muodostamaan itselleen käsityksen koiran liikkeistä, tulisi hänen nähdä koira luonnollisessa ravissa edestä, sivulta ja takaa.

Jos koira kiskoo hihnassaan kovasti, ei liikkeiden arvostelu ole aina mahdollista.

Koiraa kannattaa opettaa päivittäisillä lenkeillä juoksemaan ohjaajansa vasemmalla puolella kiskomatta. Sitkeys palkitaan ja riittävällä harjoittelulla kovinkin pukari oppii kulkemaan kiskomatta.

Seiso!

Metsästyspystykorvia ei asetella näyttelykehässä mihinkään asentoon, vaan ne arvostellaan niin sanotusti "vapaasti". Tämä tarkoittaa sitä, että koiran olisi seistävä muutaman metrin etäisyydellä arvostelevasta tuomarista sivuttain ja ryhdikkäänä niin päin asettuneena, että häntäkin näkyy hyvin.

Paikallaan seisomista voi harjoitella vaikkapa komennolla "seiso", jolloin koira palkitaan kun se on malttanut olla hetken aivan kauniina ja reippaana paikallaan. Monilta yksilöiltä tämä esiintyminen sujuu luonnostaan, kun hihnassa kiskomisesta on opittu pois. Esiintyminen on helppoa myös silloin, kun koiraa on riittävästi totutettu muiden koirien ja suurten ihmisjoukkojen keskellä oleiluun, eikä sillä ole näistä huonoja kokemuksia.

Koiraa saa reipastaa kehässäkin makupaloilla, mutta häiritsevään ja äänekääseen innostamiseen kehän ulkopuolelta kehätoimitsija saattaa puuttua.

Mikäli koiran esiintymisvire laskee ja häntäkin alkaa painua, reipas juoksupyrähdys kehän ympäri usein auttaa.

Koirakoulusta näyttelykokemusta

Mikäli jokin kennelyhdistys järjestää paikkakunnallasi koirien koulutustilaisuuksia, kannattaa 6-12kk:n ikäisen pennun kanssa mennä mukaan. Ellei koirakoululla ole erillisiä oppitunteja näyttelykoululaisille, kannattaa mukana olla silti. Koirakoulussa totutaan ohittamaan ja kohtaamaan muita koiria kiskomatta ja opettajaa voi pyytää tarkastamaan oman näyttelyoppilaan purentaa, kiveksiä ja korkeutta. Olenpa kerran itse pyytänyt kouluttajaa jopa nostamaan pystykorvanarttuani, kun tiesin tulevan näyttelyn tuomarilla olevan tapana tällaisen painonarvioinnin. Mikäli itse ei halua opettaa pennulleen sen kummempia tottelevaisuusliikkeitä, voi näiden harjoitusten aikana seistä hiljaa rivissä ja seurata muiden treeniä, arvokasta "esiintymiskoulutusta" metsästyspystykorvalle sekin!

Mikäli paikkakunnallasi järjestetään näyttelytreenejä tai muita koulutustilaisuuksia, kannattaa metsästyspystykorvankin kanssa mennä mukaan. Vaikkei muuta, tapahtumista voi hankkia sosiaalisia taitoja ja esiintymiskokemusta.

Pohjanpystykorva- ja suomenpystykorvajaostot pitävät yllä listaa tukihenkilöistä, jotka auttavat aloittelijoita mieltä askarruttavissa asioissa. Tukihenkilölistat löytyvät Pystykorva-lehdestä ja suomenpystykorvien osalta myös kartalta:

https://spj.fi/kartta-suomenpystykorvaharrastajille/

Heidi Lahtinen

Hanki näyttelytulos ajoissa - arvokisoihin ja käyttövalio-titteliin vaaditaan näyttelytulos

Metsästyspystykorville tarkoitettujen koiranäyttelyiden buumi sijoittuu vuoden ensimmäiselle puoliskolle ja vilkkainta on kevättalvella. Syksy on paitsi metsästyksen, myös käyttökokeiden aikaa. HIRV-kokeisiin ja LINT- kokeisiin saa osallistua ilman näyttelytulosta, mutta **näyttelytulosta vaaditaan viimeistään silloin, kun osallistutaan arvokisaan tai haetaan koiralle käyttövalion titteliä**.

Metsästyspystykorva saa osallistua linnunhaukku- tai hirvenhaukkukokeeseen yhdeksän kuukautta täytettyään. Mainituissa kokeissa ei ole enää erikseen avointa ja voittajaluokkaa vaan vain yksi luokka, HIRV tai LINT. HIRV- tai LINT-kokeeseen osallistuvalta koiralta ei vaadita näyttelytulosta.

Syksyllä metsästyspystykorville järjestetään näyttelyitä vain harvakseltaan ja siksi koiralle onkin syytä hankkia edes jonkinlainen näyttelytulos heti pian sen täytettyä yhdeksän kuukautta. Monissa arvokisoissa sääntöjen edellyttämä näyttelytuolos on saatava koiran täytettyä 15 kuukautta. **Koiranäyttelyiden pentuluokka on epävirallinen, joten siitä saatu näyttelyarvio ei riitä.**

Kun koira on saanut riittävät koetulokset käyttövalion titteliä varten, on sillä tittelin saadakseen oltava myös riittävä näyttelytulos (15 kuukautta täytettyään vähintään hyvä).

Yksilöarvostelun jälkeen luokan koirista valitaan kilpailuluokassa neljä parasta ja ne asetaan paremmuusjärjestykseen.

Arvokisaan vähintään HYVÄ 15-kuisena

Jos koira osoittautuu niin lahjakkaaksi riistankäsittelijäksi, että herää haave osallistua sen kanssa johonkin lajin arvokisaan, on nuorena hankittu näyttelytulos syytä päivittää. Arvo-otteluihin päästäkseen koiran on usein pitänyt saada näyttelystä vähintään hyvä (H) sen täytettyä 15 kuukautta. Tällöin ei alle 15-kuisena hankittu tulos siis enää riitä - ei se parempikaan. Sama sääntö pätee silloin, kun koiralle anotaan käyttövalion arvoa.

Arvokisojen näyttelyvaatimuksia:

Kuningatar-ottelu, Hirviherra, Metsopoika ja Pikkutilikku

Vähintään laatuarvostelussa hyvä koiran täytettyä 9 kk.

Tappisarvi-kisa

Alle 15 kk ikäiseltä koiralta ei vaadita näyttelytulosta, kilpailupäivänä 15 kk täyttävillä ja sitä vanhemmilla on oltava näyttelystä vähintään laatumaininta hyvä.

Haukku-ottelu, Hirvenhaukut ja Pohjanpystykorvien SM

FCI:n tunnustaman maan kenneljärjestön hyväksymässä koiranäyttelyssä vähintään laatuarvostelulla hyvä palkittu 15 kuukautta täytettyään.

(Korona-pandemian aikana näyttelytulosvaatimuksissa on ollut väliaikaisia lievennyksiä)

Edessä loistava tulevaisuus? Suomenpystykorvan pennut 6vkoa. Kuva: Anneli Honkanen

Merja Tammi (päivitetty 2022 Heidi Lahtinen)

Koiranäyttelyyn!

Koiranäyttelyyn saa osallistua rekisteröity koira, joka on rokotettu ja tunnistusmerkitty asianmukaisesti sekä on terve. Järjestettävistä koiranäyttelyistä löytyy tietoa Koirammelehdestä, jossa julkaistaan kaikkien näyttelyiden tiedot n. 2-3 kk ennen näyttelyä. Tarkempaa tietoa tulevista näyttelyistä löytyy osoitteesta www.kennelliitto.fi -> tapahtumakalenteri. Tapahtumakalenterista löytyy linkit näyttelyiden omille www-sivuille, kun ne on julkaistu.

Karjalankarhukoira, pohjanpystykorva ja suomenpystykorva kuuluvat FCI:n roturyhmään 5. Myös maininta ryhmästä ”osa 5” koskee ko. rotuja.

Näyttelyyn on ilmoittauduttava näyttelyn www-sivuilla annettujen ohjeiden mukaan. Ilmoittautumista ei kannata jättää aivan viime tippaan, sillä myöhästyneitä ilmoittautumisia ei hyväksytä. Isompien näyttelyiden ilmoittautuminen päättyy yleensä noin kuukautta ennen näyttelyä, pienemmissä ilmoittautumisaika on toisinaan pidempi. Nykyään useimpiin näyttelyihin ilmoittaudutaan sähköisesti.

Ilmoittautumisessa vaadittavat tiedot löytyvät koiran rekisterikirjasta. Koira ilmoitettaan sen oikealla rekisterinimellä, ei kutsumanimellä ja rekisterinumeron näppäilyssä kannattaa olla huolellinen

Arvosteluluokat

Koiraa näyttelyyn ilmoitettaessa on lomakkeeseen merkittävä, missä luokassa koira esitetään. Se voi kasvattaja- ja jalostusluokkaa lukuun ottamatta kilpailla vain yhdessä laatuarvosteluluokassa. Ilmoittaja voi itse valita luokan sääntöjen, eli koiran iän sekä näyttely- ja koetulosten perusteella.

- (Pentuluokka (PEK) 7 kk - alle 9 kk)
- Junioriluokka (JUN) 9 kk - alle 18 kk
- Nuorten luokka (NUO) 15 kk - alle 24 kk
- Avoin luokka (AVO) 15 kk - ei yläikärajaa
- Käyttöluokka (KÄY) 15 kk - ei yläikärajaa
- Valioluokka (VAL) 15 kk - ei yläikärajaa
- Veteraaniluokka (VET) 8 v – ei yläikärajaa

Arvosteluluokkaa varten koiran on täytettävä luokkaan vaadittava ikä viimeistään näyttelypäivänä.

Pentuluokat ovat epävirallisia ja ne järjestetään vain näyttelytoimikunnan niitä anottua.

Rotujärjestöjen erikoisnäyttelyissä voi olla ns. pikkupentuluokka, jonka ikäraja on 5 kk – alle 7 kk.

Jotta koiran voi ilmoittaa käyttöluokkaan, tulee sillä olla koetulos/koetuloksia. Karjalankarhukoiralla, pohjanpystykorvalla ja suomenpystykorvalla vaatimuksena on vähintään 1 x LINT 1 tai 2 x LINT 2 tai 1 x HIRV1 (LINT=linnunhaukkukoe, HIRV=hirvenhaukkukoe). Mikäli koira on Suomeen rekisteröity, ei koetulosta tarvitse erikseen ilmoittaa, sillä se löytyy kennelliiton tietokannasta.

Suomen muotovalio (FIN MVA) on ilmoitettava aina valioluokkaan, ellei koiralla ole oikeutta osallistua käyttö- tai veteraaniluokkaan. Valioluokkaan voi Suomen muotovalioiden lisäksi ilmoittaa koiran, joka on jonkin FCI:n tunnustaman kenneljärjestön muotovalio tai vahvistettu, kansainvälinen muotovalio. Juniori-, veteraani- tai käyttövalionarvot eivät yksinään oikeuta osallistumaan valioluokkaan.

Näyttelypaikalla

Näyttelynjärjestäjä lähettää noin viikkoa ennen näyttelyä kaikille koiransa näyttelyyn ilmoittaneille kirjeen tai sähköpostin, jossa on mm. ajo-ohjeet, arvosteluaikataulu ja numerolappu. Ota mukaan näyttelyyn kirje, numerolappu, hakaneula numeroa varten sekä koiran rekisterikirja ja mahdolliset erilliset rokotustodistukset. Koi-

Koiranäyttelyssä tuomari haluaa nähdä koiran liikkeet ravissa. Koiran muut ulkomuoto-ominaisuudet hän arvioi koiran seistessä sivuttain tuomariin nähden.

Laatuarvostelun jälkeen kehäsihteeri osoittaa värillisellä lätkällä, mikä on laatuarvostelun tulos. Kuvassa oleva koira on kilpailuluokassaan sertifikaatin arvoinen (SA). Kuva Heidi Lahtinen

ralle lisäksi näyttelyhihna ja vesikuppi. Hihnan on hyvä olla siisti ja sopivan mittainen, jotta saat koirasi hallittua ahtaassakin kehässä. Fleksit kannattaa unohtaa. Näyttelypaikalla pitää olla ajoissa, kirjeessä annettujen ohjeiden mukaisesti. On hyvä olla tietoinen myös näyttelysääntöjen ohjeesta, jonka mukaan koiran esittäjän asusteissa ei saa olla mainintaa kennelistä, kasvattajasta, omistajasta eikä esitettävästä koirasta.

Ilmoittaudu tarkoitukseen osoitetussa paikassa heti paikalle tultuasi, järjestäjät tarkastavat tällöin koirasi rekisterikirjan, rokotukset ja satunnaisotannalla tunnistusmerkinnän. Vuoden 2007 alusta alkaen koira on saattanut joutua näyttelyssä myös doping-testiin.

Kun olet ilmoittautunut, seuraa arvostelun etenemistä kehässä, jotta olet paikalla kun koirasi luokka kutsutaan kehään. Järjestäjiltä voit ostaa käsiohjelman, joka helpottaa näyttelyn seuraamista. Nykyään monet näyttelyt käyttävät sähköistä käsiohjelmaa, mobiililuetteloa, jonka voi ostaa Showlinkin mobiilisovelluksella. Mobiilisovellus on ladattavissa App Store– ja Google Play -sovelluskaupoista nimellä ”Showlink”.

Kehästä myöhästynyt koira voi saada vain laatuarvostelun.

Kehän tapahtumat

Kehätoimitsija kutsuu koirat kehään luokittain numerolla. Kussakin luokassa arvostellaan ensin urokset ja sitten nartut. Yleensä tuomari katsoo koirat luokittain ensin yhdessä, kehän ympäri vastapäivään juoksuttaen ja sitten jokaisen koiran yksittäisarvostelussa. Koiran tulee antaa käsitellä itseään, katsoa purenta, vilkaista välihampaat ja uroksen ollessa kyseessä tarkistaa kivekset. Monet tuomarit myös mittaavat koiran säkäkorkeuden. Tuomari arvostelee koiran sen seistessä sekä liikkuessa.

Suomessa jokainen näyttelyyn osallistuva koira saa kirjallisen laatuarvostelun. Kehäsihteeri osoittaa saadun palkintosijan värillisellä lätkällä kunkin koiran arvostelun jälkeen.

Laatuarvostelun tulos osoitetaan seuraavin värein:

erinomainen (ERI)	punainen
erittäin hyvä (EH)	sininen
hyvä (H)	keltainen
tyydyttävä (T)	vihreä
hylkäävä (HYL)	harmaa
ei voida arvostella (EVA)	ruskea
sertifikaatin arvoinen (SA)	vaaleanpunainen

Jos koiralle osoitetaan laatuarvostelussa keltaista, vihreää, harmaata tai ruskeaa väriä, niin koiranomistaja voi hakea kehätoimitsijalta arvostelulomakkeen ja halutessaan poistua näyttelystä. Sama koskee sinisen värin saanutta, **jos punaista saaneita on vähintään neljä**. Koiran saadessa punaista (tai sinistä), se osallistuu ko. luokan kilpailuluokkaan. Mikäli punaisen värin saaneita koiria on neljä tai enemmän niin sinisen värin saaneet koirat eivät osallistu kilpailuluokkaan.

Kehätoimitsija kutsuu jatkokilpailuihin menevät koirat kehään niin ikään numeroilla. Jatkoon menevät kaikki punaisen värin (ERI) laatuarvostelussa saaneet. Mikäli punaisen värin saaneita on vähemmän kuin neljä osallistuvat kaikki sinisen värin (EH) saaneet koirat myös jatkokilpailuun. Kehätoimitsijalta kannattaa kysyä, jos on epävarma jatkokilpailuihin pääsystä. Kilpailuluokka seuraa välittömästi, kun kaikki kyseisen luokan koirat on laatuarvosteltu, eli **mikäli koirasi sai erinomaisen tai erittäin hyvä laatumaininnan, älä poistu kauas kehän laidalta.**

Kilpailuluokassa tuomari sijoittaa neljä parasta koiraa paremmuusjärjestykseen. Kilpailuarvostelun sijoitukset osoitetaan seuraavin värein:

1. punainen
2. sininen
3. keltainen
4. vihreä

Tuomari voi harkintansa mukaan antaa sekä kilpailuarvostelussa sijoittuneille että muille luokassa kilpailleille, erinomaisella palkituille koirille SERTIFIKAATIN ARVOISEN (SA), joka oikeuttaa koiran rotunsa paras uros- ja paras narttu-luokkaan.

Kaikissa arvostelua koskevissa kysymyksissä voit kääntyä kehätoimitsijan puoleen. Järjestäjiltä voit tiedustella, mitä mahdollisia palkintoja koira saa ja mistä ne voi noutaa. Näyttelytoimikunnan on jaettava ruusuke seuraavista saavutuksista ja palkintosijoista: sertifikaatti, varasertifikaatti, CACIB (=kansainvälinen sertifikaatti), vara-CACIB, NORD-sertifikaatti, NORD-varasertifikaatti, juniorisertifikaatti, veteraanisertifikaatti, ROP (=rotunsa paras), VSP (= vastakkaisen sukupuolen paras), kunniapalkinto, Suomen muotovalio.

Esinepalkinto on jaettava seuraavista saavutuksista ja palkintosijoista: sertifikaatti, NORD-sertifikaatti, CACIB, ROP, VSP, ROP- ja VSP-pentu, ROP- ja VSP-veteraani, ROP-kasvattaja, ryhmäkilpailussa sijoittuneet, näyttelyn paras (BIS) –kilpailussa neljän parhaan joukkoon sijoittuneet.

Urokset ja nartut arvostellaan erikseen lukuun ottamatta rotunsa paras- (ROP) ja kasvattaja- ja jalostusluokkia, ryhmäkilpailuja ja Best in Show-kilpailua (BIS). Jos näyttelyssä on pentuluokka, niin kaikki pennut arvostellaan aina ensin. Sen jälkeen arvostellaan yleensä kaikki urokset junioriluokasta alkaen ja lopuksi valitaan paras uros. Sen jälkeen arvostellaan kaikki nartut samoin.

Kaikki erinomaisen saaneet ja omassa kilpailuluokassaan neljän parhaan joukkoon sijoitetut ja SA:n saaneet koirat kilpailevat sertifikaatista (SERT), varasertifikaatista (VARASERT) sekä osallistuvat paras uros/paras narttu (PU/PN) –kilpailuun.

Tuomari voi antaa sertifikaatin parhaalle siihen oikeutetulle sertifikaatin arvoisella palkitulle koiralle, jolla ei ole Suomen muotovalion arvoon oikeuttavia näyttelytuloksia.

Vuoden 2022 alusta lähtien on ollut mahdollista jakaa myös juniori- ja veteraanisertifikaatteja. Juniorisertifikaatti jaetaan junioriluokan kilpailuluokassa parhaalle siihen oikeutetulle sertifikaatin arvoisella (SA) palkitulle koiralle, jolla ei ole Suomen juniorimuotovalion arvoon oikeuttavia näyttelytuloksia. Junioriluokassa ei jaeta vara-juniorisertifikaattia.

Veteraanisertifikaatti jaetaan veteraaniluokan kilpailuluokassa parhaalle siihen oikeutetulle sertifikaatin arvoisella (SA) palkitulle koiralle, jolla ei ole Suomen veteraanimuotovalion arvoon oikeuttavia näyttelytuloksia. Veteraaniluokassa ei jaeta vara-veteraanisertifikaattia.

Rotunsa paras veteraani, joka on palkittu laatumaininnalla erinomainen, saa jatkaa edelleen kilpailemista Best in Show veteraanin arvosta.

Jos koiralle on näytetty punaista lätkää (ERI) laatuarvostelussa, jos se on sijoittunut kilpailuluokassaan neljän parhaan joukkoon ja sijoittuu PU/PN-kilpailussa ensimmäiseksi, koira jatkaa rotunsa paras (ROP) –kilpailuun. Kilpailussa ovat vastakkain paras uros ja paras narttu. Tuomari sijoittaa voittajan rotunsa parhaaksi ja toiseksi tulleen vastakkaisen sukupuolen parhaaksi (VSP). ROP-koira jatkaa myöhemmin ryhmäkilpailuissa ja jos siellä sijoitus on 1. ryhmässään, niin koira jatkaa BIS-kilpailuun.

Pentuluokassa koira saa kirjallisen arvostelun, mutta ei laatuarvostelua osoittavaa väriä. Tuomari sijoittaa neljä parasta luokassaan. Jos ensimmäiseksi sijoitettu uros/narttu saa lisäksi kunniapalkinnon (KP), niin koira jatkaa rotunsa paras pentu -kilpailuun. Ainoastaan rotujärjestöjen erikoisnäyttelyissä järjestetään näyttelyn kaunein pentu –kilpailu.

LUE LISÄÄ:

https://www.kennelliitto.fi/lomakkeet/nayttelysaannot-2022

https://www.kennelliitto.fi/lomakkeet/nayttelysaantoja-taydentavat-ohjeet-ja-nayttelyiden-jarjestamisohjeet-1

Haukkuvan lintukoiran metsästysopetus

Pennun metsästystaitojen kehitykselle on hyvin tärkeätä, että ensimmäinen lintu saadaan pudotettua mahdollisimman aikaisin. Tämä tapahtuu helpoiten alkusyksyn poikuekautena, jolloin metsälintujen nousulento puuhun on suhteellisen lyhyt.

Ensimmäiset metsästysretket olisi valmisteltava tiedustelemalla, missä poikueita on. Vanhoja metsiä joissa on vain isoja puita tulisi aluksi välttää, sillä nuorista metsiköistä pentu löytää poikueet helpoimmin.

Kun poikue sitten löydetään, voidaan ensimmäisellä kerralla pudottaa lähimpänä oleva lintu, haukkuipa pentu sitä tai ei. Sen annettaan höyhentää lintua tarpeeksi. Missään tapauksessa sitä ei pidä moittia, vaikka se käsittelisi lintua rajustikin. Sitä vastoin lintua ei saa antaa syödä, vaan se irrotetaan varovasti koiran hampaista. Koiraa kehutaan ja innostetaan ja palkaksi sille annetaan linnun sydän, keuhkot ja maksa sekä tarjotaan myös verta. Monet pystykorvamiehet antavat koiralle linnun jalan, mutta se sulaa huonosti. Ensimmäisiä lintuja ammuttaessa olisi laukaushetki valittava niin, että pentu näkee ammuttaessa linnun. Tällöin se kiinnittää vähiten huomiota laukauksen ääneen ja syöksyy useimmiten kiinni lintuun. Aina tulee varoa, ettei laukauksen paine osu koiran korvaan. Useimmassa tapauksessa pentu onkin jo nyt oppinut haukkumaan lintua ja paukkupelonkin pahin vaara on voitettu.

Ensimmäisen pudotuksen jälkeen ei koiralle saa ampua lintua, kuin tarkasti merkitystä haukusta, ettei se opi haukkumaan lintuja silloinkin kun se ei tiedä niiden tarkkaa olinpaikkaa. Koira haukkuu tällöin lähellä lintuja, mutta metsästäjä ei niitä haukun perusteella löydä, vaan linnut karkoittuvat jälkitilanteissa.

Haun opettelu

Perin harvat pystykorvaharrastajat kiinnittävät huomiota pystykorvan hakutyylin opettamiseen. Monet luottanevat koiran omiin vaistoihin, ja monet eivät ehkä tule ajatelleeksikaan, että hakua voidaan opettaa. Näin kuitenkin pitäisi tehdä, ellei se koiraita luontaisesti suju.

Suomen- ja pohjanpystykorvat ovat herkästi ohjaajaa seuraavia. Haun tulisi kuitenkin tapahtua pääosiltaan ohjaajan edessä ja sivuilla risteillen. Monelta koiralta se sujuu alun alkaen, mutta on koiria, joiden haku laahaa pääosiltaan ohjaajan sivuilla ja takana. Tällöin luonnollisesti säännöstellään omaa vauhtia niin, että koira saadaan eteen, mutta virhe toistuu, ellemme tällaista koiraa ryhdy jo pentuna opettamaan hakemaan.

Opetus on helpointa suorittaa jossakin tutussa maastossa, jossa on helppo vaihtaa kulkusuuntaa. On tärkeää, että kulkusuunta voidaan ainakin aluksi valita pääosin vastatuuleen, jolloin koira saa tuulen tuoman hajun edeltäpäin.

Kun koira saadaan näkyviin, annetaan hiljainen vihellysmerkki, jolloin koira kiinnittää huomion isäntäänsä. Nyt poikkeaa metsästäjä kulkusuunnasta esim. oikealle, antaen samalla koiralle suuntamerkin kädellään. Näin jatketaan jonkin matkaa, suuntaa muutetaan maaston mukaan viistoon oikealle, sitten eteen ja jälleen vasemmalle kunnes saavutetaan alkuperäinen kulkusunta. Koukkauksen aikana pidetään silmällä, että koira risteilee metsästäjän edessä. Ellei se sitä tee, voidaan sitä kutsua vihellyksin, samoin silloin jos se on poissa useita minuutteja. Polulle saavuttaessa suoritetaan sama koukkaus polun vasemmalle puolelle, yhä uudelleen oikealle ja vasemmalle, kunnes koira tottuu hakemaan molemmin puolin polkua annettujen suuntaviittausten mukaan. Hakutyylin opetusvaiheessa metsästäjän ei pitäisi käyttää polkuja siihen saakka, kunnes koira on oppinut

Koira on syytä opettaa jo nuorena paitsi auton, myös veneen kyytiin. kuva: Birgitta Timonen

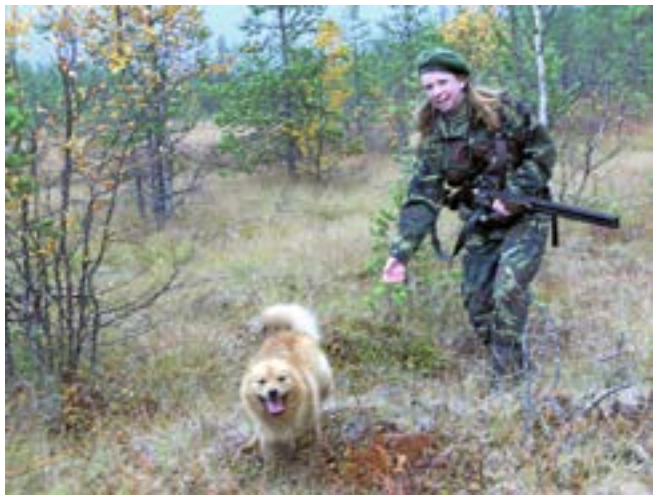

Metsästyspystykorvan riemulla ei ole rajaa, kun se pääsee oikeaan elementtiinsä - metsään! kuva: Ville Nironen

läksynsä. Myöhemmässä vaiheessa ei polulla liikkuminen haittaa koiran hakua, mutta auttaa äänetöntä liikkumista. Jos käytetään paljon polkuja tai metsätien pohjia, tottuu koira liiaksi käyttämään niitä kulkiessaan metsässä.

Haukun jättö

Nuori koira ei ole kuitenkaan vielä läheskään valmis opittuaan hakemaan ja haukkumaan lintua. Usein sattuu niin, että metsästäjän saapuessa haukulle, etenkin jos haukku on kestänyt vähänkin pitemmän ajan, nuori koira jättää haukun ja tulee metsästäjän luo. Monesti se palaa takaisin haukkupuulle, mutta usein se ryhtyy kiertämään haukkualuetta haistellen maassa olevia jälkiä. Koiran kokemuksen kasvettua, tapa kuitenkin useimmiten häviää. Tällöin voi yrittää mahdollisimman nopeasti pyrkiä haukkupuulle ja yrittää pudottaa lintu, vaikkei koira sitä haukkuisikaan. Voidaan myös ryömiä mahallaan lintuja kohti. Koira saapuu useimmiten paikalle ja lintujen alkaessa liikkua keksii ne puusta. Yleisesti linnun ampumista koiran poissa ollessa pitää välttää, sillä koira oppii nopeasti yhdistämään laukauksen ja saaliin jolloin se voi laukata maastossa vieraiden ampujien luokse.

Koira saattaa jättää haukun, toisen linnun karkottuessa lähipuista. Tällöin metsästäjän on pysyttävä ehdottomasti paikoillaan. Koiran palatessa ja todettuaan isäntänsä, se tavallisesti alkaa haukun uudelleen. Näin menetellen koira ennen pitkään tottuu pysymään haukuissaan.

Seuraaminen

Monasti nuoret koirat eivät aluksi osaa seurata lentoon lähtevää lintua, tai seuraaminen on hyvin lyhyt. Seuraamistakin on tällöin syytä pennulle opettaa. Tällaisissa tapauksissa metsästäjän on merkittävä linnun lentosuunta ja painuttava ripeästi linnun perään. Helpoiten seuraamisen opetus käy poikuekautena, jolloin siirtymislennot ovat lyhyitä. Kokemuksen mukaan tavallisesti tämäkin taito kehittyy, jos koiran kunto on hyvä ja verenveto riistaan tarpeeksi suuri. Myöhäissyksyllä, jolloin linnun seuraaminen lehdenlähdön takia helpottuu, nähdään koiran kehitys tässä asiassa parhaiten. Täytyy muistaa kuitenkin, että erittäin vaikeassa maastossa seuraaminen voi epäonnistua vanhaltakin koiraita. Jatkossa olisi kuitenkin pyrittävä siihen, että pudotus tapahtuisi vasta seuraamisen jälkeen mikä innostaa koiran seuraamaan.

Koiran on myös totuttava siihen, että metsästäjä aina saapuu haukulle, jolloin se tottuu luottamaan siihen. Sen voi joskus linnun ollessa rauhallinen antaa haukkua pitempään haukkukestävyyden parantamiseksi.

Orava ja muut otukset

Koiran kanssa on hyvä liikkua vastatuuleen tai ainakin niin, että sillä on riittävästi aikaa löytää mahdollisesti maastossa olevat linnut. Jängän ja aukeiden ylityksissä ei pidä mennä metsään ennen koiraa, ettei karkoita itse lintuja.

Pystykorvan verenperintöön kuuluu oravan haukkuminen. Jos pentu sattuu oravan yhdyttämään ja haukkuu sitä, ei sitä siitä pidä kurittaa. Usein auttaa, että muutetaan suuntaa ja poistutaan alueelta, jolloin koira seuraa. Ellei se sitä tee, se kutsutaan pois. Jos

Kuva: Arto Rautio

pentu on niin itsepäinen, ettei se tule kutsustakaan, se kytketään ja kuljetetaan niin kauaksi, että orava unohtuu. Jos oravahaukkuja seuraa usein, vaikka maastossa on lintujakin, on koiraa nuhdeltava. Ruumiillista kuritusta emme vieläkään suosittele. Tepsivä keino oravainnon karsimiseksi on nuoren koiran kytkeminen oravapuuhun, omistajan poistuessa tuulen alle koirasta näkymättömiin. Tätä keinoa ei tarvitse uusia kovin monta kertaa.

Suomen- ja pohjanpystykorvat saattavat ajaa myös jänistä tai poroja. Usein se tapahtuu vain lyhyen matkan, mutta eräissä tapauksissa se voi kehittyä myös kiinteäksi ajoksi. Tapa on huomattavasti suurempi virhe kuin oravahaukku, koska koira useammassa tapauksessa väsyy ja karkottaa ympäristössä olevat linnut. Milloin voimakkaat kiellot eivät auta, on koira jänisajon jälkeen kytkettävä ja varoen osoitettava teko kielletyksi. Jos virhe uusiutuu, voi toinen rankaisu olla jo voimakkaampi. Virheen karsimista on jatkettava kärsivällisesti ja suuttumatta.

Monet pystykorvat haukkuvat myös hirveä. Jos sen annetaan jatkua, hylkää koira tavallisesti linnut myöhemmällä iällään. Jos hirvenhaukku halutaan karsia koirasta pyritään siihen hakeutumalla maastoihin, joissa niitä ei todennäköisimmin tavata ja muuten osoittamalla ettei niistä välitetä.

Käsittele luonteen mukaan

Pystykorvissa tavataan monenlaisia luonteita. Ne saattavat olla rauhallisia ja tasaisia, mutta myöskin hyvin kiihkeitä. Joskus juuri kiihkeät luonteet tekevät sen virheen, että nousevat lintupuuta vasten haukkuessaan, jolloin luonnollisesti lintu pakenee. Vikaa ei voida juuri muuten parantaa, kuin ampumalla mahdollisimman usein lintuja koiran haukusta. Onneksi tätä pahaa virhettä esiintyy pystykorvissamme sangen harvoin. Pystykorvissa todetaan sangen usein myös herkkähaukkuisuutta. Tällainen koira tekee usein myös valehaukkuja, erikoisesti kuivilla ja tuulisilla säillä. Vaikka omistaja oppii koiran äänensävystä tuntemaan sangen nopeasti valehaukun, on vika kiusallinen ja yleensä parantumaton. Tästä syystä yliherkkiä koiria ei pitäisi käyttää siitokseen.

> Opettaessamme pentukoiraa, me opimme myös itse. Jos opimme malttia ja itsehillintää olemme saaneet paljon!

Pystykorvan pennun opettaminen on vaativa, mutta mielenkiintoinen tehtävä. Ellemme tunne läpikotaisin pennun luonnetta ja käsittele sitä sen mukaisesti oikein, epäonnistumme useimmiten. Päinvastaisessa tapauksessa, ja edellyttäen, että meillä on todella kykyä ja kärsivällisyyttä opettaa koiraa, koemme suuren tyydytyksen tunteen, todetessamme pystyneemme kasvattamaan hyvän metsästyskoiran. Ja tämä tunne toistuu yhä uudelleen niin kauan, kuin meille suodaan metsästää tällaisella koiralla.

SUOMEN PYSTYKORVAJÄRJESTÖ - FINSKA SPETSKLUBBEN R.Y.

AJANTASAISET YHTEYSTIEDOT JÄRJESTÖN NETTISIVUILTA OSOITTEESTA

www.spj.fi

SUOMEN PYSTYKORVAJÄRJESTÖN TÄRKEÄT NETTIOSOITTEET:

www.spj.fi ja www.pystykorva.info

Facebook: Pystykorva-lehti

Heidi Lahtinen

Jäikö nuorelle pudotus saamatta?

Pitkäkään metsästyskausi ei aina riitä siihen, että nuorelle linnunhaukkujalle saisi sen tärkeän ensimmäisen pudotuksen. Jos pudotus jäi saamatta, niin ei hätää! Sen vuoksi ei tarvitse matkustaa Ruotsiin jatkamaan kautta vaan riittää, kun koiralle ostaa pari fasaania.

Fasaanin metsästyskausi on koko maassa 1.9.-28.2. riippumatta siitä, onko alueella luontaista fasaanikantaa vai ei. Jotkut metsästysseurat tosin voivat rajoittaa "villin" fasaanin pyyntiä. Fasaanin tai pari voi laskea metsästysajan puitteissa ja seuran ohjeet huomioiden omalle metsästysalueelleen ja pyytää pois saman tien. Jahdista on hyvä joka tapauksessa ilmoittaa metsästysseuran johdolle ja seuran mahdollisille riistanvalvojille, etteivät haukut ja laukaukset herätä turhaa ihmettelyä.

Useimmat pystykorvat eivät tee eroa fasaanin ja muiden kanalintujen välillä vaan etsivät, löytävät ja haukkuvat niitä yhtä suurella innolla kuin teertä ja metsoakin.

Kun lintu on vapautettu annetaan sille aikaa selvittää päänsä pyörityksestä ja lähteä liikkeelle suojapaikastaan. Ensimmäisen linnun etsintään pennun voi päästää jo melko pian, mutta toiselle linnulle voi antaa aikaa jäljen tekoon esimerkiksi makkaranpaiston ja kahvinkeiton ajaksi.

Vanhempi lintu saattaa varotoimista huolimatta ottaa siivet alleen ja tällöin sille on annettava aikaa rauhoittua ja kerätä voimia ennen kuin koira lasketaan hakuun.

Fasaani on siitä hyvä koulutuslintu, että se istuu luottavaisesti oksallaan vaikka metsästäjä marssisi aivan puun alle.

Fasaanijahti on syytä toteuttaa kuivalla säällä, sillä märkä tarhafasaani saattaa olla lentokyvytön.

Kukko vai kana?

Fasaanikukoilla ja - kanoilla on kokoeroa eli aikuinen kukko painaa noin 1,5 kg ja kana noin kilon. Liperiläinen riistalintukasvattaja Juha Asikainen kertoo, että koiran edessä eri sukupuolet saattavat

Linnut viedään maastoon kukin omassa juuttisäkissään. Linnun pää saatetaan pyörälle pyörittämällä säkkiä muutama kierros. Tällä varmistetaan se, ettei lintu pomppaa siivilleen heti vapauduttuaan.

Lintu vapautetaan suojaisaan paikkaan, esimerkiksi kuusen alle, ja poistutaan itse välittömästi rauhallisesti paikalta.

käyttäytyä hieman eri tavalla:

- Fasaanikukko pyrkii juoksemaan alta karkuun, kuten metsokukkokin. Tosin pystykorvan edessä fasaanikukkokin nousee tavallisesti siivilleen ja istuutuu puuhun turvaan. Seisojan edessä tämä altajuoksukäytös tulee paremmin esille. Fasaanikanat jäävät herkemmin lymyyn painautuen maata vasten liikkumattomaksi. Joskus käy jopa niin, että ne yrittävät turhankin viime tingassa hypätä koiralta karkuun.

Juha Asikainen on pannut merkille, että nuoren ja kokemattoman pystykorvan koulutuslintuina näyttävät toimivan parhaiten aikuisiän kynnyksellä olevat nuoret fasaanit, eli noin 3-4 kuukauden ikäiset linnut.

- Kokeneemmalle pystärille voisi suositella jo aikuisia fasaaneja. Toinen tekijä on, että nuorille pystykorville voidaan hyvin käyttää suoraan tarhoilta maastoon laskettuja lintuja. Maastossa jo pidempään asuneet fasaanit tuovat haastetta myös pystykorvajahtiin, Asikainen tietää.

Mikäli lintu jää ensiyrittämällä löytymättä, kannattaa alueelle palata seuraavana päivänä. Fasaani löytyy yleensä muutaman sadan metrin säteellä irtilaskupaikasta.

Fasaanitarhojen yhteystietoja löytyy usein esimerkiksi Metsästäjä-lehdestä.

Saalis on saatu. Pian päästään suolistamaan ja palkitsemaan koira...

...sappirakon rikkoutumista kannattaa kuitenkin varoa ennen maksan tarjoilua...

Nuoren karhukoiran koulutusohjeita

Karjalankarhukoira on luonteeltaan rohkea, tuliluontoinen, sitkeä - ehdottomasti yhden isännän koira. Tuskin uskollisempaa erätoveria löytyy, kuin tuo mustaturkkinen, terävävaistoinen pikinokka. Kun kohtelet sitä hyvin, se ei varmaankaan sinua petä.

Mikäli koirasi käyttäytyy poikkeavasti, niin kannattaa aina miettiä miksi. Useimmiten siihen on löydettävissä syy, kun vain viitsii vähän ajatella. Karhukoiran luoteen ominaisuuksista arvostetaan erikoisesti sen uskollisuutta ja kiinteää yhteydenpitohalua isäntäänsä. Tämä on erittäin tärkeä ominaisuus esimerkiksi tilanteessa, jolloin metsästetään jotain tiettyä hirveä (vasa/aikuinen). Jos hirvi ei ole sopiva, älä mene haukulle ja koira tulee ennen pitkää katsomaan, eikö tämä kelpaa isännälle. Tällöin voit ohjata koirasi etsimään uutta hirveä ja päiväsi ei ole kokonaan mennyt piloille.

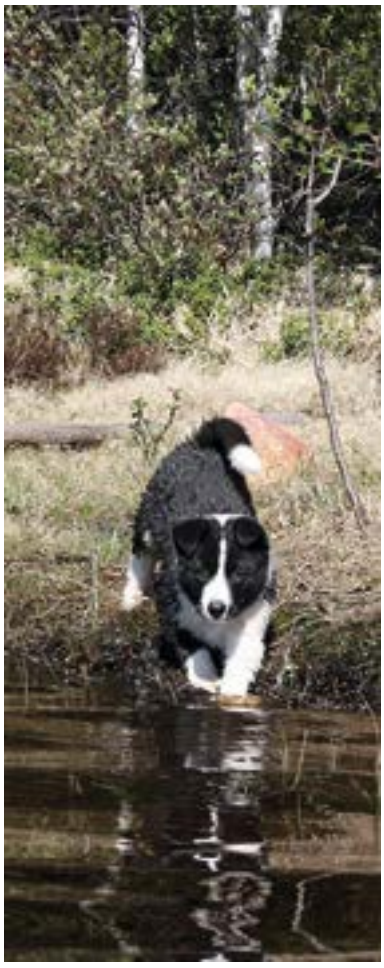

Veteen tutustutaan leikin varjolla. Kuva: Kimmo Kemppainen

Kun sitten olet päättänyt hankkia karjalankarhukoiran, on ilman muuta selvä, että olet metsämies. Karhukoiraa ei pitäisi hankkia pelkäksi seurakoiraksi, koska sillä on voimakas metsästysvietti ja metsässä se on omassa ympäristössään.

Pentua valittaessa on lähdettävä vanhempien sukutaulusta. Pentua ei kannata ottaa mistä tahansa pentueesta. Koska olet valitsemassa itsellesi karhukoiraa toivossa saada siitä hirvenhaukkuja, etsi pentue, jonka vanhemmat ovat käyttökokeissa testattuja. Käyttöominaisuuksia arvioitaessa kannattaa kiinnittää huomiota sekä isän, että emän sukutauluun. Neuvoja voi tarvittaessa kysellä kokeneemmilta harrastajilta tai jalostusneuvojilta. Kun olet löytänyt mieleisesti pentueen, matkusta mahdollisimman pian pentuetta katsomaan. Jos sinulla on tilaisuus valita pentueesta ensimmäisenä, nimeä itsellesi terhakka, pentueen keskikokoa oleva pentu. Jos mahdollista, käy katsomassa pentuetta uudelleen, kun pennut ovat noin kolmeviikkoisia. Noin 7-8-viikkoisena voit noutaa pennun kotiin. Kun olet saanut seurata pentuetta useampia kertoja, saat jonkinlaisen käsityksen sen eri yksilöistä. Vältä valitsemasta syrjään vetäytyvää vinkujaa. Valitse pukarimaisen aktiivinen ja itsenäinen rotumääritelmän värivaatimukset täyttävä pentu.

Pennun hermoja olet voinut testata ennen valintaa esimerkiksi läpsäyttämällä kämmeniäsi yhteen. Näin voit jo havaita onko pentu säikky.

Pentuna koira on villi ja leikkisä, sitä ei pidä eikä saa missään vaiheessa lyödä. Jos sitä täytyy ojentaa, se kyllä ymmärtää kun sitä moittii - niskasta puistaminen on sen emän perinteinen kuritusmuoto. Anna pennun leikkiä vapaasti pihalla ja hanki sille kappale tuoretta hirvennahkaa esimerkiksi kolarihirven huutokaupasta. Hirven sorkkaa ja yleensäkin luita on syytä välttää, sillä luun sirut saattavat tarttua suolistoon ja seuraukset voivat olla pahat, jopa aikuiselle koiralle.

Jo pentuvaiheessa kannattaa koira ottaa pienille maastolenkeille. Kun koiraa kuljetetaan välillä hihnassa muutamia kymmeniä metrejä ja lasketaan taas vapaaksi ja tämä toistetaan useita kertoja päivän mittaan, ei koiralle tule hihnakauhua.

Kun kutsut koiran kytkettäväksi ja se tulee luoksesi, niin muista palkita koirasi jollakin makupalalla.

Muista palkitseminen myös, kun koira on suorittanut jonkin tehtävän. Myös kehumiset ja taputtelut se ymmärtää. Kutsuminen tykö joko viheltämällä tai pillillä käy näppärästi alussa, kun kytketään koira esimerkiksi pihalla ohueen naruun, jonka pituus on 10-20 metriä. Pidetään narusta kiinni ja koiran annetaan juosta kauemmaksi, vihelletään koiraa luokse ja samalla ohjataan narulla se tulemaan, ja palkitaan kehujen kera. Tämä toistetaan muutamia kertoja ja koira oppii tulemaan luokse ilman narua. Älä kuitenkaan kutsu metsässä koiraasi liian usein, ellei sinulla ole sille mitään mielenkiintoista osoitettavaa, esimerkiksi tuoreita hajuja tai jälkiä.

Koiralle voi opettaa jo pentuna verijäljen seuraamista siten, että laitettaan siiman päähän tuoretta veristä hirvenlihaa pikku pala. Vedetään ruohikossa ensin pieniä matkoja, esimerkiksi 10 metriä ja laitetaan lihapala odottamaan jäljen päähän. Viedään pentu jäljen alkuun ja annetaan sen itsen seurata jälkeä, se löytää lihapalan jälkeä seurattuaan ja riemu on rajaton. Tuore liha ja nahanpalaset opettavat pentua; kun koira myöhemmin kohtaa hirven, on sen haju jo ennetään tuttu ja koiran metsästysvaistot heräävät.

Totuta koirasi jo pienestä pitäen veteen. Älä kuitenkaan heitä sitä veteen, vaan ota se lämpimänä kesäpäivänä mukaan uimarannalle. Anna sen itse kastella ensin tassunsa ja opetella kahlaamaan ja uimaan. Jo muutaman rantareissun jälkeen se menee mielellään veteen ja myöhemmin se seuraa uiden hirveä isojenkin ojien tai jokien yli.

Ehdottomasti on parasta opettaa koira paukunkestäväksi ennen metsästyskoulutusta. Pienet makupalat aina paukahtaessa nopeuttaa pennun laukausten hyväksymistä. Jos viitsit harjoitella sitä riittävän monta kertaa, pentu suorastaan innostuu ampumisesta jo ennen kuin se metsästyksestä mitään ymmärtääkään. Älä kuitenkaan vie sitä ampumaradalle kilpailujen aikana, vaan aloita varovasti kotiympäristössä esimerkiksi kahta laudanpalaa vastakkain läpsyttelemällä, jatka sitten ampumalla pienoiskiväärillä, ei kuitenkaan liian lähellä koiraa. Koiran kuulo on erittäin herkkä ja saattaa lähellä ammuttu laukaus tehdä kipeää sen korville. Paukkukauhun saanut koira on erittäin vaikea saada tottumaan laukauksiin. Hirveä ammuttaessa laukaus tulee aina sen verran kauempaa, että se ei sitä säiky. Erikoisesti pitää varoa tilannetta, jossa joudutaan ampumaan hirveen niin sanottu armonlaukaus, tällöin täytyy koira siirtää edemmäs ja laukaus tulee suunnata poispäin koirasta.

Kun koira on noin 4-5 kuukauden ikäinen, kannattaa jo lähteä pienille maastolenkeille. Mieluimmin kuitenkin maastoon, jossa ei törmätä hirveen. Kaikki on uutta ja outoa pennulle, ei sitä saa viedä heti hirvelle. Varsinkin kesällä, jolloin vasat ovat pieniä, voi hirviemo olla hyvinkin hyökkäävä. Pentu saattaa tästä säikähtää ja se saattaa haitata pitkään. Tärkeintä on ensin saada pentu voittamaan metsäpelko. Kun etenette metsässä ja koirasi häipyy näköpiiristä, jää

Jo pelkkä metsä on pentukoiralle jännittävä paikka. Ensimmäiset metsäretket kannattaa suunnata alueille, missä hirviin ei todennäköisesti vielä törmätä. Kuva: Martti Kamila.

Noin kymmenkuisesta lähtien koira on sopivassa iässä hirvelle vietäväksi.

aina odottamaan siihen paikkaan. Pentu palaa lähtöpaikalleen ja kun se löytää siitä isäntänsä, sen luottamus kasvaa ja hakulenkit pitenevät. Nytkin kannattaa ottaa koira välillä hihnaan kiinni ja laskea se heti irti, näin saat varmasti hihnakauhun vältettyä.

Totuta koirasi heti alusta alkaen myös autokyytiin.

Kun koirasi alkaa päästä metsäpelosta ja hakulenkit pitenevät, aloita totuttelu hirvelle. Jos koirasi osoittaa kiinnostusta pieneen riistaan, on se vain merkki siitä, että metsäveri virtaa kiihkeänä koirasi suonissa. Linnun ampuminen nuoren koiran haukkuun tuskin haittaa, mutta se saattaa olla kiinnostunut myös jäniksestä. Jänistä älä missään tapauksessa ammu, mutta älä myöskään moiti koiraasi, vaan osoita se selvästi, ettei isäntä ole jäniksestä yhtään kiinnostunut. Kun lähestyt koirinesi oletettua hirven olinpaikkaa, tee se ehdottomasti tuulen alta ja erittäin hitaasti. On erittäin tärkeää, ettei hirvi tiedä sinusta mitään. Lähesty äänettömästi ja anna koirallesi aikaa löytää hirvi itse. Etene vain silloin kun koira käy luonasi. Jää taas kuuntelemaan, kun koira katoaa.

Kun koira löytää hirven, se voi ruveta haukkumaan sitä hetikin, mutta saattaa myös olla, että se tutkii sitä aikansa ja tulee luoksesi. Osoita selvästi, että olet hirvestä kiinnostunut ja yritä seurata hirveä jos se on paennut. Älä missään tapauksessa lähde heti kotiin, vaikka koira pätkän haukkuisikin. Yritä saada hirveen uusi kosketus. Koirasta on helpompi saada sitkeä pysäyttäjä jos sille alunperin opetetaan, että peli ei pääty siihen, jos hirvi lähtee.

Nuorta koiraa voidaan myös käyttää tutustumassa kaadettuun hirven raatoon. Kohtaaminen tulisi tapahtua niin, ettei siinä ole muita vanhempia koira, eikä näin tulisi tappelua. Kun koira lähestyy raatoa, sitä ei pidä missään tapauksessa säikyttää; mieluummin kahden kesken isännän kanssa ilman äänekästä pyyntiporukkaa.

Vihainen ja päälle käyvä hirvi voi, varsinkin hyvin nuoren tai hitaasti kypsyneen pennun säikäyttää jo ensikoskettuksilla pahanpäiväisesti. Tällainen paha pelästyminen saattaa haitata koiran kehittymistä jopa vuosia. Harvalla koiramiehellä yleensä riittää vieteriä tällaisen koiran kouluttamiseen, mutta kovalla työllä ja ajan kanssa se voi

Jänistä karhukoiralle ei kannata ampua, mutta nopeana koira saattaa saada ristiturvan itse kiinni. Isännän on hyvä osoittaa koiralle, ettei ole kiinnostunut tällaisesta saaliista. Riistaverta osoittavaa koiraa ei kuitenkaan pidä moittia. Kuva: Kimmo Kemppainen

Hirvikoirana olo ei ole aivan vaaratonta. Kuva: Kimmo Kemppainen

onnistuakin.

Karhukoiran pennun henkisen kehityksen (metsästys- ja hirvenhaukkukypsyys) edistyminen on eri suvuissa ja aivan yksilökohtaisestikin hyvin vaihteleva. Ensimmäinen hirvihaukku syntyy yleensä 4 - 12 kuukauden iässä. Luonnollisesti, mitä nuorempana pentu viedään hirville, sitä suurempi vahinkoriski on. Sopiva hirvelle vientiikä on noin kymmenestä kuukaudesta ylöspäin. Poikkeuksiakin tietysti on. Kyllä koirasta näkee, aristaako se muitakin asioita. Se lienee kuitenkin varmaa, että arasta (luonnevikaisesta) pennusta ei hirvikoiraa tule. Jonkinasteinen hirven aristaminen on ensikosketuksella monesti aivan luonnollista eikä se ole merkki luonneviasta. Kuitenkin, jos on kysymyksessä lahjakas ja voimakkaat hirviveret omaava koiranalku, sen pitää tuossa iässä oma-aloitteisesti mennä haukkumaan hirveä. Mitä pitempi ensimmäinen kosketus on, sitä helpompi on kouluttaa hyvä hirvikoira.

Karhulle koiraa ei pidä missään nimessä viedä ennen kuin se on ruumiillisesti ja henkisesti täysin aikuistunut. Kuva: Tuomo S. Turunen

Hirven kiima-aika on myös pennun kehitykselle vaarallista aikaa, ja aivan nuorta koiraa ei kannattaisi päästää tuohon aikaan irti lainkaan. Hirviuros on pienemmillekin kilpakosijoille hyvin mustasukkainen ja onpa myös lehmän todettu joskus kovastikin ahdistelevan koiraa.

Selvää on, että jos aiot koirastasi karhunhaukkujaa, ensikosketus on syytä jättää siksi, kunnes koira on sekä ruumiillisesti että henkisesti aikuistunut, sillä irrallaan oleva täysikasvuinen karhu testaa kyllä perusteellisesti mitä koiran nahkan alta löytyy.

Nuori koira voidaan kyllästyttää ja väsyttää tyhjällä haukuttamisella tai liialla metsästämisellä. Aina tulisi muistaa se, että karjalankarhukoira on nimenomaan metsästyskoira, jonka kehittymisnopeuteen ratkaisevasti vaikuttaa se, kuinka pian sen metsästyskipinä saadaan herätettyä. Tämä tarkoittaa tietysti hirven kaatamista mieluimmin aivan ensimmäisistä haukuista. Yhtä tärkeää on myös, että heräävää kipinää ei sammuteta, toisin sanoen nuorta koiraa ei saa haukuttaa tyhjää, eikä myöskään metsästää liikaa, vaan reissun jälkeen aina riittävä lepo, sitä pitempi mitä nuorempi pentu on kyseessä.

Älä innostu liikaa kun näet, että koirasi alkaa pelata. Tässä vaiheessa tehdään yleensä suurimmat vir-

Kuva: Vesa Seppänen

heet. Haukuta hyvin säästeliäästi ja ammu silloin kun siihen on tilaisuus. Toinen koira oppii yhdestäkin kaadosta ja toinen vaatii useamman. Kuitenkin, kun koira on kolmen vuoden iässä, pitäisi sen jo tehdä pitkiä haukkuja. Mikäli koira ei tällöin vielä osoita riittäviä merkkejä, lienee se koira syytä unohtaa.

Koira saattaa pentuna haukkuakin outoa, vähän pelottavaa metsän elävää, mutta kun otus tulee tutuksi ja koiralla ei ole tarpeeksi metsästysintoa, kiinnostus hirveen lopahtaa. Jos pentu kuitenkin on innokas pienriistan perään, tällaisestakin koirasta voi kovalla työllä myöhemmin tulla myös hirvenhaukkuja.

Koiraa ei saa opettaa toisen koiran kanssa, kyllä karhukoira uskaltaa haukkua yksinkin. Äläkä missään nimessä vie koiraasi mölyajoketjuun. Hirvi, joka kuulee miehiä olevan liikkeellä, saattaa olla kyllä paikallaan, mutta kun koira ajaa sen ylös siirtyy se muutaman kilometrin, ennen kuin rauhoittuu haukuttavaksi.

Mikäli haluat opetella haukulle menoa, hanki hirvikoetuomarikortti ja osallistu hirvenhaukkukokeisiin koetuomarina. Siellä on aikaa ja mahdollisuus värkätä ja tehdä havaintoja hirven käyttäytymisestä, koska hirveä ei ammuta.

Kun lähestyt haukkua, saattaa olla, että koirasi jo näkyy mutta hirveä ei näy missään. Älä pyri liian lähelle. Jää mieluummin odottelemaan ja anna hirven paljastaa itse itsensä.

Hirvijahtiin kannattaa koiramiehen valita sellainen asu, että se ei aiheuta ääntä risukossa. Sarkapuku on hyvä. Myös repun pitäisi olla pehmeää kangasta eikä kovin suuri, ettei oksat ropsahtele.

Hirvi on kovin tarkka äänistä. Jos koira pitää tauon, älä silloin liiku. Koiran ääni peittää ääniä, joita itse aiheutat. Jos risu kuitenkin katkeaa jalan alla, se pitää vanhattaa eli seistä paikallaan minuutti, pari. Hirven muisti ei ole kovin pitkä. Katso mihin astut. Jos joudut lähestymään haukkua maastossa jossa on maassa risuja, täytyy askel tehdä hieromalla kengän kärki maahan, jolloin tunnet onko risu jalan alla.

Kun olet ampunut ja hirvi kaatuu ja potkii vielä henkitoreissaan, lähesty jalkojen puolelta hirveä siksi, että koira yleensä pyrkii vastakkaiselle puolelle, kuin isäntä. Näin vältyt siltä, että koira joutuu kuolevan hirven jalkojen ruhjottavaksi. Kun pistät hirven, juoksuta verta kämmenkuppiin ja anna koirasi lipaista sitä. Kytke koira ja mikäli muita jahtikavereita tulee kaadolle, mene heitä vastaan koira mukanasi. Tällöin koirasi ymmärtää, että isäntä hyväksyy tulijat. Anna koirallesi muutama makupala hirvestä ja muista kehua sitä.

On tärkeää, ettei ensimmäistä hirveä ammuta silloin kun se liikkuu. Pyri ampumaan ensimmäiset hirvet puhtaaseen seisontahaukkuun, ettei koirasi opi ajamaan hirveä takaa.

Ensimmäisten lumien tultua kannattaa opettaa

pitkää seuraamista. Voit esimerkiksi kävellä koirasi kanssa hirven jälkiä seuraten koko päivän. Väliin karkottaen, mikäli se jää haukulle ja aina vain jälkiä seuraten iltaan saakka. Parin tällaisen päivän jälkeen koira yleensä pysyy työmaalla.

Haukkukokeita silmällä pitäen kannattaa ottaa pyyntiaikana vieras mies matkaan ja vaihtaa miestä eri päivinä, näin koira hyväksyy kokeissa tuomariryhmän.

Jos koira on täyden päivän metsässä, pitää sille antaa muutaman päivän lepo ja palautumisaika, nuori koira saattaa katketa liikaa rasitettuna.

Koiraa on syytä juoksuttaa kesällä mahdollisimman paljon ja tehdä riittävän pitkiä lenkkejä, jotta peruskunto olisi pyyntiaikana riittävä. Hyvän hirvityöskentelyn perusedellytys on koiran kova kunto. Mikäli koira väsyy, luopuu se helposti leikistä. Kahden päivän hirvityöskentely (esimerkiksi lohkokarsinta ja ”kuninkuushaukut”) vaatii koiralta rautaisen kunnon.

Älä milloinkaan yllytä koiraasi tappeluun toisten koirien kanssa. Karhukoiralla löytyy kyllä luontoa ilmankin.

Mikäli olosuhteet suinkin sallivat, kannattaisi koira pitää pitkässä juoksulangassa. Silloin koira ei tunne itseään niin eristetyksi kuin häkissä ja se saa paremman kosketuksen isäntäänsä ja kotiväkeensä, kun ei ole verkkoaitaa välissä.

Jos koiran ja miehen välit ovat kunnossa, ei isännän tarvitse hakea koiraa, vaan koira hakee isännän.

Evääksi yhteiselle matkallenne:

- Muista, että jo pentueen ja pennun valinta ratkaisevat suurelta osin jatkon onnistumisen.
- Huolehdi koirasi kunnosta ympäri vuoden niin nuorena kuin varttuneempanakin.
- Suorita laukauksiin totuttaminen huolellisesti ennen metsästyskoulutusta.
- Älä vie liian nuorta pentua hirvelle, älä ainakaan hirven kiima-aikana.
- Älä missään tapauksessa vie pentua ajoketjuun, siitä on pelkkää vahinkoa sen kehitykselle.
- Pyri ampumaan hirvi ensimmäisistä haukuista mahdollisimman nopeasti, mutta kun haukut pitenevät, malta haukuttaa ennen kaatoa.
- Älä haukuta nuorta koiraa suotta.
- Muista, että riittävä lepo on koiran metsästysinnon kohottamiselle lähes yhtä tärkeää kuin kaatokin.
- Älä lyö koiraa, lyömällä saat siitä vihaisen - et uskollista kaveria.
- Älä ammu koiran korvanjuuressa.
- Älä anna koiraasi lainaksi.
- Älä ammu laukkaavaa hirveä, muutoin saat ajavan koiran.

Tällaisilla periaatteilla on tehty melkoinen joukko hyviä hirvenhaukkujia. On kuitenkin muistettava, että jokainen koira on oma yksilönsä ja samoilla ohjeilla ei suinkaan aina tule samanlaista jälkeä. Toivomme, että tästä oppaasta on apua niin vanhoille kuin uusillekin karhukoiran kasvattajille.

Pohjan Karhukoirayhdistys r.y

Heidi Lahtinen

Koiran lääkekaappi ja perusterveydenhuolto

Pienten vammojen ja tapaturmien varalta "koiran lääkekaappi" on hyvä varustaa muutamilla ensiapuvälineillä ja -valmisteilla.

Parafiiniöljy

200ml:n pullo apteekista ostettua parafiiniöljyä tulee aina löytyä lääkekaapista. Parafiiniöljyä annetaan suun kautta ensiapuna, kun koiran epäillään kärsivän ummetuksesta tai suolitukoksesta. Kun koira seisoo selkä köyryssä, tuskaiselta vaikuttaen ja vatsalihakset jännittyneenä, annetaan sille muoviruiskulla suuhun parafiiniöljyä muutaman kerran päivässä. Annostelu painon mukaan n.10-20ml (2-4tl) / 10kg. Mikäli vaivat eivät vuorokauteen hellitä tai koira menee kovin tuskaiseksi, ota yhteyttä eläinlääkäriin.

Myös jatkuva oksentelu voi olla osittaisen suolitukoksen oire.

Ripuliin

Ripulikoirankin suoliston voi ensitöikseen tyhjentää parafiiniöljyllä. Lisäksi koiralle voidaan antaa lääkehiiltä, joka sitoo käymiskaasuja ja parafiiniöljyn kanssa rauhoittaa suoliston. Samaan tarkoitukseen on saatavana erillisiä lääkevalmisteita (esim. Attapekt). Lääkehiili on hyvä myös myrkytysten ensiapuun.

Ripuloiva koira on syytä pitää ruokapaastolla, kunnes suolisto rauhoittuu. Nestetasapainosta on kuitenkin huolehdittava. Eläimen nestetasapainoa voi arvioida nostamalla koiran niskanahan poimulle: Jos poimu siliää 1-4 sekunnin aikana, on nestetasapaino kunnossa, lievässä kuivumisessa se kestää 4-7 sekuntia ja voimakkaassa yli 7 sekuntia. Ripulin vuoksi kuivuvalle koiralle pelkkä vesi ei riitä palauttamaan nestetasapainoa. Kotoa olisikin hyvä löytyä jotain elektrolyyttivalmistetta (esim Canikur, Nutrisal). Pelkkää vettä parempi on tämäkin: Yhteen vesilitraan liuotetaan ruokalusikallinen sokeria ja teelusikallinen suolaa. Ihmisille tarkoitettuja elektrolyyttivalmisteita koiralle ei pidä antaa.

Haavahoitoon

Koira nuolee mielellään haavojaan ja toisin kuin joskus luullaan, tämä ei edistä paranemista. Koiran kielen bakteerit ja hankaus päin vastoin estävät haavaa paranemasta ja saattavat vain pahentaa vaivaa.

Mitättömät haavat ja ihon ärsytykset paranevat yleensä itsestään, kunhan nuoleminen estetään. Kätevä keino on suihkauttaa haavaan voimakkaasti tuoksuvaa haavasumutetta, joka samalla desinfioi ja hoitaa ajettumaa. Tällainen valmiste on esimerkiksi apteekista saatava Cothivet.

Pihdit ja ruisku

Hoitovälineistöä koiran lääkekaappiin kannattaa hankkia ainakin tämän verran:

- Punkkipihdit
- Pikakuumemittari
- 50ml:n muoviruisku
- Koiralle sopiva kuonokoppa (eläinlääkäreiden käyttämä pehmeä malli on esimerkiksi hyvä).

Kyyt ja ampiaiset

Kyynpurema voi olla koiralle hengenvaarallinen.

Punkkipihdeillä puutiainen irtoaa koirasta helposti.

Oireet voivat olla lievät tai vakavat riippuen koiran koosta, rodusta, iästä sekä puremakohdasta ja ruiskutetun myrkyn määrästä. Oireina ovat yleensä purema-alueen, esimerkiksi koko raajan, voimakas turpoaminen ja kovat kivut. Varsinkin pienikokoiset ja vanhat koirat sekä pennut voivat menehtyä kyyn puremaan. Pureman saanutta koiraa liikutetaan mahdollisimman vähän. Koira joko kannetaan tai talutetaan rauhallisesti pois maastosta, ja **viedään välittömästi eläinlääkäriin**.

Myös ampiaisen pisto voi olla koiralle vaarallinen. Useimmiten ampiainen pistää koiraa päähän ja käpäliin. Vaarana pään alueen pistoksissa ovat turvotuksen aiheuttamat hengitysvaikeudet tai jopa allerginen reaktio. Jos koira oireilee voimakkaasti, se on vietävä eläinlääkäriin.

Nykyisin koiralle ei enää suositella ensiavuksi käärmeen puremaan kyypakkausta, vaan aina eläinlääkärin hoitoa.

Milloin eläinlääkäriin?

Eläinlääkäriin kannattaa olla yhteydessä aina, kun siltä tuntuu. Ammattihenkilö osaa antaa parhaat ohjeet kotilääkintäänkin, mikäli vastaanotolle lähtöä ei katsota tarpeelliseksi. Eläimen hengen säilyttämiseksi yhteydenotto on välttämätöntä seuraavissa tapauksissa:

- Eläimen yleistila näyttää huonolta (sairaskohtaukset, ei jaksa liikkua).
- Tapaturmissa, elleivät ne ole vähäpätöisiä.
- Myrkytyksissä.
- Synnytysvaikeuksissa.
- Eläin ei saa virtsatuksi.

Pään tai kaulan alueelle osunut kyynpurema voi ollla hengenvaarallinen, mikäli turvotus estää hapensaannin. Kuva: Silja Jokinen

- Jos eläimellä on kuumetta yli kaksi päivää.
- Oksentelu jatkunut yli päivän.
- Ripuli jatkunut 2-3 päivää.
- Eläin virtsaa tiheään.
- Jos alle kaksiviikkoinen eläin sairastuu.
- Eläimellä on jatkuva yskä.
- Eläin juo epätavallisen paljon.

Lähteet:
Tapani Parviainen: Lemmikkien kotihoidon opas
Saki Paatsama: Terve ja sairas koira
Suomen Kennelliitto: Tiedote 8.6.2011

Kuva: Tarja Väätäinen

Uiminen on erinomainen tapa virkistäytyä ja kohottaa kuntoa. Vedessäkin piilee kuitenkin vaaransa. Keskikesällä meri- ja järvivesissä voi esiintyä myrkyllistä sinilevää. Levä näkyy vedessä yleensä vihertävinä tai kellertävinä hippuina tai rantaan ajautuneina värjäytyminä. Jos levää on runsaasti, se muodostaa puuromaisen kerroksen.

Sinilevä aiheuttaa koiralle yleensä rajuja oireita, kuten oksentelua ja ripulointia, lihaskouristuksia, koordinaatiokyvyn heikkenemistä ja voimakasta vapinaa. Pahimmillaan levämyrkky voi aiheuttaa koiralle kuoleman, jos koira juo levien saastuttamaa vettä.

Koiran ei saa antaa juoda sinileväistä vettä eikä sitä saa päästää veteen uimaan. Jos koira kuitenkin karkaa veteen, sen turkki pitää pestä ja huuhdella huolellisesti, jotta koiran iho ei pääse ärtymään. Koiran alkaessa oireilla, se on vietävä pikaisesti eläinlääkäriin.

Auta tutkimusta - anna verta ja tietoa

Voit osallistua koirasi kanssa perinnöllisten sairauksien tutkimukseen lähettämällä koirastasi verinäytteen Hannes Lohen johtamalle tutkimusryhmälle. Verinäytteitä voi antaa esimerkiksi joukkonäytteenotoissa tai eläinlääkärin vastaanotolla.

Koirilla esiintyy lukuisia erilaisia perinnöllisiä sairauksia. Nykyaikaisen tutkimustyön tavoitteena on tunnistaa näitä sairauksia aiheuttavia geenivirheitä. Helsingin yliopistossa ja Folkhälsanin tutkimuskeskuksessa on käynnistetty lukuisia projekteja, joissa mukana on jo kymmeniä eri rotuja. Tutkimusryhmät selvittävät myös rotujen historiaa sekä käyttäytymiseen ja ilmiasuun (kuten kokoon, väriin ja korvien asentoon) liittyviä geenejä.

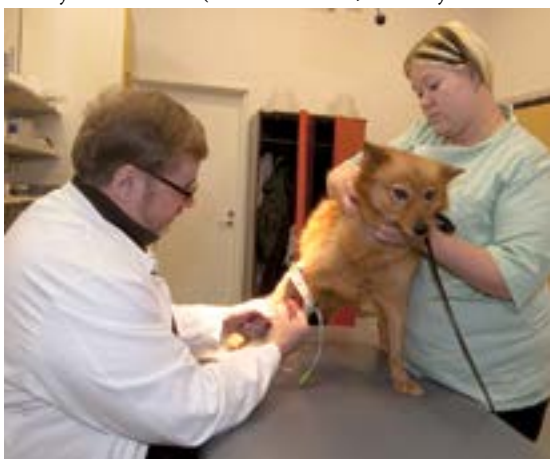

Sivustolta **koirangeenit.fi** löydät ajantasaista tietoa meneillään olevista projekteista. Juuri nyt (2022) SPJ:n roduilta toivotaan osallistumista erityisesti seuraaviin projekteihin:

Karjalankarhukoira

- Katarakta eli harmaakaihi
- Progressiivinen retinan atrofia (PRA) eli etenevä verkkokalvon rappeuma
- Pohjoismaisten pystykorvien rotuhistoria

Pohjanpystykorva

- Pohjoismaisten pystykorvien rotuhistoria
- Epilepsia

Suomenpystykorva

- Epilepsia
- Pohjoismaisten pystykorvien rotuhistoria

Suotavaa toki on osallistua myös kaikille roduille tarkoitettuihin tutkimuksiin, kuten esimerkiksi käyttäytymistutkimukseen.

Muistathan myös päivittää koiran tiedot, jos sen terveydentilassa tapahtuu muutoksia! (kts. www.koirangeenit.fi)

Tarkemmat ohjeet ja lomakkeet osoitteesta: www.koirangeenit.fi lisätietoa myös Suomen Pystykorvajärjestön rotujaostoilta

kuva: Virpi Janhunen

Esa Soppela

Anaaliongelmat

Kun hyvin pelannut koira lakkaa haukkumasta saattaa syy löytyä peräpäästä. Anaalirauhaset ovat tulehtuessaan kipeät, eikä varsinkaan hirvityöskentelyn vaatimat pitkät haukut silloin maita. Jatkuvasti tulehtunutta peräpäätään nuoleva koira voi tulehduttaa myös nielunsa.

Anaali- eli perärauhasiksi sanotut eritepussit sijaitsevat koiralla peräaukon moIemmin puolin, oikealla ja vasemmalla välittömästi peräaukon vieressä. Pussit ovat keskikokoisella koiralla noin maapähkinän sydämen kokoiset. Ne tyhjentävät eritteensä peräaukon poimuissa sijaitsevista purkuaukoista. Normaalisti eritettä tulee ulostamisen yhteydessä peräaukon supistajalihasten toimiessa. Normaali anaalirauhaserite on voimakkaan ja pahan hajuista ja ihmisenkin aistittavissa. Rauhaset ja niiden erite ovat siis normaali koiralla oleva rakenne. Joskus kuulee, että virheellisesti luullaan pahanhajuista eritettä sairaudeksi.

Anaalirauhanen-nimi on sikäli vakiintunut, että sitä on turha minun yrittää muuttaa tällä artikkelilla. Totuus kuitenkin on se, että ”anaalirauhanen” on pieni varastopussi eikä rauhanen. Sen seinämässä on kahdenlaisia pieniä rauhasia, jotka tuottavat eritettä tähän varastopussiin.

Anaalirauhaseritteen tehtävä on toimia ainakin jonkinlaisena viestimenä eläinjoukossa. Nykyajan koiralle rauhasilla ei ole niinkään merkitystä viestivälineenä, vaan monenlaisten pikkuvaivojen aiheuttajana. Rauhaset ovat siis jäänne koiran villieläinajalta ja nykyajan koiralle ne eivät ole välttämättömät.

Normaalisti rauhasen erite on juoksevaa ja väriltään vaalean kellertävää harmaata. Rauhaset tyhjenevät ulostamisen yhteydessä. Tämä normaali toiminta saattaa häiriintyä, jos erite muuttuu paksuksi tai peräti kuivaksi. Samoin voi olla häiriöitä, jos eritettä tuotetaan liikaa, peräaukon supistajalihasten toiminta heikkenee tai ulosteet muuttuvat löysiksi. Tyhjentymisaukko saattaa tällöin tukkeentua ja seurauksena on eritteen käymisreaktio rauhasten sisällä sekä tulehdus ja infektio.

Sekä nartuilla että uroksilla on anaalirauhasongelmia samalla tavalla. Vaivoja on myöskin kaikenikäisillä koirilla. Eniten rauhasharmeja on pienillä koiraroduilla, mutta kaikenkokoisilla niitä esiintyy vieläpä valitettava usein.

Anaalirauhasongelmat näkyvät peräaukon nuolemisena ja jyrsimisenä sekä niin, että koira vetää peräänsä pitkin maata. Nämä saattavat tulehduttaa ihoa peräaukon ympäriltä. Jatkuva tulehtuneen alueen nuoleminen voi tulehduttaa myös koiran nielun. Tällöin nielun ja kurkunpään tulehtuminen aiheuttaa kakistelua ja yskimistä. Oireina saattaa esiintyä myös ulostamisvaikeuksia, hännän takaa-ajoa, epätavallista pahanhajuisen eritteen purskahtelua peräaukkoon, lantioalueen jyrsimistä ja nuolemista, aggressiivisuutta peräpäätä käsiteltäessä.

Varsinkin hirvityöskentely on koiralle niin pitkäkestoinen suoritus, että pienetkin tulehdukset ja muut häiriöt terveydessä vaikuttavat suoritukseen heikentävästi.

Näitä kaveruksia eivät anaalit vaivaa. kuva:Tapani Hakkarainen.

Täynnä olevat rauhaset tuntuvat peräaukon molemmin puolin ihon läpi pieninä pallukoina. Ne sijaitsevat peräaukosta kello neljän ja kahdeksan kohdalla. Jos rauhanen tukkeutuu ja tulehtuu, tässä kohdassa saattaa näkyä turvotusta ja punoitusta ihossakin. Rauhanen saattaa jopa puhjeta suoraan ihon läpi.

Tukkeutunut anaalirauhanen täytyy tyhjentää säännöllisesti ainakin kerran viikossa muutaman viikon ajan, jotta normaali toiminta palautetaan. Liikaa voimaa tyhjentämisessä ei saa käyttää, jotta anaalirauhasta ei vahingoiteta tai peräsuolta vahingoiteta. Parhaiten tyhjennys onnistuu työntämällä hansikoitu etusormi peräaukkoon ja ottamalla täysi anaalirauhanen etusormen ja peukalon väliin. Monilla koirilla anaalirauhasen saa melko tyhjäksi myös ”niistämällä” ihon puolelta molemmat rauhaset yhtäaikaa. Tulehtunut tai pahoin tukkeutunut rauhanen jätetään eläinlääkärin hoidettavaksi. Jos vaiva on jatkuva, omistajankin kannattaa opetella tukkeutuneen rauhasen tyhjennys, jotta vältytään sairauden pahenemiselta tulehdukseksi.

Tulehtuneiden rauhasten hoidossa käytetään rauhasten tyhjennystä ja huuhtelua, rauhaseen voidaan laittaa antibioottitahnaa. Joissakin tulehdustapauksissa käytetään myös antibiootteja suun kautta. Toistuvissa tulehdustapauksissa ja jatkuvissa tukkeutumistapauksissa suositellaan anaalirauhasten poistoleikkausta.

Välillä metsästyskoiraharrastajien piirissä leviää muoti-ilmiönä tieto, että anaalirauhaset ovat pääasiallinen syy koiran huonoon hajuaistiin. Olen kuullut kommentteja, että suunnilleen voittajakoiraa ei voi olla ilman anaalirauhasten poistoleikkausta. Tämä tietysti on puppupuhetta. Jos anaalirauhaset olisivat niin suuri ongelma hajuaistille, villit koiraeläimet olisivat kuolleet sukupuuttoon ajat sitten.

Jos rauhasia puristetaan ja sieltä tulee pahanhajuista eritettä, se ei ole merkki epänormaalisuudesta. Normaalit rauhaset tuottavat eritettä koko ajan ja erite tyhjenee ulostamisen yhteydessä. Sen sijaan sairautena anaalirauhasten tukkeutumiset ja tulehtumiset varmasti häiritsevät koiraa ja sen metsästysominaisuuksia. Tällöin näkyy kyllä edellä mainittuja sairauden oireita.

Kirjoittaja on pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäri, joka on valmistunut Helsingissä 1986. Valmistumisensa jälkeen Soppela on työskennellyt lukuisilla pieneläinvastaanotoilla eri puolella Suomea, sekä Helsingin yliopiston eläinsairaalassa. Pisimpään hän on työskennellyt nykyisessä työpaikassaan Eläinlääkäriasema Akuutissa Oulussa.

Esa Soppela on innokas eräharrastaja ja metsästyskortinkin hän suoritti jo 15-vuotiaana.

Kirjoitus on julkaistu aiemmin Hirvikoira-lehdessä 1/2000.

Heidi Lahtinen

Valeraskaus

Muuttuuko narttu yllättäen vaisuksi ja syrjäänvetäytyväksi? Etsiytyykö se rauhallisiin loukkoihin ja pesiytyykö kesken jahtireissun hätäpäissään vaikkapa kuusen alle? Valittaako mennessään ja muuttuuko kenties äksyksi? Vaiva ei ole välttämättä sen vaarallisempi kuin valeraskaus. Vaikkei vaaraa, niin kiusaa tästä vaivasta voi olla senkin edestä.

Lievät valeraskauden oireet nisien vähäisine turpoamisineen ja maidonerityksineen kuuluvat normaaliin kiimakiertoon. Kiusaksi valeraskaus muuttuu silloin, jos narttu alkaa pesiä, hoivata esineitä pentuinaan, heittäytyy syömättömäksi ja puolustaa pesäänsä aggressiivisesti ihmisiltä ja muilta koirilta.

70% nartuista kokee eriasteisia valeraskauden fyysisiä oireita 3-13 viikkoa kiiman jälkeen. Sillä ei ole merkitystä, onko narttu penikoinut vai ei, vaan oireet saattavat ilmetä jo ensimmäisen kiiman jälkeen. Lihavilla nartuilla oireet ovat usein voimakkaammat, joten vahvasti oireilevat tukevat nartut kannattaa juoksuttaa sutjakkaampaan kuntoon ennen seuraavaa kiimaa. Toisinaan oireet saattavat helpottaa, jos nartulla teettää yhdet pennut.

Hoidoksi riittää usein lievissä tapauksissa runsas liikunta sekä ruuan määrän pudottaminen puoleen noin viikoksi. Maidonerityksen estolääkityksen on todettu sopivan perinteistä hormonilääkitystä paremmin valeraskauden hoitoon.

Lähteet: Helena Koskentalo: Parempaan pentutulokseen - koirankasvattajan käsikirja

Tapani Parviainen: Lemmikkien kotihoidon opas

Saki Paatsama: Terve ja sairas koira

Eero Niku-Paavo

Epilepsia

Suomenpystykorva, karjalankarhukoira ja pohjanpystykorva ovat kokonaisuutena terveitä koirarotuja. Kuten kaikilla roduilla, niilläkin esiintyy perinnöllistä epilepsiaa eli kansanomaisesti kaatumatautia. Suomenpystykorvan epilepsiaa on tutkittu pitkään, muilla SPJ:n roduilla tilannetta on alettu kartoittaa myöhemmin. Epilepsia on aivojen sähköisen toiminnon häiriö, joka ilmenee eriasteisina kohtauksina. Suomenpystykorvilla esiintyvät kohtaukset ovat tavallisimmin kouristuskohtauksia, joissa koira voi menettää tajuntansa. Kohtaukset alkavat tyypillisesti muutaman ensimmäisen elinvuoden aikana.

Suomenpystykorvien epilepsian syntyyn vaikuttavat tekijät ovat merkittävässä määrin geneettisiä, ja sairauden ilmenemiseen on mahdollista vaikuttaa jalostusvalintojen avulla. Rotujärjestö pyrkii aktiivisesti estämään sairauden yleistyminen jalostusneuvonnan avulla. Apukeinoksi tähän tehtävään se on kehitellyt myös laskennallisia keinoja, lähinnä ns. epi-luku järjestelmän. Epi-luku painottaa indeksityyppisesti sukutaulussa 5-sukupolvessa esiintyviä sairaiksi ilmoitettuja koiria sen perusteella, monennessako polvessa ne sijaitsevat eli mikä on niiden sukulaisuussuhde laskennan kohteena olevaan koiraan. Koska kyse on todennäköisesti kynnysominaisuutena periytyvästä sairaudesta, jalostusarvojen laskennasta on havaittu olevan hyötyä ja sen avulla on mahdollista helpottaa eläinten valintaa jalostuskäyttöön.

Suomenpystykorvan pentua hankittaessa on tästä syystä tärkeää olla tietoinen tulevan pennun sekä sen vanhempien epi-luvuista ja onko kyseinen yhdistelmä suunniteltu siten, että siinä pyritään myös epilepsiariskin pienentämiseen. Rotujärjestön jalostusneuvonta on omassa työssään ohjeistettu tekemään yhdistelmiä, joista todennäköisimmin on odotettavissa oireettomia pentuja. Pentuvälityksemme kautta välitämme pentueita, joista niitä tiedustelevan saavat tarvitsemansa terveydelliset lähtökohdat tietoonsa. Rotujärjestön internetsivujen astutus- ja pentupörssissä julkaistava parituslomake kertoo, täyttääkö yhdistelmä järjestön asettamat kriteerit. Yleisesti ottaen tulisi jokaisen kasvattajan olla tietoinen pentujen vanhempien epi-luvuista ja ilmoittaa pennunottajalle yhdistelmän pennun lukema. Jos pennun ottajalle tulee tarvetta tarkistaa harkitsemansa pennun lukema, voi hän sen tehdä rotujärjestön jalostusneuvonnasta tai vuonna SPJ-koiratietokannasta http://metsastyspystykorvat.com/spj/ .

Koiran epi-luvun tunteminen antaa koiranomistajalle mahdollisuuden tehdä johtopäätöksiä koiransa tai vastapuolen terveystaustasta ja auttaa niiden jalostuskäytön suunnittelussa. Epi-luku kertoo myös pennunottajalle, onko hänellä käytännössä mahdollista jatkaa koirallaan jalostustyötä luvun mahdollisesti kasvaessa. Lisäinformaatiota epi-luvusta ja sen käytöstä löydät rotujärjestön nettisivuilta www.spj.fi → rodut → suomenpystykorva → terveys → epi-luku.

Pystykorvajärjestö kerää jatkuvasti uusia tietoja kohtauksia saavista koirista **kaikista roduistaan**. **Ilmoituksen epilepsia-tyyppisiä kohtauksia saavasta koirastaan voi tehdä joko sähköisellä lomakkeella tai tulostamalla sen osoitteesta www.spj.fi kunkin rodun terveys-sivuilta.**

www.spj.fi → rodut → valitse oma rotusi ja sieltä ”Terveys”

Suomen Pystykorvajärjestö on jo pitkään ollut yhteistyössä Helsingin yliopiston eläintieteen laitoksen sekä FT, dosentti, molekyyligenetiikan professori Hannes Lohen geenitutkimusryhmän kanssa selvittääkseen geenitasolla suomenpystykorvaa vaivaavan epilepsian. Tutkimuksesta toivotaan apua sairauden hallintaan. Asiasta voi lukea lisää nettiosoitteesta

http://www.koirangeenit.fi

Suomenpystykorvan epilepsiasta tohtoriksi väitellyt Ranno Viitmaa valmistelee koiraa PET-kuvaukseen. Epilepsiatutkimuksen toivotaan tuovan valaisua taudin genetiikkaan ja periytyvyyteen. Kuva: Pekka Salomäki

Heidi Lahtinen

Kasvuikäisen eväät

Kuva: Heidi Voutilainen

Koiranpentu kasvaa ensimmäiset kuukaudet lähes silmissä. 8-10 kuukauden iässä metsästyspystykorva on saavuttanut kutakuinkin lopullisen säkäkorkeutensa. Kiihkeän kasvun aikana pennun ruuan on syytä sisältää riittävästi kasvun raaka-aineita ja oikeassa suhteessa.

Koiran rakenteeseen vaikuttaa paitsi perimä, myös pennun kasvuaikainen ruokinta. Pelkillä ruuantähteillä ja puurolla ruokittu kasvava pentu kärsii ravinne- ja vitamiinivajauksesta, jonka aiheuttamat viat ja vääräsäärisyydet ovat lopullisia, kun luuston kehitys on päättynyt. Ruokinta ei ole mitään salatiedettä ja tapoja ruokkia koira "oikein" on monia. Pennun ruokinnassa ensimmäiseen puoleen vuoteen kannattaa panostaa - aikuistuvan ja aikuisen koiran ruokinnan virheet eivät useinkaan enää aiheuta peruuttamatonta vahinkoa. On hyvä myös tietää, että kivennäisten ja vitamiinien liikaruokinta on yhtä vahingollista, kuin niiden puute. Mikäli pentua ruokitaan täysrehulla, ei sille pidä antaa kalkki- tai vitamiinilisiä.

Kasvattajalta kannattaa pyytää ohjeita pennun ruokintaan. Tee mahdolliset ruokavalion muutokset vähitellen.

Kotiruoka?

Mikäli pennun mielipidettä kysyttäisiin, ei se muuta sapuskakseen huolisikaan kuin herkullista kotiruokaa. Koiralle sopivat ruuan tähteet voi vallan mainiosti tyhjentää koiran kuppiin, mutta pääasialliseksi kasvavan koiran ravinnoksi niistä ei ole.

Mikäli kasvava koira halutaan ruokkia pelkällä kotiruualla, olisi se tehtävä varta vasten pennulle. Hyvä perusresepti koiran kotiruuaksi on sekoittaa 1/3 viljaa (kauraa, ohraa, tummaa riisiä, tattaria, hirssiä myös vehnää, ellei koira ole tälle allerginen), 1/3 kasviksia (porkkanaa, muita juureksia, ei mielellään perunaa), 1/3 lihaa tai kalaa, myös sisäelimiä. Lisäksi pottiin voi lisätä raejuustoa, kananmunaa (ei raakaa valkuaista), kermaviiliä tai piimää. Raaka-aineet kannattaa leikellä pieniksi paloiksi ja juurekset esim. raastaa karkeaksi raasteeksi. Ruuan voi kypsentää uunissa hauduttaen. Lihan voi lisätä myös valmiiseen, kypsään ruokaseokseen raakana. Kalojen sen sijaan on syytä olla hyvin kypsennettyjä.

Kotiruuan kalsium- ja fosforipitoisuus on kasvavalle koiralle riittämätön ja vitamiinilisäyskin on tarpeen. Apteekista saa kotiruuan tasapainottamiseen tarkoitettuja valmisteita (esim. Calfosum ja pennun Citro Oska), joita kannattaa käyttää ainakin ensimmäiset puoli vuotta.

Vai kuivamuona?

Pennulle tarkoitetulla kuivamuonalla ruokkija pääsee kotiruuan valmistajaa helpommalla. Kuivamuonassa on kaikki tarpeellinen, eikä siihen ole syytä lisätä suuremmin mitään ylimääräistä. Hyvä muona on sellainen, jota pentu syö mielellään, joka sulaa hyvin (ulostetta syntyy vähän), joka pitää pennun vatsan kunnossa ja ihon, turkin, silmät ja korvat terveinä.

Kallein ei ole aina parasta, sillä tuotemerkkikin maksaa. Hintavampien rehujen raaka-aineet ovat kuitenkin usein laadukkaampia, kuin aivan halvimpien, mutta edullisen market-penturuuankin syöttäminen on koiralle monin verroin parempi vaihtoehto, kuin laiharavinteisen puuron tai ruuantähteiden syöttö. Pennun muonassa tulisi olla riittävästi hyvälaatuista valkuaista (25-27%). Koira käyttää eläinvalkuaisen kasvivalkuaista paremmin hyödykseen. Raakakuitupitoisuuden tulisi olla alle 5%, sillä suurempi raakakuitupitoisuus voi johtua ala-arvoisesta jäterehujauhosta.

Jos pentu on ahmatti, kannattaa muonapapanat

liottaa ennen tarjoamista tai lisätä ruokakuppiin joka tapauksessa vettä noin puolet papanoiden tilavuudesta ennen tarjoamista. Ilman vesilisää ahmittu muona aiheuttaa helposti vatsanväänteitä.

Jos korvaat kuivamuonasta esimerkiksi puolet kotiruualla, muista terästää kotiruoka vitamiini- ja kivennäislisällä.

Ruoka-ajat kunniaan

Noudata ainakin aluksi samaa ruokailurytmiä, kuin mihin pentu on synnyinkodissaan tottunut. Pääsääntöisesti luovutusikäinen pentu syö neljä ateriaa päivässä, 3-4 kk:n ikäinen kolme, puolivuotias kaksi ja vuoden ikäinen pärjää jo yhdellä ruokintakerralla.

Olipa ruokintakertojen määrä mikä hyvänsä, on koiran ruokinnassa hyvä pitää mielessä sanonta: tarjottu on annettu. Mikäli tarjottu muona ei häviä kupista vaikkapa kymmenessä minuutissa, otetaan kuppi pois ja uusi kattaus on vasta seuraavana ruokinta-aikana. Kasvavalle koiralle on hyvä antaa (aivan jättirotuja ehkä lukuunottamatta) kerralla sen verran ruokaa, kuin se syö. On muistettava, että myös kuivamuona on oikeaa ruokaa, eikä sitä olekaan syytä pitää kupissa aina saatavilla, ikään kuin huikopalana jota leikkien lomassa vähän näykitään. Kun ruokaa tarjoillaan vain ruoka-aikoina, toimii suolikin säännöllisemmin ja sisäsiisteyteen oppiminen helpottuu.

Mikäli ruoka on hyvälaatuista, kuppi puhdas ja koira terve, ei ajoittaisesta nirsoilusta tarvitse olla huolissaan. Tuskin yksikään koira on nälkälakolla itseään tappanut, eli mikäli ruoka ei tällä ruokintakerralla (aikuiselle koiralle tänään) maistunut, maistuu se varmasti paremmin seuraavan kerran tarjottaessa (aikuiselle huomenna). Ohimenevä ruokahaluttomuus voi liittyä pennun kehityskauteen, esimerkiksi hampaiden puhkeamiseen. Aikuisen voi saada paastoamaan esimerkiksi kiima. Herkuilla maanittelemalla koirasta saa helposti nirson. Vaikka varsinkin pystykorvanarttuja pidetään perinteisesti sangen tarkkoina ruokansa suhteen, ovat ylen nirsot yksilöt onneksi melko harvinaisia.

Vettä riittävästi

Maidon maitosokeri imeytyy koiran suolistosta huonosti ja aiheuttaa helposti ripulia. Piimä ja muut hapantuotteet sopivat pennun vatsalle paremmin ja jopa tasapainottavat vatsan toimintaa esimerkiksi ruokinnan vaihdoksissa.

Pennulla olisi oltava raikasta vettä riittävästi saatavilla. Mikäli pentu harrastaa sukellusharjoituksia vesikupissaan tai litkii juomaa jatkuvasti, vain ajankulukseen, voi vettä tarjota sille valvotusti useamman kerran päivässä, esimerkiksi aina ruokailun yhteydessä. Samoin voi toimia talvella ulkotiloissa elelevän koiran kanssa, mikäli sillä ei ole lämmitettävää vesikuppia tai lämpimiä ruokailu- / juomatiloja. Koiran vedentarve on niin suuri, ettei sitä voi tyydyttää pelkällä lumen syömisellä.

Vältä näitä

- Ihmisille tarkoitettu suklaa ja ksylitoli ovat koiralle haitaksi, **jopa hengenvaarallisia**
- raaka kala ja raaka kananmunan valkuainen estävät B-vitamiinien imeytymistä
- raa'asta petokalasta koira voi saada kiusallisen lapamatotartunnan
- raa'at vihannekset eivät sula koiran suolistossa, ellei niitä ole soseutettu aivan hienonhienoksi. Ellet harrasta nk BARF-raakaruokintaa, kasvikset kannattaakin aina kypsentää
- peruna on mainio hiilihydraattilähde, mutta vain muusina ja kypsennettynä. Kaikkien koirien vatsalle peruna ei sovi tässäkään muodossa.
- sipuli runsaina määrinä voi aiheuttaa anemiaa.
- keinotekoiset väri-, aromi- ja säilöntäaineet lisäävät koirienkin riskiä sairastua erilaisiin allergioihin. Älä valitse kuivamuonaa värin vaan mieluummin ravintoarvojen, sulavuuden ja maittavuuden perusteella.
- sian ja lampaan luut tai kanan putkiluut eivät sovi koiralle, sillä niistä saattaa lohjeta teräviä piikkejä, jotka voivat tarttua ruuansulatuskanavaan kohtalokkain seurauksin. Liikaa annettuna rustot saattavat aiheuttaa ummetusta. Silloin tällöin tarjoiltuna ne auttavat esimerkiksi anaalirauhasia tyhjentymään luonnollisesti. Suuret naudan ja hirven luut ovat yleensä turvallista kalluttavaa. Jos kuitenkin huomaat aikuisen koiran saavan luusta irti siruja, on herkku turvallisinta ottaa pois.

Mitähän muonaa se isäntä on meille hankkinut?

Kuva: Väinö Niiranen

Koonnut Johanna Pietiläinen/Keski-Suomen Eläinsuojeluyhdistys

Metsästyskaudella tarvitaan *tuhdimmat murkinat*

Ruokinnalla suuri merkitys stressin vähentämisessä työ- ja kilpailutehtävissä. Työ- ja kilpakoirien ravintoaineiden tarpeet ovat ainutlaatuiset. Raskas työ ja kilpailu aiheuttavat sekä fyysistä (valmennus, kilpailu) että psyykkistä (kuljetus, melu, katsojat, lämpötila) stressiä koiralle.

Työkoiran ruokinnassa ei riitä, että huomioidaan pelkästään lihastyön aiheuttama lisääntynyt energiantarve, vaan on huomioitava myös rasituksen luoman stressin aiheuttama ravintoaineiden lisätarve. Lisäksi ruokinnan avulla pyritä.än tukemaan koiran palautumista raskaasta työsuorituksesta, kilpailutilanteesta tai rasitusvammoista sekä ylläpitää koiran vastustuskykyä fyysisen rasituksen aiheuttamissa stressitilanteissa.

Ruuan tulee sisältää oikeassa suhteessa rasvaa, proteiinia, hiilihydraatteja ja kuitua niin, että maksimoidaan dietiin energiapitoisuus ja toisaalta minimoidaan ruuansulatuskanavan sisältö ja määrä pyrkien kuitenkin säilyttämään ruuansulatuskanavan toiminta tehokkaana. Runsaasti rasvaa sisältävän ruokinnan avulla voidaan lisätä koirien kestävyyttä, ja ruuan korkean proteiinipitoisuuden avulla pyritään estämään koirien sairastuminen rasitusvammoihin tai rasituksesta johtuvaan anemiaan.

Rasvaiset eväät

Energian tarpeeseen vaikuttavat rotu, paino, ikä, liikunnan määrä ja ympäristön lämpötila. Tämän vuoksi koiran energian tarve on vaikea arvioida. Liikunnan laatu/laji vaikuttavat siihen mitä energialähteitä käytetään energiantuotantoon. Jos koiran työ on lyhytkestoinen intensiivinen suoritus, lisääntyy koiran energiantarve 10-20 %. Metsästys-, ajo-, paimenkoirilla energiantarve keskimäärin kaksinkertaistuu riippuen tietenkin rasituksen määrästä. Käytännön nyrkkisääntönä voidaan pitää, että energiantarve lisääntyy keskimäärin 10 % jokaista koiran tekemää työntuntia kohden.

Työkoirille, jotka työskentelevät yhtäjaksoisesti pitkiä aikoja, runsaasti rasvaa sisältävä ruoka on parempi vaihtoehto kuin runsaasti hiilihydraatteja sisältävä ruoka. Toisin kuin ihminen, koira on erittäin aerobinen eläin, joka pystyy tuottamaan 70-90 % energiasta vapaista rasvahapoista pitkäkestoisen, matalatehoisen rasituksen aikana. Rasvan määrän lisäksi on kiinnitettävä huomiota myös rasvan laatuun. Koira pystyy käyttämään kaikkia eläin- ja kasvirasvoja hyväkseen erittäin hyvin ja niiden sulavuus on 93-98 %. Työ- ja kilpakoirien ruuan energian ja rasvojen pitääkin olla nopeasti lihassolujen käytettävissä, kuten tali, ihra, kananrasva, kookosrasva, näiden osuuden tulisikin olla 55-60 % koiranruuan rasvoista. Omega-3 rasvahapoilla (pellava, rypsi ja kalaöljyt) on paikallinen paksusuolen tulehduksia estävä ominaisuus, ja niillä on merkittävä rooli suoliston limakalvojen ja lihasten solukalvojen kunnossapidon kannalta. Sopiva em. öljyjen käyttömäärä on 15 grammaa päivässä (maksimissaan 5 % ruoka-annoksesta) Koiranruuan Omega-6 ja Omega-3 rasvahappojen suhteen tulisi olla 5:1 - 10:1.

Proteiinin laatu tärkeä

Raskas liikunta lisää työkoiran proteiinin tarvetta erityisesti silloin, kun liikunnan määrää ja rasittavuutta lisätään nopeasti, esim. metsästyskauden alussa tai kilpasuorituksessa. Ruokinnassa pitää olla hyvälaatuisia eläin- tai kasvioeräisiä valkuaisraaka-aineita. Työkoirille sopivien, runsaasti energiaa ja rasvaa sisältävien ruokien valkuaispitoisuuden on oltava melko korkea, 30-35 % ruuan kuiva-aineesta. Dieetit, joissa 32-40 % energiasta saadaan proteiineista, nostavat punasolujen lukumäärää, plasman volyymia ja maksimaalista hapenottokykyä verrattuna dieetteihin, joissa alle 24 % energiasta saadaan proteiineista.

Stressi ja riittämätön proteiinin saanti saattavat johtaa anemiaan ja lisäävät lihasvaurioiden syntymisen todennäköisyyttä. Korkealaatuisten eläinperäisten valkuaislähteiden lihan, sisäelinten ja maidon keskimääräinen sulavuus on yli 90 %. Heikkolaatuinen proteiini voi työ- ja kilpakoirilla aiheuttaa vakavia ruuansulatushäiriöitä, koska liikunta nopeuttaa ruokasulan kulkua ruuansulatuskanavan läpi. Jos ruuansulatukseen jää liian vähän aikaa, ruuansulatusentsyymeille ei jää riittävästi aikaa valkuaisen pilkkomiseen ja valkuaisen sulatus siirtyy osittain paksusuoleen, jolloin koirat sairastuvat ripuliin. Jos kaupallinen kuivamuona aiheuttaa ruuansulatusongelmia koirille, kannattaakin esimerkiksi tarkistaa minkälaista kasviperäistä valkuaisraaka-ainetta se sisältää ja kuinka paljon.

Viljat ovat tärkein hiilihydraattien lähde koiran ruokinnassa. Koiran ruuissa voidaan käyttää monia eri viljoja, kuten kauraa, ohraa, vehnää, maissia, riisiä ja durraa. Näistä koira pystyy parhaiten käyttämään hyväkseen riisiä, kuorittua kauraa ja vehnää. Koirille syötettävä vilja pitää aina kypsentää. Pitkäkestoista työtä tekevien koirien ruuan hiilihydraattipitoisuuden tulee olla melko alhainen 10-20 %, koska rasvoihin verrattuna hiilihydraatit lisäävät huomattavasti ruuan ja ulosteiden määrää ja laskevat ruuan energiapitoisuutta.

Riittävästä vedensaannista huolehdittava

Riittävä vedensaanti on koiran suorituskyvyn kannalta yhtä tärkeä asia kuin riittävä energian saanti. Työkoiran päivittäinen vedentarve on suuri 1-2 l levossa ja jopa 5 l raskaassa työssä. Noin 60 % koiran ylimääräisestä lämpökuormasta poistuu rasituksen aikana kostean hengitysilman mukana. Työkoirilla pitää olla tämän vuoksi mahdollisuus riittävään veden saantiin välittömästi rsaituksen jälkeen. Myös raskaan suorituksen aikana olisi hyvä antaa koiralle pieniä vesiannoksia. Kylmät nesteet imeytyvät nopeammin kuin lämpimät.

Ruokinta-ajat

Koiran ruokinnan ja liikuntasuorituksen välillä on oltava vähintään 6-8 tuntia, mutta parhaimmassa iskussa koira on 12-14 tuntia ruokinnan jälkeen. Ruokinta ennen rasitusta lisää turhaan koiran elopainoa, koska mahalaukun ja suoliston sisältö lisääntyvät. Aamulla tosin kolme tuntia ennen liikuntasuoritusta, koirille voidaan antaa nesteen mukana pieni ruoka-annos.

Juttu on julkaistu osana laajempaa artikkelia Keski-Suomen Eläinsuojeluyhdistyksen nettisivuilla www.ksesy.fi

Lähteet: Ajokoiramies 5/2004 ja Miinu Mäkelän Koiran Stressi, www.kotiposti.net/teddy

Lisätietoja työkoiran ruokinnasta:
Riitta Kempe, www.koirakonttori.fi

LINT ja HIRV ABC

Kokeneet konkarit vastaavat kysymyksiin, joita et ehkä ole uskaltanut esittää tai et ole tiennyt, keneltä kysyä. Toivottavasti nämä perustiedot innostavat Sinutkin mukaan antoisaan koetoimintaan!

Miten ilmoitan koirani kokeeseen?

Koekalenteri löytyy kennelliiton tapahtumakalenterista, osoitteesta www.kennelliitto.fi → tapahtumakalenteri. Valitse tapahtumakalenterista ”Kokeet” ja haluamasi ajanjakso. Voit rajata hakua kennelpiirin tai kokeen järjestäjän mukaan. Jos etsit linnunhaukkukokeita, valitse koemuodoksi LINT. Hirvenhaukkukokeet löytyvät haulla HIRV.

Koeilmoituksen yhteydessä on mainittu, onko koirien mukaanottoa rajoitettu. Osanottorajoituksia voi aiheuttaa esimerkiksi maastojen rajallinen määrä. Osanotto on myös rajoitettu, jos koirat valitaan kisaan karsintakisojen tai erillisen valintasäännön kautta. (kts. www.spj.fi → järjestö → säännöt ja ohjeet)

Ilmoita koirasi kokeeseen mieluiten kirjallisesti. Kaavake löytyy Kennelliiton internetsivulta: https://www.kennelliitto.fi/lomakkeet/ilmoittautuminen-kokeeseen. Joihinkin kokeisiin voi koiran ilmoittaa jo sähköisesti.

Ilmoita koirasi ajoissa ja huolehdi osallistumismaksun suorittamisesta järjestäjien ohjeen mukaan. Koeilmoituksissa on aina myös puhelinnumero, josta saa tarkempia neuvoja.

Linnunhaukkukokeeseen saavat osallistua suomenpystykorvat, pohjanpystykorvat, karjalankarhukoirat ja laikat. Hirvenhaukkukokeeseen osallistumisoikeus on metsästyspystykorvilla. Koiran on molemmissa tapauksissa oltava rekisteröity, asianmukaisesti rokotettu, tunnistusmerkitty ja vähintään yhdeksän kuukauden ikäinen. Linnunhaukkukokeissa koirat kilpailevat vain yhdessä LINT-luokassa ja hirvenhaukukokeessa HIRV-luokassa. Kummassakaan koemuodossa ei ole enää erikseen avointa- ja voittajaluokkaa.

Mistä tuomari?

LINT-kokeeseen osallistuva tuo tullessaan yhden kortillisen palkintotuomarin.

HIRV-kokeessa koiria arvostelee kaksijäseninen ryhmä, jossa toisen on oltava kokenut, HIRV-palkintotuomarikortin omaava henkilö. Toisena tuomarina voi toimia myös tuomariharjoittelija. Koko koekauden kestävässä HIRV-kokeessa voi tuomarina toimia HIRV-ylituomaripätevyyden omaava henkilö yksinkin.

Tuomaria kannattaa kysellä tutuilta, jotka käyvät käyttökokeissa. Jos ei tunne ketään, voi kokeen järjestäjältä saada apua.

Koeuran alussa kannattaa ehdottomasti itse osallistua palkintotuomarikurssille, jossa tapaa muita tuomareita. Tuomaroinnit ovat usein ”vaihtokauppaa”: Lauantaina minä sinulle ja sunnuntaina toisinpäin!

Useimpien paikallisten harrastusyhdistysten sivuilta löytyy palkintotuomareiden yhteystietoja.

Millaista kuntoa ja taitoa vaaditaan

A. Koiralta

LINT-kokeessa koiran on jaksettava liikkua mieluimmin enimmäkseen laukalla neljän tunnin koeerä, suurempia taukoja pitämättä. Koiran tulee ottaa yhteys ohjaajaansa ihannetapauksessa 5-15 minuutin

Kuva: Janne Karppinen

välein ja hakea lintuja riittävän kaukana, etteivät ne karkottuessaan olisi tietoisia ihmisestä.

Koiran on kokeessa löydettävä reitin varrella olevat teeret, metsot ja pyyt, ajettava lintu puuhun ja haukuttava sitä vähintään 10 minuuttia. Haukkua ei saa ilman linnun karkottumista pysyvästi jättää tämänkään jälkeen. Koiranohjaajalta kysytään ennen koe-erän alkua, haluaako hän huomioida kokeessa pyytyöskentelyt vai ei.

HIRV-kokeeseen vietävän koiran haun tulisi olla edes jonkinlaista ja kun hirvi löytyy, olisi koiran haukuttava sitä paikalleen ainakin tunti ja ottaa karkoista uusintahaukkuja. Koe-erä kestää viisi tuntia ja jos kaikki menee nappiin, niin hirven löydyttyä yli 0,8 km:n päästä koira haukkuu sitä 1-1,5 tuntia paikalleen. Löytöhaukku päättyy vasta, kun tuomari menee haukulle, näkee hirven ja koiran, sekä antaa hirvelle karkon. Näin menetellään, kunnes karkkomatkaa on koossa viisi kilometriä (tähän menee yleensä pari tuntia), sitten viimeinen tunti on hyvä rauhoitella hirveä ja antaa koiran haukkua paikalleen. Koe-erän aikana koiran tulee käydä joko kutsusta tai oma-aloitteisesti ottamassa yhteyttä ryhmään.

Molemmissa koemuodoissa koira on koe-erän täytyttyä saatava myös pois työskentelystä ja kytkettyä.

Koira on hyvä totuttaa jo nuorena siihen, että metsään lähdetään joskus isommallakin porukalla, kuin kaksin ohjaajan kanssa.

B. Ohjaajalta

LINT-kokeessa neljän tunnin koe-erän aikana kuljetaan noin 3-6 km. Tarkoitus on antaa koiran aina hakea maasto ennen kuin sinne itse törmätään.

HIRV-kokeessakin pärjää jokainen, jonka kunto riittää tavalliseen metsässä liikkumiseen.

Varustuksen on oltava sään mukainen. Ojia ja puroja voi joutua ylittämään. Alueellisesti maastot vaihtelevat ja korkeuskäyriä voi olla harvemmassa tai tiuhemmassa.

Koiranohjaaja tarjoaa aina kyydin myös tuomarille / tuomariryhmälle ja mahdolliselle oppaalle. Maan eri osissa on erilaista käytäntöä siitä, varaako koiranohjaaja reppuunsa ryhmälle kahvit ja pienet eväät, vai ovatko kaikki omissa eväissään. Kysy järjestäjiltä paikallista käytäntöä.

Ota koiralle mukaan vesipullo!

Vältä kovaäänistä keskustelua. Kysy tuomarilta toimitaohjetta jo etukäteen sen varalle, mitä sinulta odotetaan, kun lintu/hirvi löytyy.

Tutka?

Syksystä 2018 alkaen paikannuslaitteen käyttö on ollut sallittua myös LINT-kokeessa. Ennen koe-erän alkua tuomari kysyy, käytetäänkö paikanninta vai ei. Mikäli paikanninta ei päätetä käyttää, saa tutkapanta

Koetoiminnasta voi tulla koko perheen virkistävä harrastus. kuva: Maria Ojanperä

olla kuitenkin koiran kaulassa, kunhan paikkatietoa ei erän aikana katsota.

HIRV-kokeessa tutkaa voidaan käyttää koiran arvosteluun ja jos sitä käytetään, tutkan antaman tiedon on oltava myös tuomareiden käytettävissä.

Muuta?

Koiranohjaaja saa periaatteessa ottaa kaverinkin mukaan metsään, mutta aina on koiralle eduksi, jos koeryhmä on mahdollisimman pieni. Koiranohjaajalle ala-ikärajaa ei ole määritelty, mutta hyvä nyrkkisääntö on se, että kykenee liikumaan maastossa muun ryhmän tahdissa ja että koira on ohjaajansa hallittavissa (esim. kytkeminen koe-erän loputtua).

Koepaikalle on syytä tulla hyvissä ajoin. Koiranohjaaja esittää kokeen järjestäjille koiran rekisteripaperit rokotustietoineen. Tunnistusmerkintöjä tarkastetaan satunnaisotannalla.

Kun koe on ohi, kisapaikalla on ruokailu ja usein myös peseytymismahdollisuus. Tuomarit purkavat tapahtumat ylituomarille.

Kun kaikki ovat tulleet maastosta, julkistetaan tulokset. Aikaa on tässä vaiheessa usein kulunut aamuhämärästä iltahämärään.

Koko koekauden koe

Helpointa on aloittaa käyttökoeharrastus ilmoittamalla koira niin kutsuttuun pitkään, koko koekauden kokeeseen. LINT- ja HIRV-pitkään kokeeseen koira voi osallistua niin pitkään, kunnes sillä on koossa käyttövalion arvoon vaadittavat tulokset tai se on saavuttanut kaksi 1-tulosta pitkästä kokeesta.

Pitkässä kokeessa koemaaston saa valita itse, vaikkapa omilta metsästysmailta. Ainoa vaatimus on se, että joko koiranohjaajalla tai tuomarilla on alueelle

metsästysoikeus ja sen myötä lupa pitää koiraa irti.

Paikalliset, tarkemmat ohjeet pitkään kokeeseen osallistumiseen löytyvät kennelpiirien nettisivuilta: www.kennelliitto.fi → yhteystiedot → kennelpiirit.

Nuoren koiran on usein helpompi aloittaa koeuransa tutussa maastossa, jonka riistakannasta ja haukuttavien oleskelupaikoista ohjaajallakin on todennäköisesti jonkinlainen ennakkokäsitys.

Pitkän kokeen järjestää kennelpiiri tai sen jäsenyhdistys. Kennelpiiri nimeää ylituomarit, jotka sen alueella ottavat vastaan pitkien kokeiden suorituksia.

Osallistuvan koiran on oltava:

- vähintään 9 kk:n ikäinen
- tunnistusmerkitty sirulla tai tatuoiden
- rokotettu Kennelliiton määräysten mukaan

Ylituomari pitää puhuttelun ja ohjeistaa koiranomistajan hankkiman palkintotuomarin viimeistään koetta edeltävänä päivänä, usein ilmoittautumisen yhteydessä. Koiranohjaaja hankkii koiralleen tuomarin (LINT 1kpl, HIRV 2kpl tai 1 ylituomari), joka ei ole jäävi tehtäväänsä. Vasta-alkajan kannattaa kysyä tuomaria järjestäjiltä, ellei tuttavapiiristä löydy yhtään palkintotuomaria.

Kokeen ylituomarille ilmoitetaan ajankohta ja maasto, missä koiraa aiotaan koetella. Mikäli esimerkiksi sääolosuhteet ovat tuolloin toivottomat, ajankohdan saa kerran siirtää. Koetuksen siirtämisestä on ilmoitettava välittömästi esteen ilmaannuttua ylituomarille, joka antaa siirrolle lopullisen hyväksymisen.

Palkintotuomari/-t käy/-vät läpi koetapahtumat ja maastokortin ylituomarille esitellen mahdollisimman pian koetapahtuman jälkeen.

Kunkin koiran suoritus katsotaan yhdeksi, erilliseksi kokeeksi ja tulos voidaan julkistaa heti kun ylituomari on sen vahvistanut.

LINT- ja HIRV-SÄÄNNÖT löydät osoitteesta: www.spj.fi → järjestö → sääntöjä, ohjeita ja lomakkeita

Koonnut Anne-Mari Tiainen, päivittänyt Petri Huuhko 2013 ja Heidi Lahtinen 2019

LINT-koe pähkinänkuoressa

Kokeet ovat mielenkiintoista koiraurheilua. Koetoiminta ei huononakaan lintuvuonna rasita riistakantoja. Ennen muuta koe opettaa katselemaan koiransa työskentelyä aivan uudella tavalla ja samalla näkemään koko metsästys- ja koiraharrastuksen uudesta, mielenkiintoisesta näkökulmasta.

Linnunhaukkukokeiden tarkoituksena on kehittää metsästyspystykorvien käyttökelpoisuutta linnunmetsästyksessä ja saada tietoa jalostusta varten. Kokeessa saavutettu korkea palkinto on koiralla tae siitä, että se on hyvä käyttökoira ja siltä osin kelvollinen jatkamaan sukua. Kokeiden tarkoituksena on myös pitää linnunmetsästys korkeatasoisena koiraurheiluna, tarjota mahdollisuus kilpailla ja kehittää lajin harrastajien yhteistoimintaa.

Osallistumisoikeus ja ilmoittautuminen

Kokeisiin saavat osallistua yhdeksän kuukautta täyttäneet suomenpystykorvat, karjalankarhukoirat, pohjanpystykorvat ja laikat.

Osallistuvien koirien on täytettävä Kennelliiton rekisteröinti-, tunnistusmerkintä- ja rokotusvaatimukset.

Kokeisiin ei saa osallistua

- sairas koira
- kiimainen narttu
- kantava narttu 30 vuorokautta ennen arvioitua penikoimista (arvioitu aika on 63 vrk ensimmäisestä astutuksesta) ja 42 vuorokautta penikoimisen jälkeen
- koira, joka ei täytä Kennelliiton antidopingsäännön vaatimuksia.

Vastaava koetoimitsija ja ylituomarit tarkastavat koiran osallistumisoikeuden.

Koekalenteri eli tiedot kullekin koekaudelle myönnetyistä kokeista ja niihin ilmoittautumisesta löytyy Koiramme-lehden heinä-elokuun numerosta (koemuoto, päivämäärä ja paikkakunta) ja tarkemmat tiedot Kennelliiton internet-sivuilta Tapahtumakalenteripalvelusta.

Kokeeseen ilmoittautuminen on tehtävä viimeistään 5 vuorokautta ennen koetta ja yleensä samalla maksetaan osallistumismaksu. Joskus se peritään vasta koepaikalla. Koetoimikunnalla on oikeus hyväksyä myös jälki-ilmoittautumisia. Koeilmoituksissa on kokeen järjestäjän yhteystiedot, joista voi kysyä lisätietoja.

Kokeeseen ilmoittautuminen on paras tehdä kirjallisesti. Kennelliiton internet-sivuilta (www.kennelliitto.fi → koiraharrastukset → koirakokeet ja koirakilpailut) löytyy ilmoittautuminen kokeeseen -lomake, jonka täyttämällä kaikki tarpeelliset tiedot tulee ilmoitettua. Koirat kilpailevat nykyisin vain yhdessä luokassa, LINT tai HIRV.

Yleensä käytäntö on se, että osallistuja hankkii palkintotuomarin, mutta usein kokeiden järjestäjät avustavat ensikertalaisia tuomarin etsimisessä. Koiranohjaajan tehtävänä on myös järjestää kyyti maastoon ja hyvän

tavan mukaisesti tarjota maastossa eväät koeryhmälle. Palkintotuomarin lisäksi mukana voi olla maasto-opas ja tuomariharjoittelija.

Kokeen kulku

Koepaikalle saavuttua mennään ensin ilmoittautumaan ja esittämään koiran rekisteritodistus sekä rokotustodistukset tarkistettaviksi. Koetapahtuma alkaa ylituomarin puhuttelulla, jossa käsitellään linnunhaukkukokeiden tärkeimpiä sääntökohtia ja annetaan ohjeita koe-erän aikana metsässä liikkumiseen. Seuraavaksi arvotaan mihin maastoon kukin koira ja koiranohjaaja menevät, sekä määrätään kullekin koiralle sen työskentelyä arvosteleva palkintotuomari. Koemaastoiksi pyritään valitsemaan sellaisia alueita, joilla tiedetään olevan riittävästi lintuja, jotta koiran arvostelu voidaan mahdollisimman hyvin suorittaa.

Koe-erän pituus on neljä tuntia. Koko koe-erän ajan tulee pyrkiä lintutyöskentelyyn. Riistalinnuiksi katsotaan metso, teeri ja koiranomistajan niin halutessa myös pyy.

Metsässä koiran annetaan hakea itsenäisesti riistaa etumaastosta. Koeryhmää johtaa palkintotuomari, jonka ohjeiden mukaan koiranohjaaja toimii. Mukana on usein myös maaston hyvin tunteva opas. Palkintotuomari määrää ryhmän kulkujärjestyksen sellaiseksi, että koiranohjaaja on ensimmäisenä ja palkintotuomari itse koiranohjaajan takana hänen välittömässä läheisyydessään. Muut mukanaolijat seuraavat sellaisessa tuntumassa, että häiritsevät mahdollisimman vähän kokeen kulkua.

Palkintotuomari määrää yleisen kulkusuunnan ottaen huomioon oppaan antamat ohjeet ja koiranohjaajan kohtuulliset toivomukset. Myötätuuleen kulkua olisi aina vältettävä. Etenkin voimakkaan tuulen vallitessa ryhmän joutuessa kulkemaan hetkellisesti myötätuuleen, on pyrittävä varmistumaan siitä, että koira on etumaastossa. Palkintotuomari antaa ohjeet ryhmän käyttäytymisestä koe-erän aikana. Aina tulisi välttää tarpeetonta keskustelua ja etenkin kovaa äänenkäyttöä. Keskeytyksiä ja taukoja koe-erän aikana tulee myös välttää. Yksi, noin 10 minuutin mittainen kahvitauko voidaan pitää. Koe-erää ei katkaista kahvitauon ajaksi.

Koira voi saada ansio- ja virhepisteitä seuraavan arvosteluasteikon mukaan:

A. Ansiopisteet	
1. Hakutyöskentely	
1.1. Haku	0 - 10 p.
1.2. Löytökyky	0 - 15 p.
1.3. Ensihaukkujen saanti löydöistä	0 - 10 p.
2. Haukkutyöskentely	
2.1. Merkintä	0 - 10 p.
2.2. Äänenanto	1 - 5 p.
2.3. Pysyttäminen	0 - 25 p.
4. Seuraaminen ja uusintahaukut	
4.1. Seuraaminen	0 - 10 p.
4.2. Uusintahaukut	0 - 10 p.
5. Puustalöytö	0 - 3 p.
6. Lisäansiot	0 - 2 p.
Yhteensä	0 - 100 p.
B. Virhepisteet	
1. Liikaherkkyys	0 - 10 p.
2. Haukun jättäminen	0 - 10 p.
3. Muu koetta häiritsevä työskentely	0 - 10 p.
Yhteensä	0 - 30 p.

Koiranohjaajaa koskevia määräyksiä

Koiranohjaajan on tarkoin noudatettava kaikkia palkintotuomarin hänelle antamia ohjeita ja määräyksiä. Kunkin kilpailijan on aloitettava koe-erä palkintotuomarin määräämässä paikassa ja määräämänä aikana. Koiranohjaaja saa antaa koiransa jaloitella ennen kokeen alkua. Palkintotuomari määrää yleisen kulkusuunnan sekä kaikki asiat maastossa linnunhaukkukokeiden sääntöjen ja ohjeiden mukaan.

Koiranohjaaja saa kytkeä ja irrottaa koiran vain

Kuva: Heidi Lahtinen

palkintotuomarin käskystä tai luopuessaan kokeesta, koiran joutuessa luvattomalla alueelle tai ilmeiseen vaaraan. Oma-aloitteisesta kytkemisestä on välittömästi ilmoitettava palkintotuomarille. Jos koiranohjaaja luopuu kokeesta, on hänen ilmoitettava siitä maastossa heti palkintotuomarille tai muualla luopuessaan ensisijaisesti ylituomarille. Samalla on ilmoitettava luopumisen syy.

Koiranohjaajalla on oikeus koe-erän aikana esittää kohtuullisia toivomuksia esimerkiksi kulkusuuntaa koskevissa asioissa, mutta hän ei kuitenkaan saa alituisilla toivomuksillaan häiritä kokeen kulkua. Koiranohjaajalla on oikeus ohjata koiraansa vihellyksin, viittauksin ja lievin kehotuksin sekä kieltää koiraa virhesuorituksista, ei kuitenkaan väkivaltaa käyttämällä. Jos koiranohjaaja ei piittaa annetuista ohjeista, rikkoo sääntöjä, häiritsee ryhmän toimintaa tai esiintyy muuten hyvän tavan vastaisesti, voi palkintotuomari hylätä koiran suorituksen. Hylkäämisestä ja sen syystä on heti tilaisuuden tullen tehtävä selko ylituomarille. Koiranohjaajan tulee käyttäytyä palkintotuomaria ja opasta kohtaan ystävällisesti ja kohteliaasti ja muistaa, ettei ole sopivaa ennen tuomarin loppuarvostelua kertoa hänelle koiran aikaisemmista saavutuksista.

Paikanninta saa käyttää koiran sijainnin ja liikkumisen seuraamiseen ja sen ohjaamiseen edullisiin maastonkohtiin. Koiran arvostelu tapahtuu palkintotuomarin näkö- ja kuuloaistin perusteella, mutta paikantimen tietoja voidaan käyttää koiran arvostelun tukena.

Koiranohjaajalla on myös oikeus olla käyttämättä paikanninta. Jos koiranohjaaja ei ennen koe-erän alkua valitse paikantimen käyttöä, paikannin saa olla koiralla mutta sen ohjeiden vastainen käyttäminen erän aikana johtaa koiran hylkäämiseen, eikä paikantimen tietoja käytetä arvosteluun koe-erän jälkeenkään.

Paikantimen käyttö kysytään ja rastitetaan maastokorttiin ennen koe-erän alkua.

Jos paikantimen käyttö on valittu, sitä käytetään tasapuolisesti koiralle edullisten ja epäedullisten seikkojen arvioinnin tukena. Koiranohjaajan on pyynnöstä näytettävä paikantimesta koiran sijainti ja siihen erän aikana tallentuneet tiedot palkintotuomarille sekä ylituomarille. Palkintotuomari ei saa kieltäytyä katsomasta paikantimen tietoja.

Koiranohjaaja on velvollinen osallistumaan ennen kokeen alkua järjestettävään ylituomarin puhutteluun sekä noudattamaan kokeessa kaikkia ylituomarin, palkintotuomarin ja koetoimikunnan antamia erityisohjeita. Koesuorituksen jälkeen koiranohjaajalla on oikeus olla paikalla, kun palkintotuomari selvittää kokeen tapahtumat ylituomarille. **Monet tuomarit ja ylituomarit toivovat koiranohjaajien käyttävän enemmän tätä oikeuttaan**. Ennen suoritusten pisteyttämistä koiranohjaaja poistuu.

Koiran arvosteleminen

Koiran linnunmetsästystaitoja metsässä arvioi pystykorvametsästyksen hyvin tunteva ja tuomarikoulutuksen käynyt palkintotuomari. Palkintotuomarin tehtävä on seurata koiran työskentelyä maastossa kokeen aikana ja arvostella työskentely koesääntöjen perusteella. Koiran arvostelu suoritetaan Kennelliiton hyväksymään arvostelukorttia eli ns. maastokorttia käyttäen. Koiran kunkin työskentelyn päättyessä palkintotuomari esittää lyhyen tulkintansa tapahtuneesta. Koe-erän päätyttyä palkintotuomarin on kerrattava kaikki koetapahtumat ja tulkintansa niistä, mainitsematta kuitenkaan pisteitä ja palkintosijaa. Koiranohjaaja merkitsee hyväksymisensä tapahtumien kuvauksesta nimikirjoituksellaan maastokorttiin.

Haulla tarkoitetaan koiran liikkumista maastossa pyrkimyksenään löytää riistalinnut. Koiran haku on kiitettävää silloin, kun se liikkuu tarkoituksenmukaisesti, valtaosan koeajasta laukaten, hakulaajuuden ollessa 250 - 400 metriä ryhmän eteen ja sivuille. Koiran hakuun kuuluu yhteydenpito ohjaajaan keskimäärin 5 - 15 minuutin välein. Liian harva yhteydenpito alentaa hakupisteitä.

Löytökyvyllä tarkoitetaan koiran kykyä löytää maastossa olevat riistalinnut riippumatta siitä, ovatko ne maassa tai puussa. Jos koira kykenee löytämään kaikki koealueella tavatut riistalinnut, se saa korkeimman mahdollisen pistemäärän löytökyvystä.

Merkinnällä tarkoitetaan koiran kykyä haukkuessaan osoittaa sijoittumisellaan ja käyttäytymisellään linnun olinpaikka. Tulos käytännön metsästyksessä riippuu olennaisesti merkinnän tarkkuudesta.

Äänenannon (= koiran haukkuäänen) tarkoituksena on ilmoittaa metsästäjälle, että koira on löytänyt puussa olevan linnun ja estää lintua kuulemasta metsästäjän tulo haukulle. Kiitettävänä pidetään äänenantoa, kun se on sekä riittävän tiheää (yli 90 haukahdusta minuutissa) että myös kuuluvaa (kiitettävässä kuuluvuudessa haukku kantaa vähintään 250 metrin päähän) ja tasaista.

Pysyttämisellä tarkoitetaan koiran kykyä saada lintu pysymään haukulla. Käytännön metsästyksessä pysyttämisen merkitys on se, että koira saa linnun istumaan haukussa niin kauan, että metsästäjä ehtii haukulle. Kokeessa koira saa pysyttämisestä täydet pisteet silloin, kun sillä on ollut vähintään kolme 10 minuuttia kestänyttä haukkua.

Ensihaukkujen saannilla löydöistä tarkoitetaan koiran kykyä saada sekä maasta että puusta löytämistään linnuista ensihaukku eli miten tehokkaasti koira pystyy käyttämään koemaastossa tavattavat linnut hyväkseen.

Seuraamisella tarkoitetaan koiran nopeaa syöksyä maasta tai puusta lähtevän linnun perään tarkoituksena saada kyseisestä linnusta haukku tai uusintahaukku. Hyvä seuraaja syöksyy yleensä nopeasti ja tarmokkaasti sekä maasta että puusta karkottuvan linnun perään sekä etenee maastosta riippuen jopa useita satoja metrejä vauhdikkaasti. Hyvä seuraaja käyttää hajuaistin lisäksi tehokkaasti myös kuuloaistiaan.

Uusintahaukulla tarkoitetaan koiran saamaa uutta haukkua haukulta karkottuneesta, riittävän kauas lentäneestä linnusta tai parvesta.

Puustalöydöllä tarkoitetaan tapahtumaa, jossa koira löytää linnun suoraan puusta ja saa siitä haukun. Uusintahaukkua ei pidetä puustalöytönä. Puustalöytö voi tapahtua näön, kuulon tai hajuaistin avulla.

Lisäansiopisteitä annetaan työskentelyvarmuudesta ja erityisansioista, siis niistä, jotka tekevät koirasta hyvän linnunmetsästyskoiran. Työskentelyvarmuutta osoittavat esim. kaikkien mahdollisuuksien hyväksikäyttö, hyvä haukulla pysyminen lähistöltä lähtevistä linnuista huolimatta, piittaamattomuus muista lintutyöskentelyn aikana kohdatuista eläimistä sekä kiitettävä työskentely haastavissa maasto- ja keliolosuhteissa. Erityisansioita ovat mm. poikkeuksellisen hyvä hajuaistin käyttö, aran linnun taitava haukussa pysyttäminen, uusintahaukku erittäin kaukaa tai erittäin vaikean maastoesteen takana sekä vesistöjen tai hankalien maastoesteiden ylittäminen tai kiertäminen seuraamisen aikana.

Koiran lintutyöskentelyssä voi olla myös joitakin virheitä. **Liikaherkkyydellä** tarkoitetaan sitä, kun koira haukkuu ilman näkyvää syytä, haukahtelee maassa tai puussa olleiden lintujen hajuille ja jäljille tai haukkuu lentävää lintua. Liikaherkkyytenä käsitellään myös tyhjät haukut ja toistuvat väärin merkatut haukut ja koetta haittaava tulokseton kysely.

Koira voi **keskeyttää tai jättää** kokonaan saamansa lintuhaukun. Koiran keskeyttäessä hyväksytyn lintuhaukun ja poistuessa hyväksytyn merkinnän alueelta (30 metriä) sitä rangaistaan virhepisteillä.

Muuta koetta häiritsevää työskentelyä ovat **huono yhteydenpito, työskentelyhaluttomuus, tottelemattomuus sekä lintupuun raapiminen ja pureminen** eli aggressiivinen käytös haukussa.

Ei vaadita ihmesuorituksia

Koiran palkitseminen kokeissa ei edellytä siltä ihmesuorituksia. Koesäännöt on laadittu niin, **että normaalissa metsästyskäytössä kunnostautunut koira pärjää myös kokeissa**. Saavutettu koepalkinto on ainakin jonkinlainen tae, että koira on kelvollinen metsästyskoiraksi.

Koiran valmentaminen kokeeseen

Koira oppii vain käytännön lintutyössä. Sen takia nuoren koiran kanssa on käytävä ahkerasti metsällä. Se ei suinkaan tarkoita, että koiralle olisi ammuttava paljon lintuja. Oleellista on, että koira pääsee kosketukseen lintujen kanssa, oppii hakemaan, oppii seuraamaan lähtenyttä lintua, oppii merkitsemään haukulla olevan linnun oikein. Hyvä peruskunto ennen metsästys- ja koekauden alkua on tietysti edellytys onnistumiselle. Koiran kunnon on oltava niin hyvä, että se kestää useiden tuntien pituisen koe-erän ja metsästyksen.

Kokeisiin vietävän koiran tulee hyväksyä mukaan vieras henkilö. Ei ole harvinaista, että koira, jolla vain isäntä on aikaisemmin metsästänyt, katselee epäillen tuomaria, joka lähtee mukaan metsään. On sen takia hyvä, jos ennen kokeisiin menoa ottaa muutaman kerran jahtireissulle mukaan vieraan henkilön. Näin koira tottuu siihen, että ei aina olla isännän kanssa kahdestaan. Suomenpystykorva on edelleenkin luonteeltaan paljolti yhden miehen koira.

Kokeet ovat myös metsästystä, mutta ilman reppuun tulevaa saalista. Koko metsästys saakin uudenlaisen luonteen. Ammuttu saalis ei olekaan enää pääasia, vaan koiran hyvät suoritukset ja mahdollisimman korkeat pisteet. Varsinainen metsästys tähtää sen jälkeen enemmän koiran harjoittamiseen tulevia kilpailuja varten. Nautinto tulee koiran hyvistä suorituksista eikä repun täyttymisestä.

”Koiriani minä kiitän paljosta. Ne ovat minua opettaneet. Me olemme yhdessä nauttineet. Ei läheskään aina suurista saaliista, mutta niin monta kertaa hienoista tuokioista lintujen parissa, riemukkaista haukuista, monta kertaa pelkästä yhdessä kulkemisesta.”
- Erkki Tuominen -

KÄYTETYT LÄHTEET: Linnunhaukkukokeen (LINT) säännöt ja ohjeet.
Erkki Tuominen: Pikinokka, pystykorva. Suomalaisen pystykorvametsästyksen opas.
Erkki Tuominen: Linnunhaukkukoe - pystykorvan metsästystaidon mittari (artikkeli Metsästäjä-lehdessä).

Palkintosijaan oikeuttavat pisteet

Palkintosija	Pisteet
LINT 1	75
LINT 2	65
LINT 3	50

Kuva: Laura Seppälä

Juha Rytilahti, päivittänyt 2013 Anssi Hakman

HIRV-koe, mitä se on?

Hirvenhaukkukoe on parhaimmillaan hienoa ja mielenkiintoista koiraurheilua. Jokainen päivä on erilainen ja vaiherikas, joskus päivälle saattaa vierähtää mittaakin. Se ei ole enää yksistään miehien laji, vaan viime vuosina on toimintaan tullut paljon naisiakin mukaan. Samalla voi vertailla sitä omaa koiraansa muihin koiriin ja saada tällä tavalla realistisemman käsityksen siitä minkälainen hirvikoiran pitää olla.

Hirvenhaukkukokeen tarkoituksena on saada selville koirien metsästysominaisuudet jalostusta varten, pitää hirvenmetsästys korkeatasoisena koiraurheiluna, kehittää sen harrastajia ja heidän yhteistoimintaansa sekä tarjota kilpailumahdollisuus sääntöjen pohjalta.

Osallistumisoikeus

Kokeeseen saavat osallistua SHHJ:n, SLJ:n ja SPJ:n alaiset rodut, metsästyspystykorvat.

Koiran täytyy olla vähintään yhdeksän kuukauden ikäinen, tunnistusmerkitty sekä rokotuksien tulee olla kunnossa. Sairaasta koirasta ja kantavasta nartusta on myös omat rajoituksensa.

Kokeeseen ei myöskään saa osallistua koira joka ei täytä Kennelliiton antidopinsäännön vaatimuksia.

Hirvenhaukkukoe on yksiluokkainen yksipäiväinen koe, josta käytetään lyhennystä HIRV.

Kokeeseen ilmoittautuminen

Kokeeseen ilmoittaudutaan yleensä viimeistään viisi päivää ennen kokeen alkamista. Ilmoittautuminen tehdään mielellään kirjallisena koetoimikunnan ennalta määräämälle henkilölle, jonka yhteystiedot on ilmoitettu koekalenterissa (Koiramme lehdessä tai Internetissä joko SPJ:n, SHHJ:n tai SLJ:n sivuilla). Kokeen järjestäjä voi vaatia ilmoittamaan kaksi palkintotuomaria, jotka koiran omistaja tuo koeaamuna koepaikalle.

Kokeen alku

Koetoimikunnan jäsen on aamulla vastaanottamassa koiranomistajia ja tuomareita. Hän tarkistaa, että paperit ovat kunnossa. Kokeen avaa koetoimikunnan puheenjohtaja. Sitten alkaa ylituomarin puhuttelu, jossa kerrataan sääntöjä ja olosuhteita lyhykäisyydessään. Ylituomari antaa ”raamit” metsässä toimimista varten. Puhuttelun jälkeen arvotaan koirille maastot ja asetellaan niihin kaksi tuomaria, joista toinen on maaston tunteva. Jos tarvitaan maasto-oppaita järjestäjä asettaa niitä tarvittavan määrän. Maasto-opas onkin tärkeässä asemassa, että koira saa mahdollisuuden hirvityöskentelyyn. Koeryhmään voi vielä kuulua tuomariharjoittelija.

Koe- ja arvosteluaika

Koe kestää yhden päivän. Kaikki kokeisiin osallistuvat rodut arvostellaan samoin perustein.

Koiralla on kuuden tunnin yhtämittainen hakuerä. Arvostelu aloitetaan kun koiralla todetaan hirvikosketus, tämän jälkeen koiraa arvostellaan viisi tuntia. Arvostelu voidaan päättää, kun tuomariryhmä ja koiranomistaja toteavat yksimielisesti ettei koetta kannata enää jatkaa.

Metsässä koetta johtaa ryhmätuomari kuitenkin kuunnellen toisen tuomarin ja koiranohjaajan toiveita. Molemmat tuomarit täyttävät maastokorttia itsenäisesti kuitenkin ajoista ja matkoista yhteisesti sopien.

Maastokortin täyttäminen

Ensin täytetään kortin etusivulla olevat esitiedot. Sen jälkeen koira löysätään hakemaan. Korttiin merkataan koiran irtilasku aika.

Aletaan täyttämään **hakutaulukkoa**, hakutaulukkoon merkataan hakulenkin pituus, kesto, ulottuvuus sekä nopeus ja kuvio jokaisesta hakulenkistä.

Löytöön johtaneet lenkit siirretään hakutaulukosta omaan taulukkoon.

Taulukkoon merkataan aina hakulenkin pituus ja aika muistiin, näistä merkinnöistä näet helposti montako ja kuinka pitkiä hakulenkit ovat olleet. Selvästi poikkeavia hakulenkkejä ei oteta huomioon arvostelussa.

Löydön tapahtuessa hakulenkin tiedot merkataan sarakkeeseen, löytöön johtaneet lenkit. Taulukkoon merkataan lisäksi rastilla, mikäli löytö on ensimmäiseltä lenkiltä LEL tai löytöä ei kuultu LEK

Löytö on tapahtunut… avataan maastokortin sisäsivut työskentelyn merkkaamista varten. Sisäsivulla on taulukko, johon on merkattu minuutit 30 minuutin jaksoissa. Oikean minuutin kohdalle poikkiviiva ja yläpuolelle kirjoitetaan L.

Taulukon vasempaan laitaan, minuuttien kohdalle merkataan tunnit. Minuuttien alapuolella on tyhjä tila, johon tapahtumat kirjataan. Rivien vasemmassa

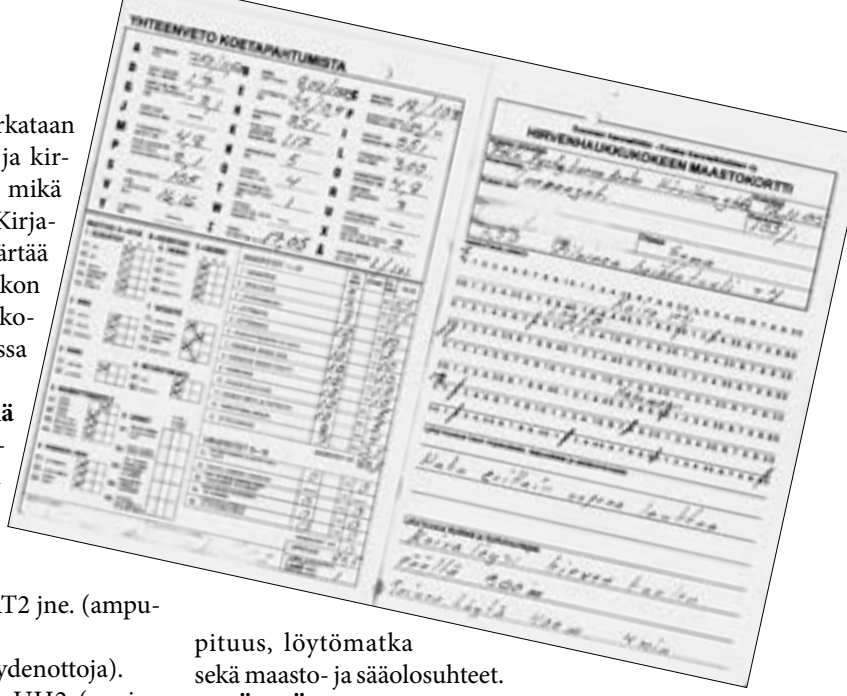

reunassa on pieni ruutu, johon merkataan kellonaika jokaiselle tapahtumalle ja kirjoitusosaan kirjataan se tapahtuma mikä milläkin kellon lyömällä tapahtui. Kirjataan selvästi, että sivullinenkin ymmärtää mitä metsässä on tapahtunut. Ruudukon oikeassa reunassa on aikojen ja matkojen yhteenveto-osa (kortissa yläosassa on selitys lyhenteille).

Kiinteä haukku vedetään **yhtenäisellä viivalla** seuraten minuutteja, siirtyvä haukku taas **katkoviivalla** sekä pysäytysyritykset **pienillä ympyröillä.** Aina **poikkiviiva** alkaa ja katkaisee tapahtuman.

Hyvä tapa on merkata myös AT1, AT2 jne. (ampumatilaisuuksia).

YO1, YO2 (kutsu) jne. (koiran yhteydenottoja).

K1, K2 jne. (karkoituksia). UH1, UH2 (uusintahaukku)

Lyhenteet ja järjestysnumerot helpottavat lopussa yhteenvetoa kokeen kulusta.

Jos koe päättyy ennen täyttä aikaa (300 min) merkataan **huomautuksia ja lisätietoja sarakkeeseen** mikä oli **syy siihen että koe jäi kesken.**

Viimeisellä sivulla **on yhteenveto koetapahtumista.** A- L2 on osio, johon merkataan yhteenveto koetapahtumista. Rastitusosio sekä pisteytys katsotaan sääntökirjasta.

Tutkan käyttäminen

Nykyisin suurimmalla osalla hirvikoirilla on kaulassaan koiratutka, joka helpottaa olennaisesti myös käytännön metsästystä. Koiratutkaa käytettäessä matkat mitataan koirankulkemaa reittiä (matka mitataan välipisteitä käyttäen). Tuomarit voivat käyttää paikanninta koko kokeen ajan arvostelun kaikissa kohdissa, mikäli tutkaa kokeessa käytetään. Arvostelu voidaan suorittaa myös ilman paikanninta, tällöin käytetään arvosteluohjeita soveltuvin osin ja matkat mitataan linnuntietä.

Hirvenhaukkukokeessa arvostellaan seuraavin perustein:

1. HAKU 1-10x1,5

Arvostellaan hakukuvio, nopeus, hakulenkkien pituus ja ulottuvuus.

2. LÖYTÖTEHOKKUUS 1-10x1

Koiran kyky löytää hirvi liikkeen ja aistiensa avulla. Vaikuttavia tekijöitä ovat: hakuaika, haun aikana kuljettu matka, löytöön johtaneen lenkin pituus, löytömatka sekä maasto- ja sääolosuhteet.

3. LÖYTÖHAUKKU 1-10x1,5

Tarkoitetaan koiran taitoa saada hirvi pysymään löytöpaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä.

4. HAUKKUTYÖSKENTELYN LAATU 1-10x1,5

Haukkutyöskentely on se osa työskentelyä jolloin koira haukkuu hirveä. Mitä paremmin koira seisottaa hirveä, sitä helpompi on saada ampumatilaisuuksia, joka on tärkeää käytännön metsästyksen kannalta. Haukkutyöskentelyn laatu kohdassa arvioidaan työskentelyaikaa, haukkuaikaa, karkoituksia sekä ampumatilaisuuksia ja niiden suhdetta toisiinsa.

5. SEURAAMINEN 1-10x1

Seuraamisella tarkoitetaan sitä, kun koira seuraa pakenevaa hirveä ja yrittää saada siihen uudelleen kontaktin.

6. PYSÄYTTÄMINEN 1-10x1

Koiran taito pysäyttää pakeneva hirvi ja saada siitä kiinteä uusintahaukku. Koiran seuraamis- ja pysäyttämistaitoa testataan useammalla hirven karkottamisella. Uusintahaukun tulee kestää vähintään 10 min.

7. HAUKKUAIKA 1-10x0,5

Lasketaan yhteen kiinteä- ja siirtyvä seisontahaukku minuutin tarkkuudella.

8. HAUKUN KUULUVUUS 1-10x0,5

Arvostellaan koiran äänen kuuluvuutta. Arvostelussa otetaan huomioon sää, tuuli, lumi ja maastoolosuhteet.

9. HAUKUN TIHEYS JA PEITTÄVYYS 1-10x0,5

Haukahdusten tiheys minuutin ajanjaksoina. Peittävyys on haukun tasaisuutta, yhtäjaksoisuutta sekä tauottomuutta.

Koe-erän jälkeen ryhmä- ja palkintotuomari antavat kokeen keskuspaikalla ylituomarille selvityksen kokeen tapahtumista. Sihteeri kirjaa kaiken tarkasti koiran arvostelulomakkeelle. kuva: HL

10.TOTTELEVAISUUS JA YHTEISTYÖ 1-10x1
Tavoitteena on arvostella koiran kykyä totella ohjaajan komentoja ja haula pitää yhteyttä ohjaajaan. Tottelevaisuutta testataan erikseen haun ja työskentelyn aikana sekä välittömästi työskentelyn päätyttyä.

Koetapahtumien selvittäminen

Kun ryhmä on täyttänyt maastokortit ja antanut koiralle sen ansaitsemat pisteet ryhmätuomari on velvollinen selvittämään koiranohjaajalle arvosteluperusteet ja selvitykset koetapahtumista välittömästi maastossa. Maastosta palataan koepaikalle mahdollisimman nopeasti ylituomarin ohjeiden mukaan. Koepaikalla esitetään paperit ylituomarin tarkastettavaksi. Ryhmätuomari esittää maastokortit ja suullisen selostuksen kokeen kulusta sekä arvoseluperusteista ylituomarille. Tällä tavalla koirat saadaan oikeaan paremmuusjärjestykseen. Koiranohjaajalla on oikeus olla läsnä tilaisuudessa, jossa kokeen kulkua selvitetään.

Kokeen päättäminen

Koetoimikunnan puheenjohtaja avaa päätöstilaisuuden kertoen näkemyksensä päivästä kokeen järjestäjän kannalta .Sitten onkin ylituomarin vuoro astua esiin ja kertoa oleellisimmat asiat päivän tapahtumista kiitoksia unohtamatta. Lopuksi hän julistaa tulokset ja jakaa mahdolliset palkinnot koetoimikunnan edustajan kanssa.

Lopuksi

Tämä oli lyhykäinen hirvenhaukkukokeen tapahtumien kertominen. Toivottavasti joku vielä tätä lajia tuntematon koiraharrastaja saa kipinän harrastustamme kohtaanja tulee mukaan joko koiranohjaajana tai tuomarina. Tuomarikursseja järjestetään ympäri maata lähinnä elo- ja syyskuun aikana. Palkintotuomarikoulutuksista ilmoitetaan koekalenterissa (lehdet ja netti).

Kun alat tuntea kiinnostusta koirasi viemisestä kokeeseen, voit aloittaa koeharrastuksen kokokaudenkokeessa. Em kokeessa kynnys osallistumiseen on tehty mahdollisimman matalaksi. Koiranohjaaja hankkii tuomarit ja maaston, maasto voi olla ennestään tuttu ja hyväksi havaittu. Kokeen arvostelu tapahtuu samoin säännöin kuin yksipäiväisen kokeen arvostelukin.

Koekalenterissa on yhteystiedot kokeita järjestäviin yhdistyksiin joille voi ilmoittautua ja saada lisätietoja.

Antoisia, haukkurikkaita koehetkiä teille!

Koulutusvaliokunta

Palkintosijat

HIRV 1	70 pist.
HIRV 2	60 pist
HIRV 3	50 pist

2023 mahdollisesti muutoksia HIRV-sääntöihin

Hirvenhaukkukokeen säännöistä ja ohjeista:

Rotujärjestöjen yhteinen koulutus- ja sääntövaliokunta on hyvällä yhteistyöllä ja rakentavalla hengellä uusinut sääntöjä ja ohjeita havaittujen puutteiden, ongelmien koirien riittävän arvostelun suorittamiseksi. Yritys saada yhteiset pohjoismaiset hirvenhaukkukokeen säännöt ei vielä kuitenkaan toteutunut kaikilta osin, vaikka aika lähellä olemmekin. Arvosteluasteikko on kuitenkin vertailukelpoinen eri maiden välillä.

Säännöstö on tehty Kennelliiton sääntörungon mukaiseksi. Säännöstö jakaantuu seuraaviin osioihin: Hirvenhaukkukokeen säännöt, Hirvenhaukkukokeen yleisohje, Hirvenhaukkukokeen arvosteluohjeet sekä rotujärjestöjen hyväksymät toimintaohjeet.

Hirvenhaukkukokeen sääntöön tulee vain vähän muutoksia, löytöhaukun kerroin laskee 1,5:stä 1:een ja haukkuajan kerroin nousee 0,5:stä 1:een. Tämän tarkoitus on painottaa haukkutyöskentelyä.

Arvosteluohjeisiin on tullut muutoksia enemmän, selvennyksiä, tarkennuksia ja lisää taulukoita. Tarkennuksilla on tarkoitus selventää ja yhtenäistää arvostelua. Saatu palaute on otettu huomioon ja muutoksia on tehty aiemmin esillä olleeseen versioon.

Säännöt ja ohjeet menevät rotujärjestöjen hallituksille jotka voivat esittää ne vuosikokouksille hyväksyttäviksi, jonka jälkeen säännöt menevät kennelliiton syysvaltuuston käsiteltäviksi. Jos kaikki hyväksyvät säännöt niin ne tulevat voimaan koekaudelle 2023. Mikäli säännöt hyväksytään, ylituomareiden ja palkintotuomareiden koulutukset aloitetaan vuoden 2023 alussa.

Rotujärjestöjen yhteinen koulutus- ja sääntövaliokunta

Voimassa olevat säännöt löytyvät osoitteesta: www.spj.fi -> järjestö -> sääntöjä, ohjeita, lomakkeita

Kuva: Heidi Lahtinen

Karhuveret esiin

Koiran karhuverien punnitsemiseksi on kehitetty erityinen karhunhaukkutaipumuskoe, joka suoritetaan karhunmetsästysaikana vapaana luonnossa olevalla karhulla.

Kuva: Jarkko Soikkonen

Karhunhaukkutaipumuskoe suoritetaan karhunmetsästysaikana vapaana luonnossa olevalla karhulla. Kokeen tarkoituksena on saada selville koirien karhunmetsästysominaisuudet jalostusta ja karhunmetsästystä varten sekä testata koiria niin, että niitä voidaan tarvittaessa käyttää viranomaisten apuna vahingoittuneiden tai häiriintyneiden karhujen poistoon.

Osallistumisoikeus

Kokeisiin saavat osallistua koirat, jotka täyttävät Suomen Kennelliiton rekisteröinti-, tunnistusmerkintä- ja rokotusvaatimukset. Koiran on oltava iältään vähintään yhdeksän kuukautta.

Kantava narttu ei saa osallistua kokeisiin 30 vuorokautta ennen odotettua penikoimista eikä myöskään ennen kuin 42 vuorokautta penikoimisesta on kulunut. Koira joka on suorittanut kokeen (hyväksytysti) KARH 1 tuloksella, ei enää samana koekautena voi osallistua kokeeseen.

Kokeeseen ilmoittautuminen

Kokeeseen ilmoittaudutaan nimetylle ylituomarille ennen arvostelun aloittamista. Ilmoittautuminen tehdään sen kennelpiirin nimetylle ylituomarille, jonka alueella arvostelu aloitetaan. Jokaisesta ilmoitetusta koirasta on täytettävä sekä koirakohtainen pöytäkirja ja koepöytäkirja.

Palkintotuomarit

Palkintotuomarit arvostelevat koiraa kaksijäsenisinä ryhminä, joista ryhmää johtavalla tuomarilla tulee olla karhunhaukkutaipumuskokeen (KARH) palkintotuomarikortti. Toisena tuomarina voi toimia metästyskoirien käyttökokeen palkintotuomari tai kokenut alan harrastaja. Ryhmätuomarin on oltava SKL-FKK:n tai jonkin rotujärjestön jäsen. KARH– ylituomari voi ottaa kokeen maastossa vastaan yksinkin.

Tuomareita koskee SKL-FKK:n yleinen jääviyssääntö, mitä noudatetaan näyttelyissä, kokeissa ja kilpailuissa.

Koemaasto

Koemaaston hankkii koiranohjaaja.

Arvostelu

Palkintotuomariryhmä arvostelee koiran suorituksen. Koiran arvostelun jälkeen tuomariryhmän on annettava välittömästi selvitys koetapahtumista ylituomarille.

Viikon kuluessa koesuorituksesta tehdään koepöytäkirja ja koirakohtainen pöytäkirja.

Arvosteluperusteet

Karhun löytö: 0-5 p.	Kerroin 7	35 p.
Karhun haukkuminen: 0-5 p.	Kerroin 2	10 p.
Haukkuaika: 0-10 p.	Kerroin 1	10 p.
Karhutyöskentely: 0-5 p.	Kerroin 6	30 p.
Karhun seuraaminen: 0-5 p.	Kerroin 3	15 p.

Lopputulos muodostuu pisteistä. Maksimi 100 pistettä. Arvostelu tapahtuu täysin pistein.

Hyväksyttyyn suoritukseen vaaditaan vähintään 60 pistettä (KARH 1) Lopputulos: HYVÄKSYTTY, KARH 1 tai HYLÄTTY KARH 0

Yksityiskohtaiset arvosteluperusteet määritellään arvosteluohjeissa.

Karhunhaukkutaipumuskoe on mahdollista suorittaa myös virallisen metsästyskoirien käyttökokeen yhteydessä, mikäli kyseisen kokeen ylituomari ja palkintotuomarit omaavat sääntöjen mukaisen pätevyyden. Mikäli ylituomarilla ei ole KARH ylituomaripätevyyttä, ilmoittaudutaan kennelpiirin nimetylle ylituomarille. Siirryttäessä käyttökokeesta karhunhaukkutaipumuskokeeseen, ei enää voida siirtyä takaisin.

kuva: Vesa Seppänen

Ilmoituskin on tärkeä!

Karhunhaukkutaipumuksen kehittämisen kannalta on tärkeää, että kaikki toteutuneet haukut ovat jalostusneuvonnan ja jäsenistön tiedossa. Jalostuksessa huomioidaan koirien karhunhaukkutaipumus.

Aina, kun toteat koirasi haukkuvan yksin ja laillisesti karhua, kutsu paikalle palkintotuomari ja pyri saamaan haukusta karhunhaukkutaipumuskoetulos. Mikäli tuomareita ei ole saatavilla, mutta tapahtumaa seuraa ”koiramiehen” lisäksi toinen henkilö, voidaan haukku julkaista ja kirjata karhutyöskentelynä.

Haukkutapahtuma luonnonkarhulla kirjataan erilliselle karhutyöskentelyn kirjauskaavakkeelle tapauksissa, joissa tapahtuneesta haukusta ei voi saada karhunhaukkutaipumuskoetulosta. Tavoitteena on saada karhua haukkuvat koirat jalostusneuvonnan ja kasvattajien tietoon.

Ilmoituksen voi antaa esimerkiksi taipparikaavakkeella ja toimittaa sen **oman rotunsa jalostusryhmälle (kts yhteystiedot www.spj.fi → järjestö → yhteystiedot.)**

Haukkuvan koiran kanssa metsästäminen on elävää kulttuuriperinnettä parhaimmillaan. Me suomalaiset olemme siitä onnellisessa asemassa, että omista kansallisista koiraroduistamme löytyvät mitä parhaimmat vaihtoehdot niin suurriistan metsästykseen kuin linnunpyyntiinkin. kuva: SPJ:n arkisto

www.spj.fi
www.pystykorva.info
Facebook: Pystykorva-lehti

Omaako suomen- tai pohjanpystykorvasi hirvitaipumusta?

Hirveä haukkuvien suomen- ja pohjanpystykorvien kanta on varsin suppea ja kapealla pohjalla. Tieto jokaisesta hirvitaipumuksia omaavasta näiden rotujen edustajasta olisi jalostusneuvonnalle tärkeä. SPJ on kehittänyt epävirallisen HIRVENHAUKKUTAIPUMUSTESTIN, jonka avulla toivotaan saatavan arvokasta tietoa niidenkin koirien hirvenkäsittelykyvyistä, joita ei varsinaisissa hirvenhaukkukokeissa syystä tai toisesta käytetä.

Mikäli koirasi haukkuu hirveä sillä sitkeydellä, että sillä on hyvä pyytää hirviä niin silloin on tärkeää täyttää sen töistä Hirvenhaukkutaipumustestin kaavake ja saada sen hirviveret mahdollisesti rodunjalostuksen käyttöön. Taipumustestin voi suorittaa normaalin hirvenmetsästyksen yhteydessä tai erillisesti järjestettävänä tapahtumana palkintotuomarin ja koiranomistajan kesken.

Lisätietoja ja yhteystiedot SPJ:n nettisivuilla: www.spj.fi → rodut → suomenpystykorva → aktiivitoiminta → hirvi/karhutaipumus. *(Kuva: Teijo Viitala)*

Metsästyspystykorvien pienpetotesti

Pohjoisilla metsästyspystykorvilla on ollut aina iso merkitys historiassamme toimeentulon avustajana turkisriistan pyynnissä. Tänä päivänä pienpetojen pyynti on tärkeää riistanhoitotyötä, jolla turvataan hyötyriistan elinvoimaisuus metsästettävinä lajeina. Myös luonnonturkiksilla on taas uudelleen kysyntää. On myös äärettömän tärkeää vaalia ikivanhaa elävää kulttuurihistoriaamme ylläpitämällä ja kehittämällä esi- isiemme vaellusten myötä omaan muotoonsa kehittyneitä koirarotujamme.

Pienpetotesti ei ole Kennelliiton virallinen koe, vaan Suomen Pystykorvajärjestö ry:n ja Suomen Laikajärjestö ry:n rotujen oma testi metsästysominaisuuksien esiin saamiseksi. Testiin voivat osallistua seuraavat koirarodut: Suomenpystykorva, pohjanpystykorva, karjalankarhukoira, venäläis- eurooppalainen laika, itäsiperianlaika ja länsisiperianlaika.

Pienpetotestin avulla on tarkoitus saada tietoa koirista ja pienpedoille toimivia koiria esiin jalostusta varten. Pienpetotestin riistalajit ovat näätä, minkki, kärppä, supikoira, kettu ja mäyrä.

Testi on suoritettava metsästyslakia ja pienpetojen rauhoitusaikoja noudattaen. Testi suoritetaan normaalin metsästyksen tai koiran koulutuksen yhteydessä. Testin lopuksi kohteena oleva pienpeto voidaan ampua saaliiksi. Testin suorittamisen aikana voi olla irti ainoastaan yksi koira. Testin saa uusia ja suorittaa niin monta kertaa kuin haluaa.

Testin suoritus

Testiin ei tarvitse ilmoittautua etukäteen. Mukana on oltava arvostelulomakkeen täyttöön etukäteen perehtynyt metsästystä harrastava henkilö, joka toimii testin nk. tuomarina/arvostelijana. Hänellä on testin kulun kannalta päätösoikeus koiran työskentelyä ja koko testin hyväksymistä koskien. Olisi hyvä jos arvostelijalla olisi jonkin metsästyskoirakoemuodon tuomarikortti, mutta se ei ole pakollista. Rotujärjestön tai Kennelliiton jäsenyydet eivät ole pakollisia. Rokotukset tulee tarkistaa rokotuskirjasta, koska ne vaaditaan metsästyskoirilta myös metsästyslain mukaan.

Testin kaavake pitää aina lähettää yhteyshenkilölle, kun riista on testin aikana löydetty jäljityksen päätteeksi, työskenteli koira sillä tai ei. Silloinkin kun jälki loppuu esim. maakomoon, eikä koira reagoi reiällä.

Testissä arvostellaan kolme kohtaa. Koiran jäljitys, haukkutyöskentely, ja pakenevan riistan seuraaminen. Jos koira saa kahdesta arvostelukohdasta hyvän tai kiitettävän, on testi hyväksytty. Muuten testitulos on, ei hyväksytty. Nyrkkisääntönä hyväksyttyyn/ ei hyväksyttyyn suoritukseen on koiran osuus työs-

kentelyssä. Eli jos saalis olisi jäänyt saamatta ilman koiran apua, tai siitä oli selvästi apua sen saamiseen, suoritus hyväksytään. Suoritus missä saadaan esimerkiksi näätä saaliiksi, mutta koiran ansiot ovat vähäiset, tai ei ratkaisevassa roolissa, tulos on ei hyväksytty.

Haku/ jäljitys

Testi voidaan aloittaa laskemalla koira tiedossa olevalle riistan jäljelle. Tutkaa apuna käyttäen tai kartasta arvioiden merkitään ylös jäljitysmatka ja -aika. Matkaksi arvioidaan koiran jäljittämä matka mutkineen ja lenkkeineen noin sadan metrin tarkkuudella. Ilman tutkaa kartalla etäisyys koiran viimeisestä tietopaikasta riistan löytöpaikalle, tai lumijälkiä hyväksi käyttämällä.

Koiralle rastitetaan jäljityksestä kiitettävä, jos se seuraa omatoimisesti ilman ohjaajan apua riistan löytymispaikalle asti. Koiraa saa avustaa tai innostaa jäljityksessä muutaman kerran, tällöin koiralle rastitetaan seuraamisesta hyvä. Jos koiraa pitää auttaa tai innostaa lähes jatkuvasti jäljitykseen, rastitetaan sille, ei kiinnostunut. Metrimääriä ei ole määritelty kiitettävän tai hyvän välille, vaan työskentelyn omatoimisuus on ratkaisevaa. Lyhin hyväksytty riistatyöhön päättynyt jäljitys on 500 metriä. Lyhyempikin jos se voidaan esimerkiksi lumijälkien perusteella todeta jäljitykseksi.

Testi voi alkaa myös koiran omatoimisesta riistan löydöstä. Tällöin voi kyseeseen tulla myös ilmavainulla löydetty riista, ja se on täysin hyväksyttävää. Tällöin jäljitysmatkaksi merkitään tutkalla tarkistamalla koiran kulkema matka riistan luo, ei kuitenkaan selvästi erillisiä hakulenkkejä. Ilman tutkaa kartalla etäisyys koiran viimeisestä tietopaikasta riistan löytöpaikalle, tai lumijälkiä hyväksi käyttämällä.

kuva: Vesa Seppänen

Haukkutyöskentely/ merkintä

Kun saalis on löytynyt, alkaa haukkutyöskentely. Siitä arvostellaan sen tarkkuus ja saaliin saatavuus koiran merkinnän perusteella. Merkinnästä rastitetaan kiitettävä, kun saalis on paikallistettavissa sen perusteella helposti puusta, maasta, tai maakomosta. Silloin rastitetaan hyvä, kun saalis on pienellä etsimisellä saatavissa haukkualueelta, joka on noin kymmenen metriä. Jos koira ei löydä tai hauku riistaa, rastitetaan ei kiinnostunut/ ei löydä. Minimi haukkutiheys riistan löydyttyä on 30 haukahdusta minuutissa. Vähempikin hyväksytään, jos esimerkiksi näätä on tiheässä kuusikossa, eikä koira ole varma sen olinpaikasta. Tai esimerkiksi näätä on maakomossa. Tällöinkin koiran on oltava mukana työssä innokkaasti, kun sitä innostetaan kohdentamaan riista.

Pakenevan riistan seuraaminen

Riista voidaan ampua saaliiksi löytöhaukusta. Pakenevan riistan seuraamiskohtaa ei ole pakko kokeilla, jos ohjaaja näin haluaa. Tärkeintä on aina ja ehdottomasti saada pienpeto saaliiksi. Jos seuraaminen jää kokeilematta, on huomioitava että jäljitys ja haukkutyöskentely on oltava hyväksyttyjä, että koko testi tulee hyväksytyksi.

Metrimäärää ei ole rajattu kiitettävän ja hyväksytyn seuraamisen välillä, rastitus ratkeaa koiran omatoimisuuden perusteella. Matka ja aika merkitään ylös. Lyhin hyväksytty seuraaminen on noin sata metriä. Tutkaa apuna käyttäen tai kartasta arvioiden merkitään ylös seuraamismatka ja - aika. Matkaksi arvioidaan koiran jäljittämä matka mutkineen ja lenkkeineen noin sadan metrin tarkkuudella. Ilman tutkaa kartalla etäisyys koiran ensihaukkupaikasta riistan uudelleenlöytymislöytöpaikalle, tai lumijälkiä hyväksi käyttämällä.

Pakenevan riistan seuraamisesta rastitetaan kiitettävä, kun koira seuraa, löytää tai pysäyttää riistan täysin omatoimisesti ilman ohjaajan apua tai innostamista, että voidaan saada uusi tilanne sen saamiseksi saaliiksi.

Seuraamisesta rastitetaan hyvä, kun koira tarvitsee muutaman kerran ohjaajan apua tai innostamista riistan jäljittämiseen/ seuraamiseen, että voidaan saada uusi tilanne sen saamiseksi saaliiksi. Jos koira ei seuraa edes ohjaajan innos-

tamana, tai se tarvitsee jatkuvasti apua, rastitetaan ei kiinnostunut.

Lomakkeen täyttö

Lopuksi täytetään seikkaperäisesti lyhyt kertomus koiran työskentelystä. Siinä tulee mainita mikä pienpeto on kohteena. Oliko keli vaikea vai helppo jäljitykseen? Alkoiko testi laskemalla koira jäljelle, vai koiran omatoimisena löytönä? Jäljityksestä koiran omatoimisuus, tai ohjaajan apu jäljityksen aikana.

Haukkutyöskentelystä sen into ja tarkkuus, painostava, varovainen, vai rauhallinen. Onko saalis puussa, maassa vai maakomossa? Merkinnän tarkkuus on tärkeää mainita. Pakenevan pienpedon seuraamisesta koiran omatoimisuus, tai ohjaajan apu seuraamisen aikana. Saatiinko pienpeto saaliiksi? Tai muuta oleellista testin kulun kannalta.

Arvostelija vakuuttaa testin tietojen olevan todenperäisiä, ja hänen on oltava valmis tarvittaessa vastaamaan testin yhteyshenkilön (SPJ, SLJ) kysymyksiin testin jälkeen. Erimielisyydet koiran työskentelystä pyritään ratkaisemaan metsässä, viimeinen sana on arvostelijalla. Testin ylläpitäjä ei ota kantaa erimielisyyksiin, koska kyseessä ei ole virallinen koe, vaan mukava ja antoisa harrastus.

Kaavakkeen voi lähettää paperiversiona osoitteeseen: Petri Siironen, Sorakankaantie 3, 85180 Rahja

Tai suoraan netissä kaavakkeen täyttämällä (http://www.spj.fi/wp-content/uploads/2016/08/Pienpeto-testi-arvostelulomake.pdf)

Koirasta pitää lähettää myös sopiva poseerauskuva sähköpostiin petri.siironen3@gmail.com. Se tulee ottaa sivulta, hännän puolelta, koiran tasolta otettuna. Koira tulisi erottua taustasta, jossa ei ole ylimääräistä sekamelskaa.

Testin ylläpidosta ja kysymyksiin vastaa: Petri Siironen, 0400 537 607, petri.siironen3@gmail.com

kuva: Pekka Teini

Kun kaikki ei suju niin kuin pitäisi

Koiran opettaminen ei ole aina yksioikoisen helppoa. Mitä enemmän uhraat aikaa pennun kanssa olemiseen ja tekemiseen, niin sen parempi lopputulos. Puutteellinen koulutus voi myöhemmällä iällä tuoda vastaan ongelmia.

Kaikki kotimaiset pystykorvarotumme on luonteeltaan hienoja yksilöitä ja pohjimmiltaan yhden isännän koiria kerrallaan. Kuinka omistaja onnistuu koulutuksessa, ratkaisee paljon koiran käyttäytymisen varttuneemmalla iällä. Monet koirat sopeutuvat ja oppivat asiat vähäiselläkin koulutuksella, mutta jotkut voimakastahtoisemmat yksilöt tarvitsevat oppiakseen ”tukiopetusta”.

Seuraavana joitakin vinkkejä koiran koulutukseen.

Koira metsästä autoon

Riistaverinen koira viihtyy metsässä. Lyhyeksi jääneen metsälenkin tai metsästyspäivän jälkeen koira ei antaudu autolla kiinni, vaan haluaisi jatkaa metsälenkkejään.

Eräs keino on kytkeä koira jo ennen autolle tuloa, mutta vanhemmalla iällä koira muistaa auton sijainnin ja välttää yhteydenottoa autoa lähestyessä. Jos koira tulee lähietäisyydelle, eikä antaudu kiinni, niin silloin auttaa kun ohjaaja istahtaa hiukan kauemmaksi autosta ja odottaa ääneti. Ennen pitkää koira tulee ohjaajan luokse. Kehut ja palkitsemiset tekevät tässä tilanteessa hyvää.

Jos koira kutsuttaessa empii, niin äänensävyä voi muuttaa - joskus tepsii vaativampi, joskus lempeämpi sävy. Usein peli on menetetty, jos koiralle suuttuu.

Koiralle ei koskaan saa huutaa, eikä luokse tullutta moittia.

Auton perässä koiran juoksuttaminen ei ole suotavaa. Hyvä koiran ja omistajan välinen yhteistyö perustuu aina hyvään suhteeseen ja molemminpuoliseen luottamukseen.

Koiralle on opetettava, että autokyyti on tapa päästä riistamaille. Kotoa kyytiin lähdetään mielellään, koska isännän varusteista voi päätellä metsäretken olevan edessä. Koiran kytkeminen metsässä ja irti päästämisen tämän jälkeen häivyttää koiralta hihnakauhun. Samoin autoon kohdistuva kotiinlähtöpelko voidaan haihduttaa, siirtymällä autolla tovin matkaa ja laskemalla koira taas irti metsään.

Luokse tulosta on tehtävä koiralle mieluista jo aivan pikkupentuna. On pikemminkin sääntö kuin poikkeus, että 1-1,5 vuoden iässä kiinnisaanti ja autoon tulo metsässä voi tuottaa vaikeuksia koiran iästä johtuen. Tällöin omistajalta vaaditaan kärsivällisyyttä ja luottamusta siihen, että ongelma poistuu iän myötä. Tärkeää on kuitenkin se, ettei koiran tuittuillessa anneta sille periksi vaan ollaan lempeitä, mutta määrätietoisia johtajia kaikissa tilanteissa.

Varsinkin urokset usein testaavat vielä 2-3 vuoden iässä lauman marssijärjestystä. Jos pohjatyö on tehty hyvin, selvitään tästä viimeisestä uhmaiästä yleensä suhteellisen helposti.

Kumpi on pomo – koira vai isäntä

Koiran yhteiskuntaoppi kuuluu pennun koulutukseen. Jalostuksen ansiosta vihaiset karhukoirat, suomenpystykorvat ja pohjanpystykorvat ovat nykyään harvinaisia. Eräillä yksilöillä voi olla hyvin voimakas oma tahto. Väärällä koulutuksella saadaan koirasta kuin koirasta esille ei toivottuja piirteitä.

Vahvan omistus- ja vartiointivietin omaavaa koiraa voidaan saattaa yhteiskuntakelpoiseksi jo pentuna leikinomaisella koulutuksella. Koiralle annettu luu tai lelu otetaan välillä pois **ja annetaan kehujen kera takaisin**. Pentu kannattaa myös opettaa pienestä pitäen siihen, että heti ruuan tai herkun antamisen jälkeen sitä ohimennen silitetään. Näin se oppii, ettei lähelle tuleva käsi tarkoita ruuan menettämistä.

Pennun osoittaessa vihaisuuttaan se palautetaan ruotuun painamalla se rauhallisesti maahan, kunnes se on rauhoittunut. Luun tai muun esineen on aina jäätävä lopulta koiran haltuun. Näin se oppii, ettei lopulta mitään menetetty.

Pudotettu tai kaadettu riistaeläin on koiralle arvokas saalis. Jo varhaisessa vaiheessa koiran on opittava, että saalis kuuluu ihmiselle. Jos koira linnun tiputuksen jälkeen karkaa lintu suussaan, seurataan sitä sitkeästi mutta rauhallisesti. Useimmiten koira luovuttaa linnun suosiolla, kunhan on itse rauhoittunut tiputuksen aiheuttamasta kiihkosta. Jos koira omii saalista vielä silloin, kun on päästy koiran ja saaliin viereen, voi jalan painaa saaliin päälle ja odottaa, kunnes koira eleillään ja ilmeillään osoittaa antaneensa periksi ja luovuttavansa saaliin ihmiselle. Tämän jälkeen koiraa kehutaan ja annetaan sille sen ansaitsemat herkkupalat linnusta.

Hirvijahti on pitkälti seuruemetsästystä. Koiran haukusta saattaa passiin tulleen hirven ampua kuka tahansa, joskus koiralle tuntematon henkilökin. Ennen jahtia koiralle tulisi esitellä oman jahtiporukan metsästäjät. Jos nuorta koiraa käytetään tutustumassa saaliiseen hirven kaadolla, niin tämä on oivallinen tilaisuus esitellä koiralle myös muita metsästäjiä.

Jos ammut hirven koirasi haukkuun, niin kytke koirasi ennen toisten metsästäjien paikalle saapumista. Mene koirasi kanssa sitä kehuen saapujia vastaa, niin koirasi huomaa ja oppii, että saalis on yhteinen.

Metsästyspystykorviemme luonteeseen kuuluu tietty omapäisyys ja vahtimisvietti. Koira puolustaa toiselta koiralta saalista, joskus myös vieraalta autoa ja haluaa hallita näyttelykehää. Tästä luonteenomaisesta käyttäytymisestä ei koiraa pidä moittia. Koiran sosiaalistaminen ja totuttaminen erilaisiin tilanteisiin on pennusta lähtien tärkeää, jotta arki olisi mukavaa koiran luonteenlujuudesta riippumatta.

Jos koira viettää pitkähkön ajan yksin kuolleen hirven seurassa, saattaa se helposti omia saaliin, varsinkin vieraalta ihmiseltä. Kaadolle saavuttua kannattaa kauempaa puhella koiralle ja kutsua sitä, jolloin paljastuu sen mieliala. On metsästäjän tyhmyyttä yrittää väen väkisin vieraan koiran vartioimalle saaliille. **Toisaalta on myös koiran omistajan velvollisuus opetella tuntemaan koiransa ja ohjeistaa metsästysseurueen jäsenet toimimaan kaadolla kaikkien kannalta parhaalla mahdollisella tavalla.** Mikäli suinkin mahdollista, ensimmäisen kaadolle tulijan on hyvä pyrkiä kytkemään koira, riippumatta siitä onko hän koiran omistaja vai muu seurueen jäsen.

Älä koskaan lyö koiraasi. Jos näin teet, niin omistajan ja koira suhde on lopullisesti pilalla. Saatat olla edelleenkin alistetun koiran silmissä lauman päällikkö, mutta entäpä ovatko enää muut lauman jäsenet? Paluuta entiseen ei ehkä enää ole.

Kaikki kotimaiset metsästyspystykorvamme ovat hienoja koiria. Jos päätät hankkia sellaisen ja aikasi riittää sen kouluttamiseen, niin saat koirastasi lahjomattoman ja uskollisen ystävän.

Liity jäseneksi Suomen Pystykorvajärjestöön!

Jäsenmaksua vastaan saat:

- **6 värikästä Pystykorvalehteä kotiisi**
- **Ilmaista jalostus- ja pentuneuvontaa**
- **30% alennuksen Pystykorvan ilmoitusmaksuista**
- **kennelnimeä anottaessa ja halvimmassa rekisteröintiluokassa jäsenyys välttämätön**

KASVATTAJA, HUOM!

Jos kasvattaja ilmoittaa SPJ:n jäseneksi kerralla pentueen kaikki sellaiset jäsenet, jotka eivät ennestään ole jäseniä, on ensimmäinen, vajaa kalenterivuosi ilmainen. Seuraavana vuonna uudelle jäsenelle lähetetään normaali jäsenmaksu.

Haluan liittyä jäseneksi Suomen Pystykorvajärjestöön

Vuosijäsen	☐	30 euroa
Perhejäsen (ei lehteä)	☐	20 euroa
Yhdistysjäsen	☐	40 euroa

Nimi

Jakeluosoite

Postinro

Postitoimipaikka

Syntymäaika

Puhelin / GSM

Sähköpostiosoite

Jäsenhankkijan nimi ja jäsennumero

Posti-
merkki

Suomen Pystykorvajärjestö
Finska Spetsklubben ry

Matti Kaarto

Saapaskuja 16

14200 TURENKI

Kattava vakuutus pystykorvalle Agriasta

Saat kattavimman turvan, kun otat alle 4 kk ikäiselle koiranpennulle Agria Koirarotuvakuutuksen. Silloin vakuutus kattaa ehtojen mukaisesti myös mm. irtoamattomien maitohampaiden poistoa ja nivelsairauksien hoitoa. Agria Koirarotuvakuutus on vakuutus koiran rodun mukaan ja se kattaa koiran sairauksien ja tapaturmien aiheuttamia hoitokuluja sekä kuntoutusta!

© Anne Kuusijärvi

Agrian asiakasetu: Vet Guide etäeläinlääkäri-palvelu

Lue lisää: www.agria.fi

Agria Eläinvakuutus

ROYAL CANIN®

INCREDIBLE IN EVERY DETAIL

HEALTH IS FRAGILE

Varhaisessa iässä koiranpentusi on haavoittuvimmillaan. Sen ruoansulatusjärjestelmä ja vastustuskyky sekä aistit ja hermosto ovat hyvin herkässä vaiheessa ja vasta kehittymässä.

ROYAL CANIN® Puppy-ruokavalioiden sisältämä erityinen ravintoaineyhdistelmä tukee koiranpentusi vastustuskyvyn kehittymistä. Tämä on erityisen tärkeää silloin, kun pentu ei enää saa vastaaineita emonsa maidosta eikä sillä vielä ole sen oman kehon tuottamien vasta-aineiden suojaa.

ROYAL CANIN® Puppy edistää pennun tasapainoista kasvua sen jokaisessa kehitysvaiheessa, ja sitä löytyy sopiva vaihtoehto kaiken kokoisille pennuille. Valitsemalla koiranpennullesi ROYAL CANIN® Puppy-ruokavalion, annat sille vahvan perustan upeaan elämään.

Lisätietoa: royalcanin.fi

CANINE CANIN SAS 2020. ALL RIGHTS RESERVED